

**BİREYSEL ÇALGI FLÜT EĞİTİMİNDE TON KAVRAMININ
İNCELENMESİ**

Nimet Sena Özen

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENTİTÜSÜ

MART, 2017

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren üç yıl (otuz altı ay) sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Nimet Sena

Soyadı : ÖZEN

Bölümü : Güzel Sanatlar Eğitimi

İmza :

Teslim Tarihi : 15.03.2017

TEZİN

Türkçe Adı : Bireysel Çalgı Flüt Eğitiminde Ton Kavramının İncelenmesi

İngilizce Adı : The Investigation of Tone Concept in Individual Instrument Flute Education

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

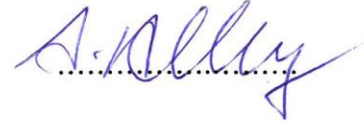
Yazar Adı Soyadı: Nimet Sena ÖZEN

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Nimet Sena ÖZEN tarafından hazırlanan “Bireysel Çalgı Flüt Eğitiminde Ton Kavramının İncelenmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/~~oy çokluğu~~ ile Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

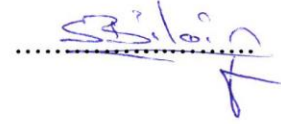
Danışman: Prof. Dr. Aytekin ALBUZ
(Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Başkan: Doç. Dr. Özlem ÖMÜR
(Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara Üniversitesi)

Üye: Yard. Doç. Dr. Selçuk BİLGİN
(Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Tez Savunma Tarihi: 09./03/2017

Bu tezin Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Ülkü ESER ÜNALDI
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Gazi Üniversitesi'nde, lisansüstü eğitimim süresince bana yön veren ve desteğini esirgemeyen tez danışmanım Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, Prof. Dr. Aytekin Albuz'a,

Tez yazım sürecinde hiçbir yardım isteğimi geri çevirmeyen, her zaman desteğini hissettiğim Öğr. Gör. Gülsüm Çatalbaş'a,

Flüt eğitimiyle ilgili engin bilgi ve tecrübelerini usanmadan aktaran Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Öğretim Elemanı Doç. Dr. Cem Önertürk'e,

Lisans ve lisansüstü eğitimim boyunca hepimize yol gösteren, desteklerini her zaman hissettiğim, sadece öğretmenimiz değil Ankara'daki babamız olan çok değerli öğretmenlerim Yrd. Doç. Dr. Selçuk Bilgin'e ve Doç. Erdal Tuğcular'a,

Gazi Üniversitesi lisans ve lisansüstü eğitim hayatımız boyunca Ankara'da aile gibi olduğumuz çok sevgili arkadaşlarıma,

Her zaman istediğim şeylerin peşinden koşmamı sağlayan, hangi yolu tercih edersem edeyim her daim arkamda olduklarını hissettiren, aramızdaki mesafelere rağmen güven ve desteklerini her zaman hissettiğim, beni bugünlere getiren ve yetiştiren, her zaman ne kadar şanslı olduğumu düşündüren çok sevgili aileme sonsuz teşekkürler...

**BİREYSEL ÇALGI FLÜT EĞİTİMİNDE TON KAVRAMININ
İNCELENMESİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Nimet Sena Özen
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Mart 2017**

ÖZ

Bu araştırma, flüt eğitiminde ton kavramının yeri ve önemini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada; Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ve Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda görev yapan 3 (üç) flüt dersi öğretim elemanı ve 30 (otuz) flüt öğrencisine açık uçlu ve yarı yapılandırılmış görüşme soruları yöneltilmiş, betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, flüt öğrencilerinin %100'ünün ton ve entonasyon problemi yaşadığı, bu durumun öğrencilerin çalışma esnasında otokontrol açısından sıkıntı yaşamalarından dolayı kaynaklandığı ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler : Müzik eğitimi, çalgı eğitimi, flüt eğitimi, ton, teknik
Sayfa Adedi : 97
Danışman : Prof. Dr. Aytekin ALBUZ

**THE INVESTIGATION OF TONE CONCEPT IN INDIVIDUAL
INSTRUMENT FLUTE EDUCATION
(MA Thesis)**

Nimet Sena Özen

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

March 2017

ABSTRACT

This research was conducted to determine the importance and place of the tone concept in flute education. In the research; Dokuz Eylul University Buca Education Faculty Fine Arts Education Department Music Education Department, Pamukkale University Faculty of Education Fine Arts Education Department Music Education Department and Aydın Adnan Menderes University Faculty of Education Fine Arts Department Music Education Department 3 (three) Open-ended and semi-structured interview questions were asked to the flute instructor and 30 (thirty) flute students, and analysed by descriptive analysis. As a result of the research, it is found that 100% of the flute students have a problem of tonality and intonation, which is caused by the students suffering from difficulties in terms of auto control.

Key Words : Music education, instrument education, flute education, tone, technique
Page Number : 97
Supervisor : Prof. Dr. Aytekin ALBUZ

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZ	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xii
BÖLÜM I	
GİRİŞ.....	1
1.1. Müzik Eğitimi.....	1
1.2. Çalgı Eğitimi.....	2
1.3. Flütün Tarihsel Gelişimi	3
1.4. Flüt Eğitimi.....	6
1.4.1. Flüt Eğitiminde Tekniğin Önemi ve Ton Kavramı	6
1.5. Diyafram	9
1.6. Ambösür (Ağızlık) ve Ses Üretimi	11
1.7. Tonun Nitelikleri	12
1.7.1. Tizlik/Peslik	13
1.7.2. Temizlik.....	13
1.7.3. Güçlük-Yumuşaklık.....	13
1.7.4. Hacim	13
1.7.5. Parlaklık	14
1.8. Entonasyon	14
1.9. Vibrato	15
1.10. Dinlemenin Öğrenmede Önemi ve Yararları.....	16
1.11. Problem Durumu	17

1.12. Alt Problemler	17
1.13. Araştırmanın Amacı.....	18
1.14. Araştırmanın Önemi.....	18
1.15. Varsayımlar	18
1.16. Sınırlılıklar.....	19
1.17. İlgili Araştırmalar	19
1.18. Tanımlar.....	20
BÖLÜM II	
YÖNTEM.....	23
2.1. Araştırmanın Modeli	23
2.2. Araştırma Deseni.....	23
2.3. Çalışma Grubu	36
2.4. Veri Toplama Araçları	37
2.5. Öğretim Elemanı Görüşme Formu	37
2.6. Öğrenci Görüşme Formu	38
2.7. Verilerin Toplanması.....	39
2.8. Verilerin Analizi	39
BÖLÜM III	
BULGULAR	41
3.1. Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Görev Yapan Flüt Dersi Öğretim Elemanlarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	41
3.1.1. Öğretim Elemanlarının Flütte Ton Problemine Yönelik Görüşleri	41
3.1.2. Öğretim Elemanlarının Flütte Ton Geliştirmeye Yönelik Önerileri	45
3.1.3. Öğretim Elemanlarının Flütte Tonun Müzikal Açıdan Önemine İlişkin Görüşleri.....	51
3.1.4. Öğretim Elemanlarının Flütte Ton Geliştirmeye Yönelik Görüş ve Önerileri	52
3.2. Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Öğrenim Gören Flüt Öğrencilerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar	53
3.2.1. Öğrencilerin Flütte Ton Problemine Yönelik Farkındalık Durumları	53
3.2.2. Öğrencilerin Flüt Tonunu Geliştirmek İçin Uyguladıkları Çalışma ve Yöntemler	61

3.2.3. Öğrencilerin Ton Kavramına İlişkin Müzikal Anlamdaki Birikimleri.....	77
3.2.4. Öğrencilerin Flütte Ton Geliştirmeye Yönelik Görüş ve Önerileri	79
3.3. Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Öğrenim Gören Flüt Öğrencilerinin ve Flüt Eğitimi Veren Öğretim Elemanlarının Görüşlerine ilişkin Bulgular	81
3.3.1. Ton Kavramına İlişkin Görüşler Karşılaştırıldığında Elde Edilen Farklılıklar	81
3.3.2. Entonasyon Problemi Yaşama Durumlarına İlişkin Görüşler Karşılaştırıldığında Elde Edilen Farklılıklar	81
3.3.3. Yararlanılan Metotlara İlişkin Verilen Cevaplar Karşılaştırıldığında Elde Edilen Farklılıklar	82
BÖLÜM IV	
SONUÇ VE ÖNERİLER	83
4.1. Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Görev Yapan Flüt Dersi Öğretim Elemanlarının	83
4.1.1. Flütte Ton Problemine İlişkin Sonuçlar	83
4.1.2. Flütte Ton Geliştirmeye Yönelik Önerilerine İlişkin Sonuçlar	84
4.2. Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Öğrenim Gören Flüt Öğrencilerinin.....	85
4.2.1. Flütte Ton Problemine Yönelik Farkındalık Durumlarına İlişkin Sonuçlar	85
4.2.2. Flüt Tonunu Geliştirmek İçin Uyguladıkları Çalışma ve Yöntemlere İlişkin Sonuçlar	86
4.2.3. Öğrencilerin Ton Kavramına İlişkin Müzikal Anlamdaki Birikimleriyle İlgili Sonuçlar	87
4.2.4. Öğrencilerin Flütte Ton Geliştirmeye Yönelik Görüş ve Önerilerine İlişkin Sonuçlar	88
4.3. Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Öğrenim Gören Flüt Öğrencilerinin ve Flüt Eğitimi Veren Öğretim Elemanlarının Görüşlerine İlişkin Sonuçlar	88
4.3.1. Ton Kavramına İlişkin Görüşler Karşılaştırıldığında Elde Edilen Farklılıklara İlişki Sonuçlar	88

4.3.2. Entonasyon Problemi Yaşama Durumlarına İlişkin Görüşler	
Karşılaştırıldığında Elde Edilen Farklılıklara İlişkin Sonuçlar.....	88
4.3.3. Yararlanılan Metotlara İlişkin Verilen Cevaplar Karşılaştırıldığında	
Elde Edilen Farklılıklara İlişkin Sonuçlar	89
5.3. Öneriler	89
KAYNAKLAR	91
EKLER	95
Ek 1. Öğretim Elemanı Görüşme Formu	96
Ek 2. Öğrenci Görüşme Formu	97

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Öğretim Elemanlarının Mesleki Tecrübelerine Göre Dağılımları.....	36
Tablo 2. Flüt Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Dağılımları	36
Tablo 3. Öğrencilerin Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı.....	37
Tablo 4. Öğretim Elemanlarına Göre Öğrencilerin Ton Problemi Yaşama Durumları.....	41
Tablo 5. Öğretim Elemanlarına Göre Öğrencilerin Oktav Problemi Yaşama Durumları ...	42
Tablo 6. Öğretim Elemanlarının Öğrencilerinin Entonasyon Problemi Yaşama Durumları	44
Tablo 7. Öğretim Elemanlarının Nefes Çalışması Yaptırma Durumları.....	45
Tablo 8. Öğretim Elemanlarının Öğrencilerine Uzun Ses Çalışması Yaptırma Durumları	46
Tablo 9. Öğretim Elemanlarının Öğrencileriyle Çalışırken Kullandıkları Teknikler	47
Tablo 10. Öğretim Elemanlarına Göre Öğrencilerin Çalışırken Vibrato Kullanım Durumu	49
Tablo 11. Öğretim Elemanlarının Flütte Ton Gelişimi İçin Yararlandıkları Metotlara Göre Dağılımı	50
Tablo 12. Öğrencilerin Flüt Çalarken Ton Problemi Yaşama Durumları.....	54
Tablo 13. Öğrencilerin Oktavlara İlişkin Problem Yaşama Durumları.....	56
Tablo 14. Öğrencilerin Entonasyon Problemi Yaşama Durumları	59
Tablo 15. Öğrencilerin Düzenli Olarak Nefes Çalışması Yapma Durumları.....	61
Tablo 16. Öğrencilerin Uzun Ses Çalışması Yapma Durumları	63
Tablo 17. Öğrencilerin Flüt Çalışırken Kullandıkları Teknikler	66
Tablo 18. Flüt Öğrencilerinin Ton Açısından Vibrato Kullanımına Yönelik Görüşleri	68
Tablo 19. Öğrencilerinin Flüt Çalarken Kendilerini Dinleme Durumları	70
Tablo 20. Öğrencilerin Beğeni Eğitimine Yönelik Dinledikleri Yorumcular.....	73
Tablo 21. Öğrencilerin Flütte Ton Geliştirmeye Yönelik Yararlandıkları Metotlar.....	75
Tablo 22. Ton Problemi Yaşama Durumlarına İlişkin Görüş Farklılıkları.....	81
Tablo 23. Entonasyon Problemi Yaşama Durumlarına İlişkin Görüş Farklılıkları.....	81
Tablo 24. Yararlanılan Metotlara İlişkin Elde Edilen Farklılıklar.....	82

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Neandartal kemik flütü. İsa'dan 5000 yıl önce	3
Şekil 2. Rönesans döneminde flüt	4
Şekil 3. Jacques hotteterre flute	5
Şekil 4. Solunum sistemi	9
Şekil 5. Solunum mekanizması	10
Şekil 6. Amböşür (ağızlık ve ses üretimi)	11
Şekil 7. Vibrato	15

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

akt.	Aktaran
G.Ü.G.E.F.	Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
Ö.E	Öğretim Elemanı
Ö.	Öğrenci
s.	Sayfa
t.y.	Tarih yok

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Müzik Eğitimi

Müzik, insan yaşamının her alanında yer alan önemli bir olgu ve her zaman insanı eğiten bir araç olmuştur. İnsanlar müzik yoluyla, duygularını, düşüncelerini rahatça ifade edebilme, yaratıcı yönlerini geliştirme ve kendilerine olan güvenini kazanma gibi olumlu davranışlar elde etmektedir.

“Yalın ve özlü anlamıyla müzik, ‘duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri, o arada başka gereçlerin de katkısıyla belli durum, olgu ve olayları, belirli bir amaç ve yöntemle belirli bir güzellik anlayışına göre işlenerek birleştirilmiş seslerle anlatan estetik bir ‘bütün’dür” (Uçan, 2005, s. 29).

Günlük yaşamda da önemli bir yer tutan müzik, bireyin yaratıcı yönlerini ortaya koyan, sosyal kimlik kazanmasını sağlayan, anlama ve kavrama becerisini arttıran, birden çok işlevsellik kazandıran etkili bir eğitim aracıdır.

Müzik eğitimi, temelde, bir müziksel davranış kazandırma, bir müziksel davranış değiştirme veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma, bir müziksel davranış geliştirme sürecidir. Bu süreçte daha çok, eğitim gören bireyin (çocuğun, gencin, öğrencinin) kendi müziksel yaşantısı temel alınır, bu temelden yola çıkılarak belirli amaçlar doğrultusunda planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izlenir ve bu yolla belirli hedeflere erişilir (Uçan, 2005, s.14).

Müzik eğitimi; genel müzik eğitimi, özengen müzik eğitimi ve mesleki müzik eğitimi olarak üç ana türe ayrılır.

Genel müzik eğitimi, müzikle ilişkisi ne olursa olsun herkes için gereklidir ve herkese yöneliktir. Özengen müzik eğitimi, müziğe özel ilgisi, isteği ve yatkınlığı olup müziği kendisi için bir düşkü (hobi) alanı olarak seçenlere dönüktür. Mesleki müzik eğitimi ise müziğe üst düzeyde yetenekli olup müziği kendisine bir iş, meslek, ciddi-sürekli uğraş, görev alanı veya çalışma alanı olarak seçenlere-belirleyenlere yöneliktir (Uçan, 2005, s. 8).

1.2. Çalgı Eğitimi

Müzik eğitiminin temel ve önemli boyutlarından biri çalgı eğitimidir. Bu eğitim temel müzik eğitiminin yanı sıra bireyin müzikal gelişimine önemli katkı sağlamaktadır. Çalgı çalan bireyin bedensel ve zihinsel gelişimi bilimsel olarak açıklanmakta ve buna göre çalgı çalan bireyin beyni bütün bir vücut egzersiziyle eş değer görülmektedir.

Uslu (1998)'ya göre çalgı eğitimi, “Çalgı öğretimi ile bireyin davranışlarında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişiklikler oluşturma ya da yeni davranışlar kazandırma sürecidir.” ve “İnsanın kendisini yakından tanıması, var olan yeteneklerini geliştirip, yeni beceriler elde etmesi bu sayede kendini kanıtlama fırsatı bulması açısından, müzik eğitiminin önemli bir dalını oluşturmaktadır.” (Aktr. Gençel, 2005, s. 2).

Çalgı çalan kişinin psikomotor becerileri gelişirken bir yandan da müzikal anlayış ve yaratıcılığı da gelişmektedir. Kişinin estetik anlayışı artarken aynı zamanda kişi kendi gelişimine de katkı sağlamaktadır.

Evren (2007)'in çalışmasına göre “Çalgı eğitimi müzik eğitiminin vazgeçilmez bir ögesidir. Çalgı eğitiminin bireyi çalgı aracıyla yetiştirme, geliştirme, müzik ve çalgı alanında belli bir amaca yönelik istendik davranışları kazandırabilme eğitimi olduğu denilebilir” (s. 7).

Çalgı eğitiminde olumlu dönütler alabilmenin en önemli olgusu bireyin çalgısını sevmesidir. Çalgısını sevmeyen birey, çalgı becerisini geliştirmede ve müzikal beğenisini arttırmada problem yaşarken, bireyin öğrenme sürecinin de olumsuz etkilenmesi kaçınılmaz hale gelir.

Tüm bunların yanında bir çalgının yapısıyla, kişinin fiziksel yapısının uyumlu olması gerekmektedir. Bu durum çalgı çalan kişiye kolaylık sağlayacak ve kişinin gelişimini olumlu yönde etkileyecektir.

Çalgı çalma becerisinin gelişmesi açısından çalgı tekniğinin iyi olması önemlidir. İyi bir çalgı tekniği kişinin düzenli olarak gelişmesini ve müzikal performansının daha ileri bir seviyeye ulaşmasını sağlayacaktır. Bu da müzikal gelişimi arttıracaktır.

Tanrıverdi (1997)'nin çalışmasına göre “Çalgı eğitimi yoluyla öğrenci yeteneğini geliştirecek müzikle ilgili bilgilerini zenginleştirecek ve müzik beğenisini yüksek bir düzeye çıkarmaya çalışacaktır. Ayrıca çalgı eğitimi yoluyla öğrenciler müziksel

işitmelerini, mzikalitelerini, yorumculuklarını ve birlikte müzik yapma yeteneklerini geliştirecekler, düzenli ve disiplinli çalışma alışkanlıkları edineceklerdir” (s. 8).

1.3. Flütün Tarihsel Gelişimi

Flüt tüm algılar arasında en eski çalgılardan biri olarak görülmektedir. İlk insanlar içi boş kemiklere, boynuzlara, bambulara, ağaç parçalarına üfleyerek flüt benzeri üflemeli çalgıların ortaya çıkmasına neden olmuşlardır. Bu basit yapılı tek ve iki delikli ilkel algılar flütün atası olarak görülebilir. Daha sonraları flüt, zamanla gelişerek günümüzdeki halini almıştır.

şekil 1. Neandartal kemik flütü. İsa’dan 5000 yıl önce (Wikipedia, t.y.)

nce Mezopotamya’da, sonraları Asur ve Finike uygarlıklarında daha sonraları ise sırasıyla Eski Mısır’da, İbraniler’de, in’de, Eski Hint’te, Eski Yunan Uygarlığı’nda ve Eski Roma’da flüt benzeri çalgılara rastlanmıştır (Yayla, 2000, s. 6).

Tarih boyunca flüt blok flüt ve transverse (yan) flüt olmak üzere iki tipte yer almıştır. Transverse tipteki ilk flüt Orta ağın ilk dönemlerinden itibaren yalnızca küçük bir davul ile birlikte askeri marşlara eşlik etmek amacıyla alınırdı. Altı perdeli dar bir silindirik boru şekliyle mevcuttu. *Zwerchpfeiff (Fifre)* olarak adlandırılan bu enstrümanda, yalnızca bir oktavlık ses dizisi mevcuttu ve bu ses dizisi günümüzdeki Re Majör gamına eş değerdi (Coşkuner, 2010, s. 3).

Ortaçağ fltlerini flütün atası olarak görebiliriz. O döneme ait flütler ağaçtan oyulmuş, tek parça ve perdesizdi ayrıca herhangi bir mekanizmaya da sahip değillerdi. ‘Transvers’ adı verilen ortaçağ ve barok flütler Bizans İmparatorluğu yoluyla Avrupa’ ya gelene kadar bilinmiyordu. Blok flütten ayırabilmek için “flauto traverso” adı kullanılan flüte, ilk olarak Almanlar kullandığı için “Alman flütü” de denilmiştir. 12. ve 13. yy’ da flüt Almanya’da

saray müziğinde önemli bir yere sahipti. Resimlerden anlaşıldığı kadarıyla o dönemlerde flüt, saraylarda keman ve arp eşliğinde kullanılıyordu.

Şekil 2. Rönesans döneminde flüt (Flute History, t.y.)

Rönesans döneminde çalgı müziğinin önem kazanmasıyla birlikte flüt, Avrupa’da daha iyi bilinir hale gelmiştir. Bu dönemde, “re” sesiyle başlayan ve tenor ses olarak kullanılan, farklı bir mekanizmaya sahip olan flütler, tek parça olduğu için akort edilemiyor ve bu nedenle, çeşitli boylarda idi. Bu flütler, saray müziklerinde, tiyatrolarda ve oda müziğinde kullanılıyordu.

Rönesans döneminde altı delikli olan transverse flütler o dönemde iki oktav veya daha fazla ses kapasitesine sahip olabilmekteydiler. Üç veya dört farklı büyüklükte görülen bu flütün genel yapısında, recorder ile aynı parmak pozisyonları vardı ve recorderdan farklı olarak yedinci ses deliği olan küçük parmak deliği bulunmamaktaydı (Terlikol, 2006, s. 19-20)

Flütün tarih içinde iki ayrı çeşit olarak geliştiği görülmektedir. Bunlar; yere dikey tutularak üflenen flütler, yani flavta ailesi (Recorder family) ve yere paralel tutularak üflenen flütler (Flute family) olarak gruplanabilir. 15. ve 16. yüzyıllarda en yaygın olan flütlerin, yere dikey tutularak üflenen flütler olduğu bilinmektedir. 1600’lü yıllarda ise, flavtaların yerini yan flütlerin aldığı bilinmektedir (Say, 2002, s. 511).

“16. yüzyılın ortalarından itibaren flüt Fransa’da bir oda müziği enstrümanı olarak kalırken Almanya’da askeri bir enstrümana dönüştü. Bu Fransız oda müziği grupları dört kişilik gruplar halinde daha müzikal çalma eğilimindeydiler” (Cazeaux’dan aktaran Dik, 2016, s. 326).

Barok dönemde müziğin daha da gelişmesiyle beraber flüt, solo enstrüman olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Erken Barok dönemi flütleri, Rönesans dönemindekiler gibi altı deliğe sahipti fakat flüt tüpü üzerinde üçer delikten oluşan iki grup şeklinde ayrılmışlardı. Her bir grup içinde, en düşük ve ikinci bir noktaya kadar, delikler arasındaki boşluk daha küçük aralıkları telafi etmek için daha da küçültülmüştür. Bu delikler akustik özelliklerden ziyade insan elinin yapısına uyumlu olması için düzenlenmiştir (Toff, 1996, s. 42).

17. yüzyıl sonlarına doğru daha çok solo çalgı olarak kullanıldığı bilinen recorderların gövdesinin, daha doğru noktalara ses deliği açabilmek amacıyla üç ayrı bölümden yapılmaya bağlandığı da yine elde bulunan örneklerdeki ortak bilgilerdendir. Böylelikle her zamankinden daha çok ses alanına kavuşmuş ve iki oktav ve bir tam beşli ses dizisini kromatik olarak çalabilir hale gelmiştir (Terlikol, 2006, s. 21-22)

Daha sonraları Fransız enstrüman yapımcısı J.J. Hotteterre (1674-1763) flüte “re diyez” perdesi eklemiştir. Hotteterre’ nin flütleri “re” tonalitesindedir. Baş, altı deliğin bulunduğu gövde ve re diyez perdesinin bulunduğu kuyruk ile üç kısımdan oluşmaktadır. Diğer flütlerden farklı olarak da sesin tizliğini önlemek için flütü konik biçimde yapmıştır.

Şekil 3. Jacques hotteterre flute (Soubeyran, t.y.)

“Seçkin bir ailenin üyesi olan Fransız enstrüman yapımcısı Jean Hotteterre (1605-1690/92), barok flütü yeniden tasarlamıştır. Onun büyük katkısı olan re diyez perdesini eklemesi yaklaşık olarak 1660 yıllarına dayanmaktadır. Bu flütler Paris’ te 1670 yılında Lully’ nin orkestrasında kullanılmıştır” (Toff, 1996, s. 43-44).

“18. yüzyılda akort standart değildi. Bu durum, ülkeden ülkeye, şehirden şehre hatta aynı şehir içinde bile oldukça değişkenlik gösterebiliyordu. Quantz’ın kişisel tercihi düşük akortlu flütlerdi ki o bunu daha hoş, hareketli ve görkemli buluyordu. Tiz akortlu flütlerin ise keskin bir tınıya sahip olduğunu düşünüyordu” (Boland, 1998, s. 8).

Quantz, ayrıca flüt entonasyonun kişinin kendisiyle alakalı olduğunu da düşünüyordu. Quantz’ın bu düşünceleri pek önemsenmemiş; flütün entonasyonunun ağızlık kısmından düzeltilebileceği öngörülmüştü. Bu yüzden ağızlık kısmında flütist tarafından itilip çekilebilecek bir mantar tıpa mevcuttu. Standart akort şehirden şehre farklılık gösterdiği için bu küçük değişiklik, farkı ortadan kaldırabilecek nitelikte değildi (Coşkun, 2010, s. 6).

18. yüzyıl flütistleri bütün bu problemlere çözümler aramış ancak entonasyon ve akortlama problemleri çözülememişti. Quantz, diğer flütistlerin yaptıklarına kendi ikna olmayınca yeni bir yöntem geliştirmiş ve flüte hareket ettirilebilen bir parça eklemiştir.

“Çalgı yapımcısı yönüyle Quantz, flüte ikinci bir klape (anahtar) ekleyerek çalgıdan daha düzgün ve tatlı sesler elde edilmesine yol açan bir buluş gerçekleştirmiştir” (Say, 2005, s. 104).

Görülüyor ki; 18.yy’a kadar geline süreçte tüm yapımcıların ve flütistlerin üzerinde çaba sarf ettikleri konu, flütün temel teknik özellikleri olmaktan öteye gidememiştir. Flütün gösterişliliğiyle kamuoyunun dikkatini çekmektense entonasyon bilincinin kişide oluşması ve flüt sisteminin bu doğrultuda tasarlanması entonasyona dair bir takım teknik çözümler sunacaktır. Şu ana kadar en büyük değişim, Quantz tarafından yapılmıştır ancak hiçbir yapımcı, bu unsurun gelişmesine gereken katkıda bulunamamıştır (Coşkun, 2010, s. 9).

Tüm bu tarihi gelişmelerden ve ilerlemelerden sonra flütü asıl bildiğimiz haline getiren ve teknik özelliklerini tamamlayan kişi Theobald Boehm olmuştur. Boehm, kendinden önceki tüm

deneyimlerden de yararlanarak ilk görüşte bile çok daha basit bir görünüme sahip ve daha az karmaşık bir sistem yaratmıştır (Dik, 2016, s. 331)

Theobald Boehm (1784-1881) Bavyera’lı enstürman yapımcısıdır. Flütün bugünkü halini almasını sağlamış ve birçok yenilik getirmiştir. Kendinden önceki flütler, entonasyon problemleri, karışık parmak pozisyonları, oktavlar arası entonasyon bozuklukları ve zayıf sesleri olan flütlerdi. Boehm, yaptığı flütle beraber bu problemleri oldukça azaltmış ve yeni sistem bir flüt icat etmiştir. Çalgı daha kolay çalınabilir hale gelmiş ve flüt tonu yükseltilerek iyi bir tını kalitesi elde edilmiştir. Ayrıca, önceki flütlerde ağızlıkta, havanın doğru yere gitmemesinden dolayı çıkan hava seslerinden dolayı ağızlıkta bir takım değişiklikler yapmıştır. Başlık, gövde ve kuyruktan oluşan flütün ağızlık deliğinin olduğu yere bir plaka eklenerek kalkık bir ağızlık eklenmiş ve böylece ton kalitesi de artmıştır.

1.4. Flüt Eğitimi

Solo ve orkestra çalgısı olarak kullanılan flüt, ülkemizde mesleki eğitim veren kurumlar olan Güzel Sanatlar Liseleri, konservatuarlar ve Eğitim Fakültelerinin müzik bölümlerinde belirli müfredat kapsamında öğretilmektedir. Flüt eğitimi alan öğrencinin belirli bir düzeye getirilerek teknik bilgi ve beceri düzeylerinin artması sağlanmaktadır. Ayrıca öğrenci dinleme, anlama ve yorumlama becerisini de geliştirerek müzikal kişilik kazanmaktadır.

Flüt çocuğun ve gencin, çalgı, işitme, ses, zevk eğitimi ve yaratıcılığının geliştirilmesi gibi müzik eğitiminin özel amaçlarına hizmet eden önemli bir araçtır. Evrensel sanat içinde vazgeçilmez ve yoğun kullanılan, tahta (ağaç) üfleli çalgılardan biri olan flüt, çok geniş bir dağarcığa sahiptir. Dağarcığın geniş olması ve öğrencilerin eserlere daha kolay ulaşabilmesi, öğrenciyi müzik dinleme alışkanlığı ile yeni müzikleri dinleme ve üretme heves ve becerilerine yönleltecektir. Böylece öğrencinin dinleme ve yaratıcılık becerisi de gelişmiş olacaktır (İlik’ten aktr. Eke, 2012, s.16).

“Flüt eğitiminde ele alınacak olan ilk konular flütü çalma pozisyonunda doğru duruş ve tutuş, diyafram nefesini doğru ve istenilen nitelikte kullanma ve buna bağlı olarak güçlü bir ton elde edilmesidir. Bunu takip eden süreçte etüt ve eserlerin seslendirme tekniklerine dikkat ederek çalınması, süslemelerin yapılarına uygun olarak çalınması, etüt ve eserlerdeki gürlük değişikliklerini doğru olarak seslendirmesi, bütün oktavlarda temiz ve kaliteli bir ton elde edilmesi ve çaldığı etüt ve hız basamaklarına uygun olarak çalınması hedeflenen temel davranışlardır” (Yayla, 2000, s. 11).

1.4.1. Flüt Eğitiminde Tekniğin Önemi ve Ton Kavramı

Çalgı eğitiminde teknik önemli bir konudur. Flüt çalan birey, iyi bir tona sahip olmak için teknik çalışmalarını planlı ve özenli bir şekilde sürdürmeli, doğru duruş, tutuş, boğazı açma, nefes, dudak pozisyonu, parmak pozisyonu gibi birçok aşamayı sabırla

yapabilmelidir. Yapılan bütün bu teknik çalışma aşamaları etkili bir ton, entonasyon ve çalgı hakimiyeti gibi kazanımları beraberinde getirecektir.

Flüt, ton niteliği açısından en fazla çeşitlilik gösteren sazlardan birisidir. İyi bir flütist olmanın ön koşulu flütün bu avantajını değerlendirmektir. Bunun için de ton elde ederken olabildiğince dikkatli, duyarlı ve sabırlı olmak gerekir. Her flütistin ana amacı bu çalgının doğal cazibesini korumak olmalıdır (Turgay, 1993, s. 3).

“İdeal flüt tonu temiz ve odaklanmıştır; sağlam, sabit dolgunluğa sahiptir, tatlılık ve güzellik nitelikleri tarafından donatılmıştır” (Toff, 1996, s. 94).

Ton basınç, esneklik, renk ve hacim gibi unsurlar tarafından oluşur ve flüt tonu bu özellikleri barındırırsa nitelik kazanır. Ağızlığın yanlış yerleştirilmesi, havanın yanlış yönlendirilmesi, gereğinden fazla hava üfleme veya gereğinden az üfleme tonun pürüzlü, mat, istenmeyen şekilde çıkmasına neden olur.

“Moyse, yıllarca çalışma ve bunun yansıması sonrası kişisel deneyimlerine dayanarak “güzel ton” un yalnızca doğal, fiziki yeteneğe bağlı olmadığına, bunun da bir tekniği olduğuna ve çalışarak elde edilebilir, öğretilbilir olduğuna kanaat getirmiştir” (Moyse, 1934, Aktr. Topcan, 2011, s. 55).

“Her alıştırma ton üretimiyle birlikte ele alınmalı ve ona göre çalışılmalıdır. Üretmek istenilen ton her zaman zihninde temiz olmalı ve kişi kendini sürekli dinlemelidir. Nefes, parmak ve artikülasyon egzersizlerinde bile tonun mükemmelliği konusunda bilinçli olunmalıdır” (Graff, 1992 s. 5).

Ton; yalnızca flütten elde edilen bir tını değil, aynı zamanda flüt ve flüt çalan birey arasındaki birleşimden de oluşmaktadır. Bir flütist, çalışmasının neredeyse üçte birini ton çalışmasına ayırmalıdır. Yapılan teknik çalışmalar ton çalışmalarını da kapsamalıdır. Bireysel çalgı flüt eğitiminde; iyi bir ton elde etmek için dikkat edilecek bazı noktalar şu şekilde sıralanmıştır:

1. Hazır bulunuşluk önemlidir. Kişi kendini flüt çalmaya hazır hale getirmelidir. Ağırlık iki ayağa eşit şekilde dağıtılmalı ve dik bir şekilde başlamaya hazır bir konumda durulmalıdır.
2. Enstrümanın ağırlığı bilekler ve ön kollara verilmelidir. Parmaklar perdeye paralel şekilde, yakın ve gevşek şekilde tutulmalıdır. Böylece flüt çalan kişi teknik olarak yavaşlamayacaktır.
3. Dudaklar serbest bırakılmalı ve çalınan oktava göre hava akımı yönlendirilmelidir.

4. Ağız içi olabildiğince geniş tutulmalı ve bunun için dil, alt damağa doğru çekilerek hava akımı engellenmemelidir.
5. Şarkı söyler gibi boğaz açılmalı ve “o” ünlüsü ile ağız içini yuvarlayarak genişletilmelidir. Hava akımı doğrudan nefes borusundan çıkmalı ve boğazdan hiçbir pürüzlü ses çıkmamalıdır. Böylece çıkan flüt sesi tatlı, naif bir sese dönüştürecek ve flüt tonu daha etkili bir şekilde duyulacaktır.
6. Hangi enstrüman çalınırsa çalınсын kişinin kendisini dinlemesi önemlidir. Enstrüman çalarken yapılan hatalar duyulamayabilir ve bu durumda kişi çalışırken sürekli kendini dinlemeye odaklayabilir ya da ses kaydı vb. cihazlardan yardım alarak çalınan parçalar kayıt altına alınabilir. Böylece yapılan hataları daha rahat duyma imkânı sağlanır ve tüm bunlar bilinçli bir şekilde düzeltebilir. Kendini dinleyen, duyan kişi hem daha etkili bir ton üretir hem de daha hatasız çalmayı başarabilir.
7. Ton, flütün en başta gelen unsurlarındandır. Diyafram, duruş-tutuş, dudakların rahatlığı, boğazı açma, dil kullanımı gibi teknik kullanımlar doğrudan ton üretimini etkiler ve bu teknik çalışmalar her zaman müzikal ifadelerin güçlenmesine yardımcı olur.

Doğru ve temiz ses çıkarabilmek için, duruş, tutuş, nefes, vibrato, artikülasyon, dil tekniği, el ve dil koordinasyonun geliştirilmesi gibi bütün bu teknik kullanımlar, flüt tonunu geliştirmenin temel alt yapılarıdır. Bu kullanımlar bireyin daha rahat çalgısını çalabilmesini ve çalgı hâkimiyetinin artmasını sağlayacak, çalışmalar sabırla ve istikrarlı bir şekilde yürütüldüğü takdirde doğru ve temiz ses üretimi oluştuğu ve müzikal kalitenin arttığı açık bir şekilde görülecektir.

Flüt eğitimi süresince teknik çalışmalar yeterli düzeyde yapılmalı ve teknik hatalar en aza indirilmelidir. Böylece istenilen performans, tını ve entonasyon elde edilecektir.

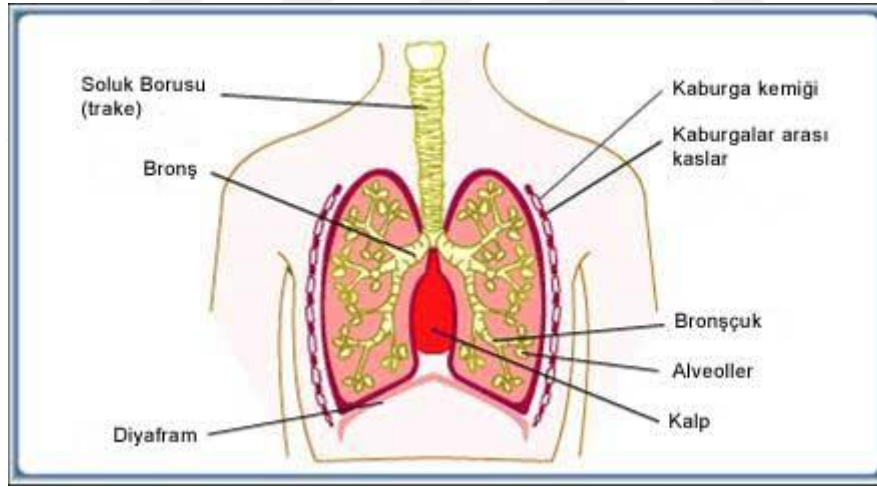
Altes, flüt çalarken kaçınılması gereken hataları şu şekilde sıralamıştır; Nefesi boşa harcamak, dille çabuk ve anlaşılmaz konuşmak, doğrudan göğüsten nefes alıp vermek, dudağın belirsizliği, yani tonun istikrarsız olması, başı sallayarak dudağın pozisyonunun bozulması, çalarken gür ve işitilebilir nefes almak, vücudu sallamak, özellikle de parmakları engelleyen kolları sallamak, parmakları çalgıdan çok yükseğe kaldırmak, ayakla tempo tutmak (Altes, H. t.y.).

Tüm bunların yanında öğretmenin, öğrencinin çalışmalarında sürekliliği ve doğruluğu sağlamada önemli bir rolü vardır. Öğretmen, öğrenciye çalgıyı sevdirecek ve iyi bir model

olabilecek en önemli kişidir. Bu nedenle öğretmen, öğrenciyi düzenli olarak dinlemeli, öğrencideki değişimi gözlemlemeli, dikkatle gelişimini takip etmeli ve onu cesaretlendirerek motive etmelidir. Öğrencilerin etkili bir ton elde etmeleri için günlük egzersiz programları oluşturulmalı, çalışmanın önemini olabildiğince anlatmalı ve çalışma disiplini sağlanmalıdır. Bunlar doğru teknik çalışmasıyla güzel ton elde etmek için yapılmalıdır. Çünkü öğrencinin teknik anlamda düzeyi ne kadar yüksek ise elde ettiği tını o kadar kaliteli olacaktır.

1.5. Diyafram

Diyafram kası çizgili bir kas çeşididir. Diyafram, göğüs boşluğunu karın boşluğundan ayıran kasa verilen isimdir. Kas-kiriş karışımı bir organ olan diyafram, göğüs kafesine bağlıdır. Solunumda görev alır ve çalışması beynin iki diyafram siniri aracılığıyla yönlendirilir. Diyafram, üç delikle yemek borusuna, aorta ve alt ana toplardamara açılır. Diyafram, nefes aldığımızda kasılır ve düzleşir. Nefes verdiğimizde ise gevşer ve kubbeleşir (<https://www.msxlab.org/forum/tip-bilimleri/369547-diyafram-kasi-nedir-diyafram-kasinin-yapisi-ve-gorevleri.html>).

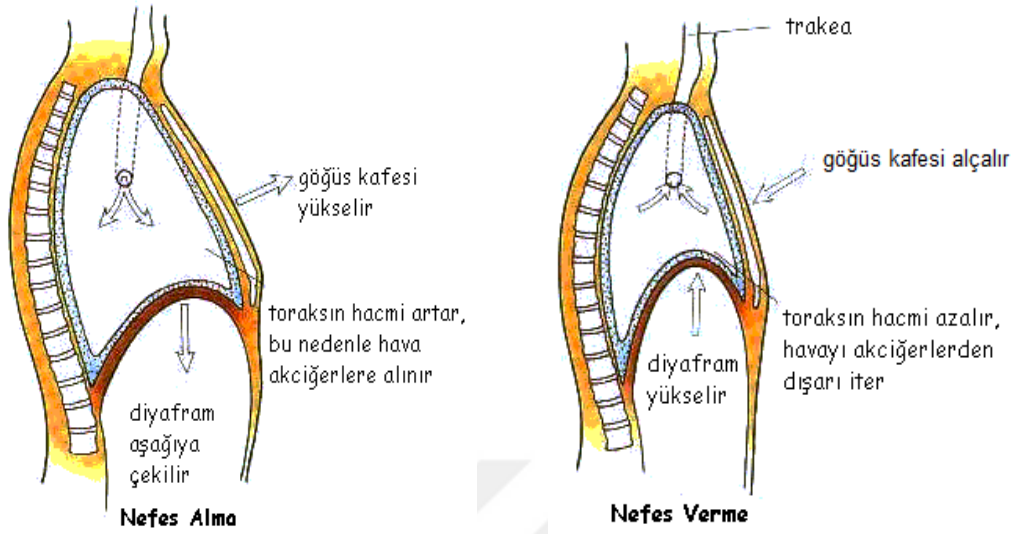
Şekil 4. Solunum sistemi (tools-egitim.intel.com)

“Diyafram aslında akciğerlerin dışına nefesi itmez. Onun rolü, nefes alındığında, aşağı çekilerek akciğerde kısmi bir boşluk yaratmaktır” (Toff, 1996, s. 83).

Bir flütist, nefesi nereye aldığını iyi bilmelidir. Bu noktada her şeyden önce kişinin öğrenmesi gereken aldığı nefesi akciğerlerinin alt kısmına doldurmak olmalıdır. Bu öğrenim, flütistte mükemmel bir üfleme tekniği, ton ve entonasyon sağlayacaktır.

Şekilde de gördüğümüz üzere diyaframa nefes alındığı zaman kas aşağı çekilerek düzleşir ve akciğerlerin altında oluşan boşluk sayesinde alınan nefesin hacmi artar. Alınan nefesi

geri boşaltdığımızda da bu boşluk azalır, diyafram kası kubbe şeklini geri alır ve nefesin hacmi azalır.

Şekil 5. Solunum mekanizması (Cüceoğlu, 2013)

“Tüm üflemeli çalgılarda olduğu gibi flüt eğitiminde de en önemli ve somut olarak algılanması en güç teknik konuların başında nefes alma-verme tekniği gelmektedir. Zira nefes alma ve verme sırasında, fizyolojik olarak bedensel yapıların nasıl çalıştığını algılamak zordur” (Galway’dan aktaran Cüceoğlu, 2013, s. 154).

Nefes, flüt çalan öğrencinin en temel yapı taşıdır. Flüt eğitimcileri, nefes tekniğinin doğru kullanılması konusunda öğrencilerini sürekli uyarmalı, denetlemeli ve farkındalık oluşturmalıdır.

“Üflemeli çalgı çalanlar için nefes tekniği üç aşamalı bir süreçtir: Nefes alma, nefes tutma ve nefes verme. Bunlardan açık ara en önemlisi üçüncü aşamadır” (Toff, 1996, s. 81).

Flüt çalabilmenin ve iyi bir ton üretimi sağlamanın temeli doğru nefes alıp vermeyi öğrenmektir. Diyaframı kullanma, tam anlamıyla yapılmadığı zaman temiz ses elde etmede ve entonasyonda problemler yaşanması kaçınılmaz hale gelir. Nefes tekniğini iyi oturtan öğrenci, nereye nefes alacağını, nereye üfleyeceğini ve ne zaman nefes alması gerektiğini bilir. Tüm bunların ışığında alınan nefes rahatça yeter, ton daha verimli bir hal alır, özellikle cümle sonlarında yaşanan pesleşme problemi en aza indirgenir.

Galway üç çeşit nefes alma yönteminden söz etmektedir. *Birincisi* ve temel olanı çalmaya başlamadan önce alınan derin nefestir. Ciğerler sonuna kadar doldurularak sakince nefes alınır, hazır olduğunda bir an duraksamadan sonra ufak bir nefes daha alınır. *İkinci nefes türü* "köprü nefesi"dir. Bu nefes belli bir hızdadır ve sık sık hızlı küçük nefesler şeklindedir. Genelde orkestrayla birlikte çalarken alınan, sadece solist tarafından duyulabilen bu nefes müziği bölmez. *Üçüncü nefes çeşidi* aynı köprü nefesi gibi, müziğin olmadığı yerde ama köprü nefesinden farkı, daha hızlı, daha kısa ve daha gizli olmasıdır. Böyle bir teknik tecrübe gerektirir. Ayrıca çalmak istenilen eserle de bağlantılıdır. Çünkü nerede ve ne derinlikte bir nefes alınabileceği çalınan eserle de alakalıdır (Galway’dan aktr. Cüceoğlu, 2013, s. 158).

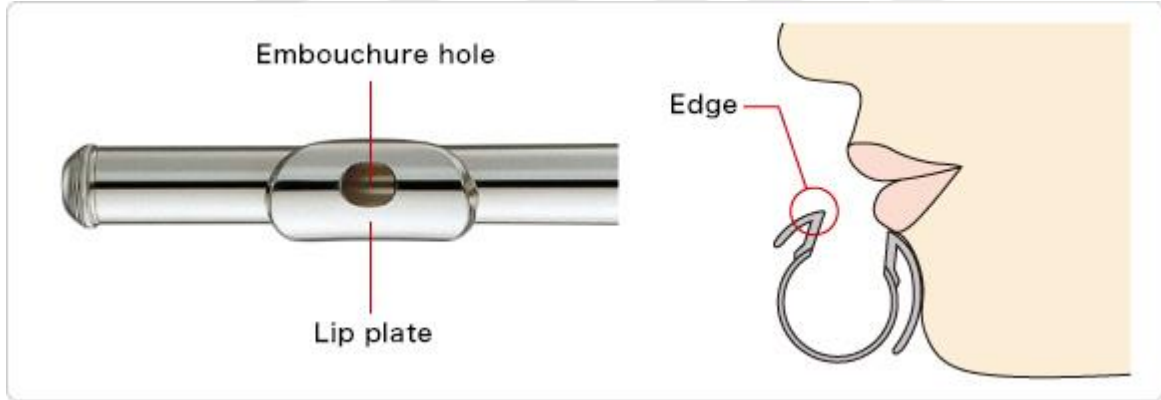
Çalınan eserlerde özellikle de uzun pasajlarda nefesi uzun soluklu kullanmak zor bir durumdur ve bunun için nefes ile ilgili gerekli egzersizler çalışılmalıdır. Etkili bir ton ve entonasyon olgusuna sahip olmak diyaframı doğru kullanmak, ağızlık üzerindeki hakimiyet ve düzenli çalışmayla alakalı bir durumdur.

“Gündelik hayatta düşünmeden alıp verilen nefes flütçü için teknik bir çalışma konusudur. Doğru uygulandığında mükemmel bir performansa, yanlış uygulandığında problemlere yol açar. Doğru bir nefes tekniği tonun niteliğini doğrudan etkiler.” (Turgay, 2002, s.6).

1.6. Amböşür (Ağızlık) ve Ses Üretimi

Amböşür, flüt başlığında bulunan, sesin üretildiği delikli ağızlık kısmına denir. Ses üretimi, boruya üflenene hava ile oluşan titreşimlerin ortaya çıkardığı ses dalgaları ile oluşur.

Ses, ağızlık deliğinin kenarından üflenen hava ile başlar. Üflenen havanın bir kısmı ağızlık deliğinin içine, bir kısmı da üzerinden dışına gittiği için ağızlığın keskin kenarı havayı bölmüş olur, böylece hava akımı flütün içinde ve dışında titreşime yol açar, bu da çalgı içerisindeki havanın titreşimine neden olur. Ama titreşimler sadece ağızlıktan flüte doğru değil, ters yönde flütistin ağız, gırtlak ve göğsüne doğru da geçer. (Turgay, 1993, s.3).

Şekil 6. Amböşür (How is the sound produced? t.y.)

“Çalgıcının, çalgısını üflemedeki rahatlığı ve çıkan sesin kalitesi, embouchure’yi kullanma rahatlığına ve ağız yapısına bağlıdır. Dudak pozisyonunun yapısı çalgıcının gelişimini ve müzisyen olarak yeteneğini çok etkiler. Embouchure ile ilgili sorunlar genellikle çene, ağız ve dişlerle bağlantılıdır” (Akıncı, 1994, s. 12).

Amböşür, dudağın alt kısmına yerleştirilmeli ve sabit tutulmalıdır. Pürüzsüz bir ses ve etkili bir ton için nota geçişlerinde dudak pozisyonları doğru bir şekilde kullanılmalıdır. Dudak hakimiyeti ve esnekliğinin yanı sıra havanın yönü ve akımı da flüt tonunu oldukça etkilemektedir. Kalın seslerde hava akımı aşağı, flütün içine doğru, ince seslerde ise

karşıya yönlendirilmelidir. Dil aşağı doğru çekilmeli ve dişler birbirine değmemelidir. Böylece ağız içinde geniş bir boşluk oluşacak ve daha parlak bir ton elde edilecektir.

“Flütten ses elde etmek için üflenene havanın yarısının ağızlığın karşı kenarından dışarı gidiyor olması aslında flütün sanıldığı kadar kolay bir çalgı olmadığına kanıttır. Bu ortaya çıkan problem bir flütistin hayatı boyunca baş etmesi gereken en büyük teknik zorluktur” (Özer, 2010, s. 41).

“Enstrümanımızı rahat ve iyi çalabilmek doğru nefes, güzel ton ve güçlü bir tekniğe bağlıdır. Güzel tonu elde edebilmemiz sadece nefese bağlı değildir, üfleme açısı da sesin rengini ve kalitesini etkiler. Bunu elbette ki, çalarken kendimizi dikkatle dinleyerek aramalı ve bulmalıyız” (Ekebalkan, 2007, s. 17).

Flüt çalan kişi, teknik zorlukların üstesinden gelebilmek için aldığı nefesi karşıya doğru üflemeli, dudaklarını esnek tutmalı, dili esner gibi aşağı doğru çekmeli ve üflenene havayı dağıtmamalıdır. Diyafram desteğiyle beraber, birinci oktav seslerinde hava, ağızlığın içine, aşağı doğru, küçük delik oluşturarak ve basınçlı, ikinci oktavlardan itibaren dudaklar serbest, nefes karşıya doğru üflenmelidir. Üçüncü oktavda ise yumuşak bir ses elde edebilmek için diyafram desteğiyle beraber, boğazın açık olması ve ağız içinin yuvarlanması gerekmektedir. Karşıya doğru ve sıcak havayla üflenene nefes beraberinde etkili, yumuşak bir ton getirecektir.

Dudak ile oluşturulan delik küçüldükçe havada basınç oluşur ve daha soğuk hava dışarı çıkar, delik büyüdükçe daha sıcak hava meydana gelir. Hava artar iken dudaktaki delikte genişleme meydana gelir ise dişe çarpan hava parazitli sesler meydana getirir. Dudak pozisyonu bozulmadan küçük delik muhafaza edilir ise çok parlak ve güçlü bir renk elde edilir. Eğer hava daha yavaş üflenir ise alçak ve yumuşak bir ses elde edilir. Dudak pozisyonu korunup küçük delik ile çalınırsa parlak flüt tonu korunur iken, delik genişletildiğinde daha boğuk bir renk elde edilebilir. Dil öne geldikçe havanın izlediği akımı sekteye uğratar ve sekte koyu ve boğuk bir tını meydana getirir.” (Önertürk, 2015, s. 127-128).

“Güçlü bir ton için küçük bir delikten hızlı bir hava akımının geçmesi gerekir. Yumuşak bir ton içinse üfleme deliği genişletilmeli ve hava akımı yavaş olmalıdır. Güçlü ve yumuşak tonları çalmaya başlarken tek bir ses üzerinde çalışmak daha yararlı olur” (Turgay, 1993, s. 8).

1.7. Tonun Nitelikleri

Tonun rengi, üflenene havanın açısı, hızı, sıcaklığı, dudak ve dil pozisyonuna göre oluşur. Bu yöntemlerin kullanılması tonun belirli nitelikler kazanmasını sağlar.

1.7.1. Tizlik/Peslik

Bir seste, rezonans olması gerekenden fazla ise tiz, olması gerekenden az ise pestir. Üflenilen hava diyafram desteği olmadan yavaş üflendiğinde sesin pesleşeceği gibi flütün içeri ya da dışarı çevrilmesi de flüt sesinin tizleşmesine veya pesleşmesine yol açar. Tuner ile çalışmak bu durumu düzeltmeye yardımcı olur.

1.7.2. Temizlik

Temiz bir tonda cızırtı, uğultu, tıslama gibi pürüzlerin duyulmaması gerekir. Armonik seslerin tek tek duyulacağı, güçlü bir tını flüt çalan her bireyin arzusu haline gelmelidir. Doğru bir entonasyonla beraber elde edilmesi gereken, temiz bir ton olmalıdır. Bunun için de özenle teknik çalışmalar yapılmalı, dudak pozisyonları ve üflenecek hava akımı doğru şekilde anlaşılmalı ve öğrenilmelidir.

1.7.3. Güçlülük-Yumuşaklık

Güçlü bir notanın üretimi, yalnızca hava akımına bağlı değil, dilin kullanımı, dudak pozisyonları ve dudağın ağızlık üzerindeki konumuna da bağlıdır.

Oldukça önemli gözlemlere bize gösteriyor ki bir notanın gücü, kalitesi ve doğruluğu bir taraftan, ağızlık üzerindeki dudak pozisyonuna, diğer taraftan, hava akımının gücü ve hızına bağlıdır (Moyse, 1934, s. 3).

Flütün alt seslerinde güçlü bir ton elde edebilmek için küçük bir dudak deliği ve hava basıncı sağlanmalı, hava akımının aşağı yönlendirilmesi gerekmektedir. Üst seslerinde ise yumuşak bir ton elde etmek gerekir ve bunun için de daha geniş bir dudak deliği sağlanıp hava akımının karşıya doğru yönlendirilmesi gerekmektedir.

1.7.4. Hacim

Flüt çalarken, doğru tekniklerin yanı sıra hava akımının iyi odaklanmış olması gerekir. Odaklanmamış, kötü dağılan hava akımı flüt sesinin zayıf, pürüzlü ve havalı çıkmasına neden olur. İyi odaklanmış hava akımından daha volümlü bir ses ve daha iyi bir ton elde edilir.

Hacimli bir tonun en önemli özelliği yayılabilir olmasıdır. Eğer yumuşak bir ton ‘pp’ dahi olsa iyi odaklanmış ise konser salonunun en arka sıralarında bile net bir şekilde duyulabilir. Tersine; çok güçlü bir ton eğer iyi odaklanmamışsa salonun her köşesine yayılamaz. Bundan da anlaşılabilceği gibi hacmin (volümün) güç ile doğrudan ilişkisi yoktur (Turgay, 1993, s. 12).

1.7.5. Parlaklık

Tonun parlaklığı ve matlığıyla ilgili olarak üfleme pozisyonu ve hava basıncı arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Doğru üfleme pozisyonuna sahip olmak için dudaklar esnek ve serbest olmalı, gergin tutulmamalı ve kasılmamalıdır. Üst dudak alt dudağa kıyasla önde durarak flüte aktarılabilecek hava akımı aşağıya doğru yönlendirilmelidir. Çenenin gevşek tutulmasıyla ağız boşluğunun genişletilmesi hava akımının doğru yönlendirilmesine yardımcı olacaktır. Boğazın açık tutulması sağlanmalıdır; böylelikle ciğerlerden gelen havanın nefes borusundan ağza aktarılması kolaylaşacaktır. Bunun için boğazın esniyormuş ya da “Aa” diyormuş gibi açık tutulması sağlanmalıdır (Üstün, 2010, s. 12)

1.8. Entonasyon

“Entonasyon, seslendirme sırasında ses yüksekliklerinin doğru olması: Bir eserin icrasında perdeleri şaşmaz bir kesinlikle verebilmek, sesleri doğru üretmek” (Say, 2005, s. 533).

“Entonasyonun kelime anlamı, “doğru tonlama” dır. Enstrüman, frekansı doğru olan bir temel ses üzerine çalındığında, sabit olan frekansa uyum sağlayabiliyorsa entonasyon doğrudur. Bir seste rezonansı olması gerekenden fazla olan ses tiz, olması gerekenden düşük olan ses ise pes olarak tanımlanır” (Coşkun, 2010, s. 33).

“Entonasyon genellikle ileri sürüldüğü gibi müzisyenden bağımsız bir element değildir, ton üretiminin ayrılmaz bir parçasıdır. Bir flütist zayıf, odaklanmamış bir tonla genellikle doğru sesin dışında olacaktır; aksine, flütist güzel, şarkı söyler gibi, odaklanmış bir tonla doğru seste, ayrıca merkezde olacaktır” (Toff, 1996, s. 97).

Flütte, üfleme hızı, üfleme açısı ve ağızlığın sabit tutulması entonasyonu etkileyen faktörlerdir. Az üflenen havanın sesi pesleştireceği gibi çok üflenen hava da aksine sesi tizleştirecektir. Flütün içeri ya da dışarı çevrilmesi entonasyonun doğruluğunu sağlamayacaktır. Bu nedenle ağızlık sabit tutulmalı ve hava, dudak hizasında üflenmelidir.

“Bir flütistin ton çalışması doğru entonasyonu içermelidir aksi takdirde yararsızdır. Entonasyonu sağlamak için ise hava hızı ile dudaklar arasındaki ilişkiyi, gür veya hafif çalmak için ağızlığın deliğini bir miktar kapatma veya kapatmama arasındaki ilişkiyi iyi bilmek gerekmektedir” (Topcan, 2011, s. 57).

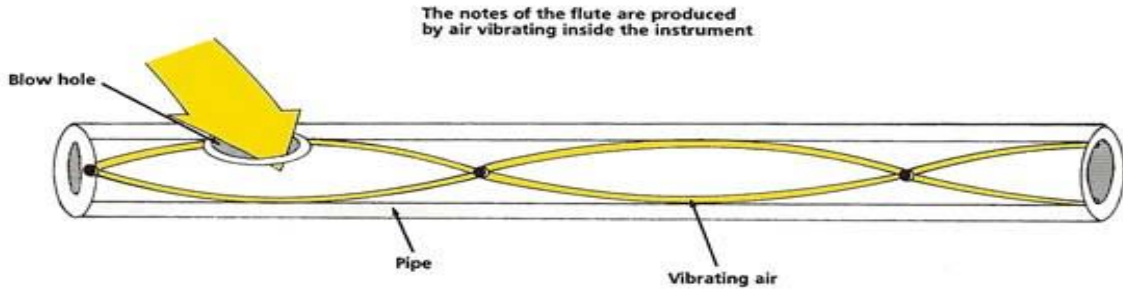
Tüm bu özelliklerin yanı sıra enstrümanın yapıldığı malzemesi ve hava koşulları da entonasyonu etkileyen başka faktörlerdir.

“Hava sıcaklıkları, hava ağırlığındaki farklılıklardan dolayı üflemeli enstrümanların ses düzeyini etkiler ki bunun nedenleri: Soğuk hava sıcak havadan ağırdır. Sıcaklık arttıkça flütün metal tüp içindeki moleküler hareket oranı artar ve bu yüzden yoğunluk azalır ve ses yükselir. Nefesli enstrümanlardaki sesin yükselme ve azalması hava koşullarıyla bu yüzden paraleldir. Sıcaklık arttıkça ses artar, sıcaklık azaldıkça ses azalır” (Toff, 1996, s. 98).

Entonasyon, flüt çalan bireylerin karşılaştığı en zor problemlerden birisidir. Birey, her ne kadar iyi bir tekniğe, iyi bir tona ve artikülasyona sahip olursa olsun entonasyon konusunda ayrıca çalışma yapmalı, kendini geliştirmelidir. İyi bir entonasyon için dinlemek önemli bir noktadır. Ayrıca tuner ile çalışmak da faydalı olacaktır.

1.9. Vibrato

Latince “vibrare” kelimesinden türeyen vibrato, titremek, salınmak anlamına gelir. Vibrato, sesin aralıklar halinde inceden kalına, kalından inceye dalgalanması şeklinde oluşur.

Şekil 7. Vibrato (Worlds of David Darling)

20. yüzyıla kadar vibrato, çok daha farklı şekillerde uygulanıyordu. Uzun sesleri süsleme amacıyla kullanılıyor ve daha çok “tremolo” ya benziyordu. Ancak günümüzde yapılan vibrato biraz daha farklı olarak sese yoğunluk verme amacıyla yapılmaktadır ve en doğal duyulan vibratonun diyafram desteğiyle yapılan olduğu bilinmektedir.

Yaylı çalgılarda ton ve vibrato birbirinden ayrı öğeler halindedir. Ancak flütte ton ve vibrato flüt borusu içinde, tek bir yerden sağlanmaktadır. Böylece vibrato, flüt sesiyle bir bütün halinde duyulmaktadır.

Müziği daha heyecan verici ve ifadeli kılan, değişik dinamikler, değişik renkler ve vibrato arasındaki ilişkilerin çeşitliliğidir. Forte çalarken iyi odaklanmış, armonikleri açısından zengin doğal bir ton ile hızlı ve derin bir vibrato gereklidir. Piano çalarken açık sıcak bir ton ve yavaş sakın bir vibrato gereklidir (Turgay, 2002, s. 9).

Vibratonun öğretilbilirliği ile ilgili birçok flütçü arasında farklı düşünceler olduğu gibi ünlü flütçüler arasında da farklı düşünceler hakimdir. Moyse, Gaubert, Taffanel gibi

flütçülere göre vibrato, öğretilemez bir olgudur ve vibratonun doğal geliştiğine inanırlar. Ancak James Galway bu durumun aksine vibratonun öğretilmesi gerektiğini savunmaktadır.

Flüt eğitiminde vibrato ile ilgili üç farklı görüşten bahsedilebilir; Bazı eğitimciler, “*vibrato*” eğitimi vermekten yana değillerdir, vibratonun doğal olarak, kendiliğinden geliştiğine inanırlar. Herhangi bir eğitimin vibratoyu sunileştirdiğini, doğallıktan uzaklaştırdığını düşünürler. Diğer bir görüş vibratonun öğretilmesi gerektiği yönündedir. Vibrato da tüm diğer teknikler gibidir. Öğrenilmesi ve kontrollü bir şekilde yapılması gerekir. Üçüncü görüş ise; bir kısım insanda vibratonun kendiliğinden geliştiği, bir kısmında ise ancak eğitim ile geliştiği yönündedir. Enstrüman eğitiminin çok daha kişiye özel bir eğitim olduğu, her birey için farklı öğretim metotlarına ihtiyaç duyulduğu düşünülürse, bu görüş oldukça akla yatkın bir görüştür (Karşal, 2008).

Flüte yeni başlayan öğrencilere ilk başta sesler vibratosuz bir şekilde üfletilmelidir. Etkili bir ton elde edene kadar çalışma bu şekilde sürmelidir. Etkili bir ton elde eden flütçü artık vibrato yapmaya hazır hale gelmiş demektir.

“Vibratoyu doğal bir şekilde elde etmeden, erken kullanmaya başlamak ton gelişimini geciktirecek, nefes kontrolünü ve entonasyonu olumsuz yönde etkileyecektir” (Oray’dan akt. Üsün, 2010).

1.10. Dinlemenin Öğrenmede Önemi ve Yararları

Çalgı çalan kişi aynı zamanda iyi bir dinleyici olmalıdır. Müzikal kalite, iyi bir ton ve entonasyon elde etmek için dinlemek en temel koşuldur.

Genellikle ton ve entonasyon problemleri birbiriyle bağlantılıdır. Bu problemleri gidermenin ve etkili bir şekilde enstrüman çalmanın en iyi yollarından biri çok fazla dinlemek ve kulağı geliştirmektir. Dinleyen birey, zamanla dinlediklerini çalgısına aktarabilir ve böylece daha etkili bir ton ve entonasyona ulaşabilir. Ayrıca çalınan eseri farklı yorumculardan dinlemek her zaman çalınan eserleri daha iyi anlamaya ve daha iyi yorumlamaya katkı sağlar.

Yalnızca başka yorumcuları değil, kişi kendi çaldıklarını da mutlaka dinlemelidir. Flütist ayrıca yardımcı olması açısından çalışırken çaldığı eser ve etütleri ses kaydı olarak dinleyebilir, nerede, ne şekilde hata yaptığını görüp, bu hataları daha kolay düzeltebilir.

1.11. Problem Durumu

Çalgı eğitiminin önemli boyutlarından birini oluşturan flüt eğitiminin temelinde flüt çalmayı öğrenebilme, geliştirebilme ve etkin bir şekilde kullanabilme basamakları yer alır.

Flüt eğitiminde, müzikal ifadeyi anlamlı kılan ton üretimidir. Ton üretimi, doğrudan çalgı performansını etkileyen bir unsurdur ve teknik çalışmalarla desteklenmelidir. Çalgı çalan bireyin, kaliteli ses tınısı elde edebilmesi, teknik çalışmaları düzenli şekilde yapmasıyla doğru orantılıdır. Yapılacak olan çalışmalara özen gösterilmesi etkili bir tınıya ve müzikal ifadeye ulaşmayı da beraberinde getirecektir.

Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında flüt eğitimi veren öğretim elemanlarının ve flüt eğitimi alan öğrencilerin ton kavramı bilgilerinin ve çalışmalarının değerlendirilmesine yönelik olarak yapılan bu araştırmanın problem cümlesi; “Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında bireysel çalgı flüt eğitiminde ton kavramının yeri ve önemi nedir? ” olarak belirlenmiştir.

1.12. Alt Problemler

A) Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında görev yapan flüt dersi öğretim elemanlarının;

1. Flütte ton problemine yönelik görüşleri nelerdir?
2. Flüt tonunu geliştirmek için önerdikleri çalışmalar nelerdir?
3. Flüt tonunun müzikal açıdan önemine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Flüt tonunu geliştirmeye yönelik görüş ve önerileri nelerdir?

B) Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında öğrenim gören flüt öğrencilerinin;

1. Flütte ton problemine yönelik farkındalıkları nasıldır?
2. Flüt tonunu geliştirmek için uyguladıkları çalışma ve yöntemler nelerdir?
3. Ton kavramına ilişkin müzikal anlamda birikimleri ne düzeydedir?
4. Flüt tonunu geliştirmeye yönelik görüş ve önerileri nelerdir?

C) Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında öğrenim gören flüt öğrencilerinin ve flüt eğitimi veren öğretim elemanlarının;

1. Ton kavramına ilişkin görüşleri karşılaştırıldığında elde edilen farklılıklar nelerdir?
2. Entonasyon problemi yaşama durumlarına ilişkin görüşleri karşılaştırıldığında elde edilen farklılıklar nelerdir?
3. Yararlanılan metotlara ilişkin verilen cevaplar karşılaştırıldığında elde edilen farklılıklar nelerdir?

1.13. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada; Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında öğrenim gören flüt öğrencilerinin ve öğretmenlerinin görüşleri alınarak flüt eğitiminde ton kavramının yeri ve önemini belirlemek için genel bir değerlendirme yapılması amaçlanmıştır.

1.14. Araştırmanın Önemi

Bir flütçünün önceliği kaliteli ses üretimine ulaşmaktır; bu da bireyin doğru ve düzenli bir şekilde çalışmasına bağlıdır. Bu çalışma, ülkemizdeki eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi anabilim dallarında öğrenim gören flüt öğrencilerinin ton kavramıyla ilgili yaşadıkları olumlu-olumsuz genel durumlarını daha açık şekilde görebilmeleri ve flüt eğitimcilerinin mesleki müzik eğitimi sürecinde öğrencilerinin ton kavramına yönelik çalışmalarını değerlendirmeleri açısından önem taşımaktadır.

Bu sebeple bu araştırma;

1. Nitel araştırma yardımı ile flütte ton kavramının yeri ve önemini derinlemesine inceleme,
2. Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında okuyan flüt öğrencilerinin kaliteli ton elde etmeleri açısından önemlidir.

1.15. Varsayımlar

1. Ton kavramı müzikal anlamda sahip olunması gereken önemli bir olgudur.

2. Ton gelişimi düzenli egzersizler ile belirli düzeyde gelişebilmektedir.
3. Ton geliştirmek için kullanılabilecek yeterli nitelikte materyale ulaşmak mümkündür.

1.16. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma; Ege Bölgesinde yer alan “Köklü geçmişe sahip olan Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı”, “Orta ölçekte yerleşik olan Pamukkale Üniversitesi Eğitim fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ” ve “Yeni kurulmuş olan Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ” üç adet müzik eğitimi kurumunda,
2. İlgili Üniversitelerin Müzik Eğitimi Anabilim Dalında görevli 3 (üç) flüt öğretim elemanı ve görüşleri ile
3. İlgili Üniversitelerin Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören 30 (otuz) flüt öğrencisi ve görüşleri ile
4. Ulaşılabilen kaynaklarla sınırlıdır.

1.17. İlgili Araştırmalar

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmaya ışık tutabilecek birincil diğer çalışmalar incelenmiştir.

Bu kapsamda, Emre Üstün’ün 2010 yılında hazırlamış olduğu ‘Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Ana Bilim Dallarında Uygulanmakta Olan Bireysel Çalgı Flüt Eğitiminde Karşılaşılan Teknik Problemlerin İncelenmesi’ konulu yüksek lisans tezinde, flüt eğitiminde tekniksel problemler incelenmiştir. Araştırmada öğrencilerin yaşadığı belirli teknik problemler saptanmıştır. Bu sorunlarla ilgili önerilere yer verilerek sonuçlandırılmıştır.

Yucan Eke’nin 2012’de hazırlamış olduğu “Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Flüt Eğitiminde Kullanılan Köhler Op:33 I-II-III No’lu Etüt Kitaplarının Flüt Konçertolarına Uygunluğu” konulu doktora tezinde ise; belirlenen etütler teknik, ezgi, tartım ve tını bakımından incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda Köhler Op:33 No:I-II-III etüt

kitaplarının teknik ve flüt tonu açısından eserlere hazırlayıcı ve fayda sağlayıcı olduğu belirlenmiştir.

Raziye Nil Aksoy ‘un 2009’ da hazırlamış olduğu “Flütte Ton Kavramı ve Ton Eğitiminde Kullanılan Marcel Moyse’un ‘De La Sonarite’ Adlı Kitabının İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde, flütte ton kavramının aşamaları, Marcel Moyse’un ton gelişimine etkileri incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda Marcel Moyse’un geliştirdiği ton anlayışının bir çok yerde hakim olduğu belirlenmiştir.

Hakan Halit Turgay 1993’te hazırladığı “Ton Geliştirmede İleri Teknikler” Adlı Yüksek Lisans tezinde, doğal flüt tonu ve tonun niteliklerinden bahsetmiş, değişik ağızlık pozisyonları, üfleme açıları, vücut rezonansı gerektiren multifonikleri incelemiştir. Bunlarla ilgili bir takım egzersizler yazmıştır ve bu çalışmaların nasıl yapılacağını anlatmıştır. Modern flüt repertuarında kullanılan yeni tını ve tekniklerden bahsetmiş bu tını ve teknikler çalışıldığında dudakların gücü, esnekliği ve duyarlılığının geliştiği, nüans ve renk alanının genişlediği belirlenmiştir.

1.18. Tanımlar

Ağızlık (amböşür): Amböşür, flütün başlık bölümünde yer alır ve alt dudağın çizgisine yerleştirilerek üflenene hava yoluyla sesin üretildiği delikli kısımdır (Topcan, 2011, s. 47).

Diyafram: Diyafram, göğüs boşluğunu karın boşluğundan ayıran kasa verilen isimdir ([https://tr.wikipedia.org/wiki/Diyafram_\(kas\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Diyafram_(kas))).

Entonasyon: Entonasyonun kelime anlamı, “doğru tonlama” dır. Enstrüman, frekansı doğru olan bir temel ses üzerine çalındığında, sabit olan frekansa uyum sağlayabiliyorsa entonasyon doğrudur (Coşkun, 2010, s. 33).

Oktav: Oktav, müzikte bir ses aralığıdır. Bir oktavın yüksek notasının ses dalgası frekansı (perdesi), aynı oktavın alçak notasının iki katıdır (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Oktav>).

Ton: Artistik yönden sesin gölgeli, parlak, görkemli, renkli olması gibi taşıdığı özellikler (Say, 2005, s. 220).

Vibrato: “Salınım”. Sesi zenginleştirmek, yumuşatmak, yoğunlaştırmak amacıyla. Vokal müzikte, üflemeli çalgılarda, telli ve yaylı çalgılarda seslendiriciler tarafından uygulanan

titreştirme (salınım) tekniği. Ses perdesinin hafifçe dalgalanıp yoğunlaştırılması (Say, 2002, s. 562).

BÖLÜM II

YÖNTEM

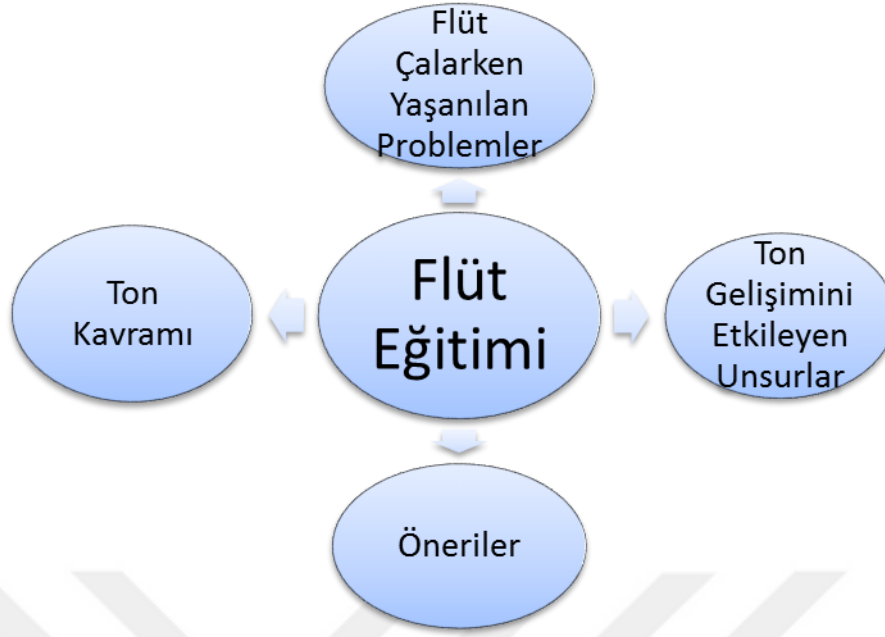
Bu bölümde, araştırmanın yöntemi ve modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması, toplanan verilerin işlenmesi ve çözümlenmesinde kullanılan yöntem ve teknikler yer almakta ve açıklanmaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

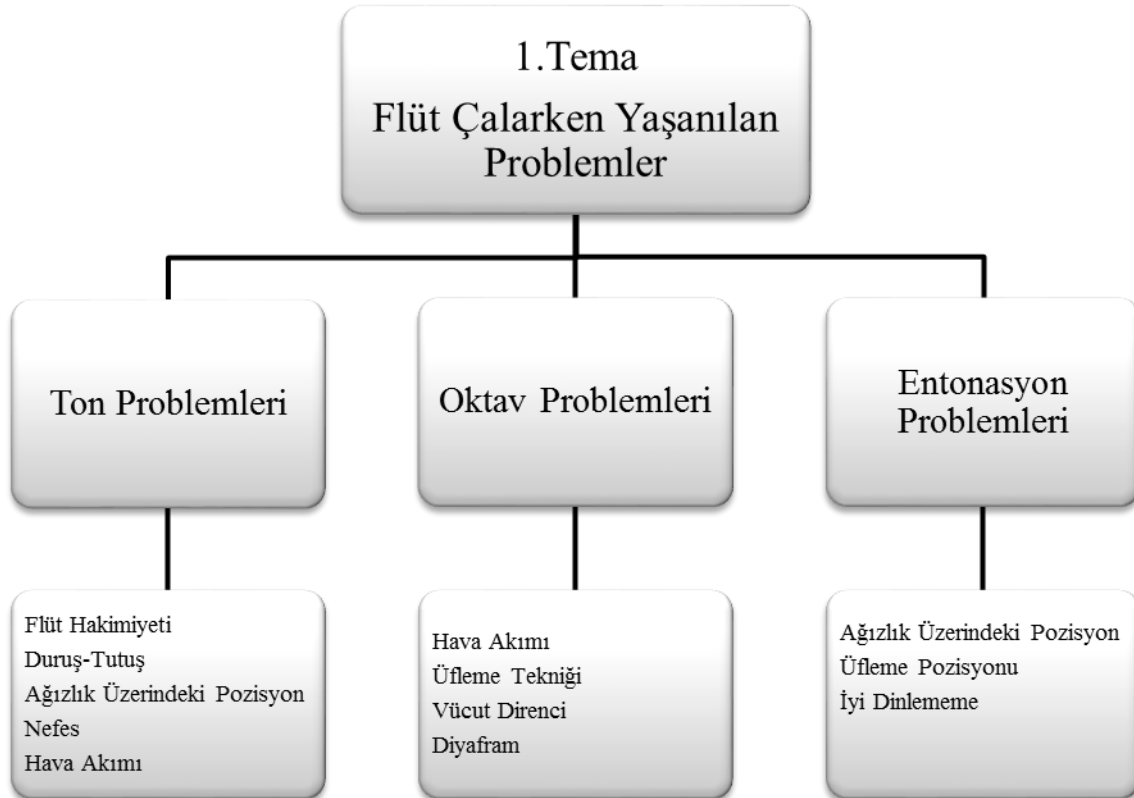
Bu araştırma; durum tespitine dayalı betimsel / nitel bir araştırma olup; flütte ton kavramına ilişkin deneyimlerin incelenmesi amaçlandığından, araştırma olgubilim (fenomenoloji) biçiminde desenlenmiştir. Olgubilim araştırmalarında başlıca veri toplama aracı görüşmedir. Olgulara ilişkin yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmak için görüşmenin araştırmacılara sunduğu etkileşim, esneklik ve sondalar yoluyla irdeleme özelliklerinin kullanılması gerekmektedir (Şimşek ve Yıldırım, 2013, s. 80).

2.2. Araştırma Deseni

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerinde bulunan her soruya ilişkin bulgular tek tek ele alınmıştır. Eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi anabilim dallarında, flütte ton kavramının yeri ve önemini belirlemeye yönelik öğretim elemanı ve öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda, flüt eğitimi adı altında dört tema elde edilmiştir.

Flüt eğitimi adı altında elde edilen temalar, flüt çalarken yaşanan problemler, ton gelişimini etkileyen unsurlar, ton kavramı ve öneriler teması olmak üzere dört alt başlıkta incelenmiştir. Bu temalar ve temalara ilişkin bulgular araştırmanın alt problemlerine uygun olarak öğretim elemanları ve öğrenciler ile ilgili doğrudan alıntılar yoluyla aşağıda yer almaktadır.

1. Flüt Çalarken Yaşanılan Problemler alt başlıklarında ton problemleri, oktav problemleri ve entonasyon problemleri kategorileri elde edilmiştir. Öğretim elemanlarına göre öğrencilerin çalışırken yaşadığı problemler ele alınmış, bu problemler alt kategorilerde daha detaylı bir biçimde aşağıda incelenmiştir:

1.1 Ton Problemleri başlığı altında öğretim elemanları öğrencilerinin flüt eğitimi boyunca flüt hakimiyeti, duruş-tutuş, ağızlık üzerindeki pozisyon, nefes ve hava akımı alt kategorilerinde problem yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu alt kategoriler ve alt kategorilerle ilgili ifade edilen örnekler aşağıda verilmiştir:

1.1.1. Flüt Hakimiyeti: Bu alt kategoride öğretim elemanları öğrencilerinin yaşadığı ton probleminin en büyük etkeninin flüt hakimiyeti ile ilgili olduğunu, çalgının doğru ve düzgün bir şekilde tutulmadığını bu durumdan kaynaklanan ton problemlerinin yaşandığını ifade etmişlerdir. Flüt Hakimiyeti alt kategorisine ilişkin örneğin;

“En büyük etken özellikle başlangıç seviyesinde ton üretme problemi flüt hakimiyetiyle ilgili. Yani flütü sabitleyebilmek, tam olarak doğru pozisyonda tutabilmek ton üretimine büyük ölçüde etki yaratıyor” (Ö.E.2).

“Flüt çalarken ton problemi yaşıyorum. Bu problemin diyafram nefesi, flüt ağızlığını ağızlık kısmına doğru yerleştiremem, bazen de duruş ve tutuştan kaynaklandığını düşünüyorum”(Ö.6).

“Flütte ton problemi yaşıyorum. Bu problemin flüt ağızlığını ağız kısmına yerleştirirken doğru yerleştirmedğimden ve flütün kollarımı aşağı çekmesinden kaynaklandığını düşünüyorum” (Ö.11).

1.1.2. Duruş-Tutuş: Öğretim elemanları doğru bir duruş-tutuş tekniğinin ton üretimini doğrudan etkilediğini ifade etmişlerdir. Duruş-tutuş alt kategorisine ilişkin örneğin;

“Her öğrencideki durumu genellersek daha çok bunun kaynaklandığı sebepler doğru düzgün bir duruşa sahip olamamak öncelikle” (Ö.E.1).

“Flüt çalarken ton problemi bazen yaşıyorum. Bu problemin flüt tutuşundan kaynaklandığını düşünüyorum” (Ö.5).

“Flüt çalarken ton problemi çoğunlukla yaşamıyorum. Bu problemi yaşadığım zamanlarda duruş ve tutuştan kaynaklandığını düşünüyorum” (Ö.7).

1.1.3. Ağızlık Üzerindeki Pozisyon: Öğretim elemanları flüt çalarken ağızlığı doğru bir şekilde yerleştirememekten ve ağızlık hakimiyetinin yetersizliğinden kaynaklanan ton

problemlerinin yaşandığını ifade etmişlerdir. Ağızlık üzerindeki pozisyon alt kategorisine ilişkin örneğin;

“Daha sonra çalgılarını doğru düzgün tutamama, bunun gerektirdiği ağızlığı dudak üzerinde doğru yerleştirememekten, iyi nefes alamamaktan dolayı zincirleme bir şekilde tona etki eden durumlar oluyor” (Ö.E.1)

“Flüt çalarken ton problemi bazen yaşıyorum. Bu problemin flüt ağızlığını ağız kısmına yerleştirirken doğru yerleştirmedimden kaynaklandığını düşünüyorum” (Ö.4)

“Vücudu kullanabilmek, flütteki hakimiyet, ağızlık hakimiyeti, hava üretimi, havanın nereye çarptığı, dudağın pozisyonu, ağızlık içinin pozisyonu gibi birçok etken var” (Ö.E.2).

1.1.4. Nefes: Öğretim elemanları, etkili kullanılmayan nefesin ton üretimini büyük ölçüde etkilediğini belirtmişlerdir. Nefes alt kategorisine ilişkin örneğin;

“Flütü sabitleyebilmek, tam olarak doğru pozisyonda tutabilmek ton üretimine büyük ölçüde etki yaratıyor ve tabii ki de nefes kullanımı. Bu biraz bilinçsiz ve özellikle çalışma isteyen bir konu” (Ö.E.2).

“Çok yaşamasam da yaşıyorum. Nefes yetersizliğinden kaynaklandığını düşünüyorum” (Ö.30).

1.1.5. Hava Akımı: Bu alt kategoride öğretim elemanları hava akımının etkili bit on için hava akımı kullanımının önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Hava akımı alt kategorisine göre ilişkin örneğin;

“Hava üretimi, havanın nereye çarptığı, dudağın pozisyonu, ağızlık içinin pozisyonu gibi birçok etken var” (Ö.E.2).

2. Oktav problemleri başlığı altında öğretim elemanları öğrencilerinin en çok hangi oktavda problem yaşadığını ve bunun nedenlerini hava akımı, üfleme tekniği, vücut direnci, diyafram alt kategorileri ile ifade etmişlerdir. Bu alt kategoriler ve alt kategorilerle ilgili ifade edilen örnekler aşağıda verilmiştir:

2.1. Hava Akımı: Öğretim elemanları bu alt kategoride öğrencilerin kontrolsüz hava akımından dolayı özellikle birinci oktavda problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Buna ilişkin örneğin;

“Birinci oktavda da bunun tamamen nefesin açısıyla ilgisi olduğunu, etkili ve doğru bir nefes açısı göndermedikleri zaman re ve do seslerine ulaşamayacaklarını, nefesin flütün içerisine daha dik giderek o tona ulaşacaklarını sağlayarak, başlarının açılarını doğru yönlendirmelerini sağlayarak ve dil tekniğiyle bunu yapmaya çalışıyorum” (Ö.E.1).

“Birinci oktavla başlarsak, oradaki en büyük sorunumuz dudakta çareler aramak oluyor. Dudağı daha fazla germek, daha kontrolsüz hava akımı en büyük problemimiz burada”(Ö.E.2)

2.2. Üfleme Tekniği: Bu alt kategoriye göre öğretim elemanları öğrencilerin seslerde daha iyi bir tını elde edip o sese ulaşmalarını sağlamak için üfleme tekniklerinin üzerinde durduklarını belirtmişlerdir. Üfleme tekniği alt kategorisine ilişkin örneğin;

“Özellikle birinci oktavda dili daha çok dişlerinin önlerine ve arkasına değdirmeye çalışarak re v do seslerine ulaşamıyorlar. Ben biraz daha yukarıya dişlerin hemen çıkmaya başladığı damağa değdirerek ve ‘tü’ değil de ‘dü’ ifadesini kullanarak daha yumuşak ve etkili bir ton elde etmeye çalışıyorum” (Ö.E.1).

“Üçüncü oktavda problem yaşıyorum. Üfleyiş şeklinden kaynaklandığını düşünüyorum” (Ö.23).

2.3. Vücut Direnci: Bu alt kategoride öğretim elemanları üçüncü oktav seslerini rahat ve temiz olarak çıkartabilmek için vücut direncinin önemli olduğunu belirtmişlerdir. Vücut direnci alt kategorisine ilişkin örneğin;

“Üçüncü oktavda da şöyle orada da vücut direnci yeterince olmadığı için sesleri düşürme ya da kaybetme problemi yaşadığım öğrencilerim var” (Ö.E.2).

“Üçüncü oktavda ton problemi yaşıyorum. Az çalışmamdan kaynaklanıyor” (Ö.3)

2.4.Diyafram: Öğretim elemanları etkili tona ulaşmanın nefes desteğiyle gerçekleştiğini, bunun için uzun ses çalışmaları, tek nefeste çalınan pasajlar gibi çalışmalar yaptırdıklarını belirtmişlerdir. Bu alt kategoriye ilişkin örneğin;

“Küçük müzikal riffler var tek nefeste çalınan. Hem parmak koordinasyonu hem de hava için. Bunları ben yaptırmaya çalışıyorum derste” (Ö.E.2)

“Uzun sesleri üflemeleri gerektiğini söylüyorum. Bağlı geçişler çalıştırıyorum aynı ses üzerinde. Örneğin ikinci oktav sol sesinden üçüncü oktav sol sesine bağlı, bağısız çıkartıyorum” (Ö.E.3).

“Üçüncü oktavda ton problemi yaşıyorum. Nota olarak fa diyezde sorun yaşıyorum. Nefesten kaynaklandığını düşünüyorum” (Ö.4).

“Genelde birinci oktavda sorun yaşıyorum. Diyaframımı geliştirmedikten kaynaklandığını düşünüyorum (Ö.24).

3. Entonasyon problemleri başlığı altında öğretim elemanları öğrencilerinin, ağızlık üzerindeki pozisyon, üfleme pozisyonu, iyi dinlememe alt kategorilerine ilişkin entonasyon problemleri yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu alt kategoriler ve alt kategorilerle ilgili ifade edilen örnekler aşağıda verilmiştir:

3.1. Ağızlık Üzerindeki Pozisyon: Bu alt kategoriye göre öğretim elemanları öğrencilerinin ağızlığı iyi konumlandıramamaktan kaynaklanan sesin tizleşmesi veya pesleşmesi gibi problemler yaşadıklarını, bu durumun entonasyonu çok fazla etkilediğini ifade etmişlerdir. Bu alt kategoriye ilişkin örnekler;

“İyi bir tonun oluşabilmesi için önce iyi bir bedensel duruşun, iyi bir tutuşun arkasından ağızlığı çok iyi konumlandırmanın önemli olduğunu düşünüyorum. Güzel Sanatlar Lisesinden daha önceden öğrenip gelen öğrencilerimde bazı sıkıntılar yaşıyorum ağızlık problemiyle ilgili. Mesela ağızları kapalıyken flütü yerleştirmeye çalışarak çok yukarıda konumlandırabiliyorlar. Bu sesi tizleştirebiliyor. Dolayısıyla sesin ilk üretiminde bu entonasyonla ilgili büyük bir problem yaratıyor. Dolayısıyla tutuş sorunu gibi görünse de nihayetinde tona yansıması bu şekilde oluyor” (Ö.E.1).

3.2. Üfleme Pozisyonu: Öğretim elemanları bu alt kategoride öğrencilerin üfleme pozisyonlarından kaynaklanan entonasyon problemleri yaşadıklarını ifade etmiş, üfleme pozisyonunun ayrıca hacimli parlak bir ses de elde etmenin bir yolu olduğunu belirtmişlerdir. Bu alt kategoriye ilişkin örnekler;

“ağızlığı yerleştirirken, larenksi aşağı alarak, boğazı biraz daha yukarı çekerek, esner gibi bir pozisyonla ve gergin olmayan bir şekilde üflemlerini sağlarsak sonuçta doğru ses üretimiyle beraber entonasyon sorununun da önüne geçmiş oluyoruz tabii ki. Dolayısıyla güzel, parlak, istenilen yuvarlak, hacimli sese de erişmiş oluyoruz” (Ö.E.1).

3.1.3. Etkin Dinleyici Olamama: Bu alt kategoride öğretim elemanları etkin bir dinleyici olmanın entonasyon problemlerinin büyük ölçüde önüne geçeceğini, öğrencilerin daha çok dinlemesi ve tuner kullanmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu duruma ilişkin örnekler;

“Yani doğru konumlandırmayı yaptıktan sonra eğer ürettiği sesi de iyi dinliyorsa ve bu konuda tabii doğru tutuşu sağlarken, ağızlığı yerleştirirken, larenksi aşağı alarak, boğazı biraz daha yukarı çekerek, esner gibi bir pozisyonla ve gergin olmayan bir şekilde üflemlerini sağlarsak sonuçta doğru ses üretimiyle beraber entonasyon sorununun da önüne geçmiş oluyoruz tabii ki” (Ö.E.1).

“Tek başına çalışırken öğrenci kendini dinlese de aslında farkına varamıyor. Ben o yüzden elimden geldiğince flütle eşlik etmeye çalışıyorum ya da piyano eşliği benim çalışacağım düzeyde ise muhakkak piyano eşliği yaparak bunu çalışabiliyoruz. Ama onun dışında uzun ses çalarken tuner kullanımını kesinlikle öneriyorum belli bir yere kadar. Ondan sonra kişinin kendini dinlemesi çalarken entonasyon problemini kendi başına aşacağı noktaya haline geliyor”. (Ö.E.2).

2. Ton Gelişimini Etkileyen Unsurlar altında nefes çalışması, uzun ses üfleme, teknik kullanımlar, vibrato kullanımı, dinleme, yorumcu dinleme ve metotlar kategorileri elde edilmiştir. Öğretim elemanlarının öğrencileri ile yaptığı ton gelişimi çalışmaları ve bu çalışmayı oluşturan unsurların bileşimini içermektedir.

Nefes çalışması: Öğretim elemanları ve öğrenciler bu çalışmanın ton ve entonasyon gelişimine katkılarını ifade etmişlerdir. Bu duruma ilişkin örnekler;

“Tona tabii ki fayda sağlıyor. Şöyle ki nefes pasajını uzatmak ve alınan nefesi dirençli şekilde sürdürebilmek aslında tamamen nefes ve kaslarla alakalıdır. Doğal olarak zaten nefes çalışırken de üflüyormuş gibi hayal ederek çalıştığımız için ikisinin kombinasyonu birleşince gayet örtüşüyor ve faydalı hale geliyor” (Ö.E.2)

Uzun Ses Üfleme: Öğretim elemanları ve öğrenciler uzun ses çalışmasının son derece önemli olduğunu, bu çalışmanın içinde aslında birçok başka çalışmalar barındığını ve ton gelişimi için çok faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Bu duruma ilişkin örnekler;

“Mutlaka her derste özellikle bunu söylüyorum. “ Çalışmalarınıza ne kadar profesyonel olursanız olun uzun sesle başlamanız gerekiyor. Ton gelişimi için bu son derece önemli” (Ö.E.1).

“Şöyle ki kırk dakikalık dersin rahat bir on dakikası muhakkak her öğrenci için uzun ses ayırıyorum. Burada aslında vücudu kullanabilmek, nefes süresini uzatabilmek, amböşürün rahatlığı, tek ses üzerinde nüanslar, diminuendolar, crescendolar bunların hepsini deniyoruz” (Ö.E.2).

“Evet yapıyorum. Bence en faydalı çalışma bu. Çünkü uzun ses üflediğim zaman beş dakika içerisinde bile flüt tonum değişebiliyor” (Ö.20).

Teknik kullanımlar: Öğretim elemanı ve öğrenciler parlak, temiz bir ton elde etmek için kullandıkları teknikleri belirtmiş, bu kullanımların çıkan ses üzerine etkilerini ifade etmişlerdir. Bu duruma ilişkin örnekler;

“Öncelikli olarak ağızlığı doğru, uygun yere yerleştirmek gerekiyor. Daha sonrasında bazen çok üste koyuyorlar, çeneyi öne alıyorlar, daha geride tutuyorlar. Bunların hepsi sesin tiz, pes, boğuk ya da açık olmasını sağlıyor. Yani öncelikli olarak doğru konumlandırma geliyor bana kalırsa” (Ö.E.1).

“Öğrencilerimle çalışma yaparken, alt dudağı tampon olarak alıp sadece üst dudakla flüte hava yönlendirmeyi anlatmaya çalışıyorum. Ve böylece oluşan sıcak havayla birlikte daha soft ve ağızlıkta havasız bir ses üflemeye çalışıyoruz” (Ö.E.2).

“Sıcak hava tekniğini bu yıl öğrendim öğretmenimden. Esner gibi boğazınızı açarak direk oradan gelen havayla üflüyorum. Havayı ağızınızda biriktirip oradan üflemek gibi değil. Bu tekniği uyguladığımızda önce hava sonra ses çıkma gibi bir sorun olmuyor. Direk flütten ses elde edebiliyoruz” (Ö.13).

Vibrato Kullanımı: Öğretim elemanları belli bir seviyede vibrato kullandıklarını belirtirken öğrenciler de vibrato kullanımının ton açısından önemini ifade etmişlerdir.

“Vibratoyu ben öğrencilerin seviyelerine göre, eserin dönem özelliklerine göre uygulatıyorum. Bazen uzun seslerde yanlış vibratolar yapabiliyorlar. Örneğin boyundan vibrato yapabiliyorlar. Böyle bir durumda bir sene boyunca hiç yaptırmadığım

öğrencilerim var. Düz üflemelerini söylüyorum. Çünkü yanlış vibrato tekniği çok zor değişiyor” (Ö.E.3).

“Vibrato çalmak, vücudumuzu daha fazla kontrol etmemizi sağlıyor. Ayrıca da vibratolu çalınan parçalar daha güzel bir duyum sağlıyor” (Ö.13).

“Vibrato kullanımı ton açısından flüte yardımcı olup daha güzel bir ses çıkmasını sağlıyor” (Ö.3).

Dinleme: Flüt öğrencileri dinlemenin ton açısından önemi ve yararını ifade etmiş bu durumun yapılan hataları görmeye ve ton gelişimine fayda sağladığını belirtmişlerdir. Dinleme kategorisine ilişkin örnekler şu şekildedir;

“Flüt çalarken kendimi kaptırdığım zamanlarda seslerde kayma yaşayabiliyorum ve durup düzeltiyorum. Bu çalışma daha iyi ton elde etmemi ve doğru seste kalmamı sağlıyor” (Ö.7).

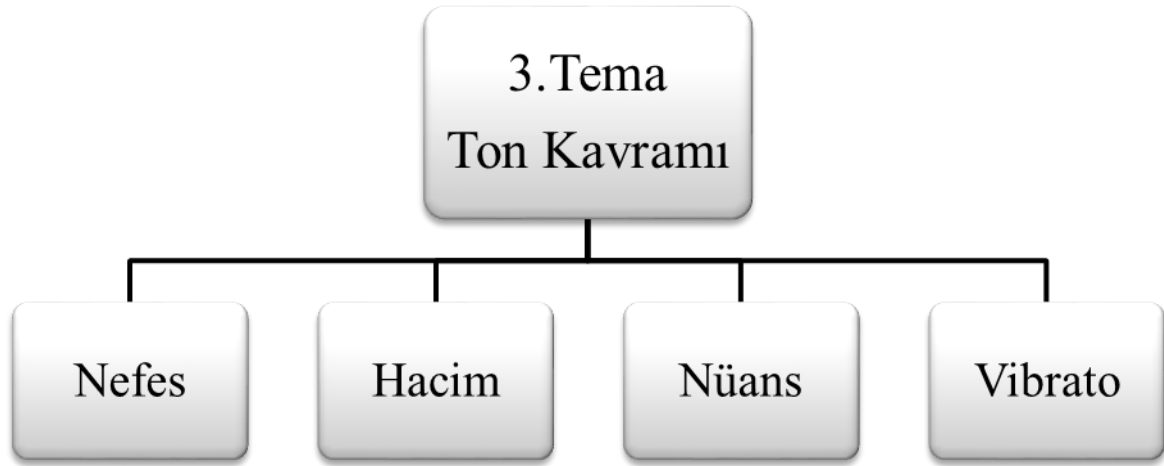
“Evet, çalışmalarımda ses kaydı alıyorum. Yaptığım kayıttan dinlediğimde hatalarımı fark ediyorum. Hangi seste daha parlak ya da baskın üflemem gerektiğini hissediyorum. Tekrardan o hatalara göre çalışma yapıyorum” (Ö.17).

Yorumcu Dinleme: Flüt öğrencilerine dinledikleri yorumcular ve bu dinlemenin kendi çalmalarına nasıl etki ettiği sorulmuştur. Öğrenciler çalışma anlamında daha fazla teşvik olduklarını ve kendi tonlarının farkına varmaları açısından önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu duruma ilişkin örnekler aşağıdaki gibidir;

“Sir James Galway, Şefika Kutluer. Hala iyi flüt çalamadığımı fark ediyorum. Yorumcu pürüzsüz çalarken kendim daha pürüzlü, havalı bir sesle çaldığımı fark ediyorum” (Ö.9).

“Dinleyeceğim eseri internet ortamında bulup herhangi kişilerden dinliyorum. Seslerimin daha iyi oturması için bana daha çok katkı sağlıyor. Ayrıca dinlediğim zaman daha çok çalışma isteğim geliyor” (Ö.14).

Metotlar: Öğretim elemanları ve flüt öğrencilerine ton gelişimi için kullandığı metotlar sorulmuştur. Öğrencilerin en çok kullandığı metot ‘Gariboldi’ iken öğretim elemanlarının en çok kullandığı metot ‘Marcel Moyse’ olarak belirlenmiştir.

1. Ton Kavramı teması altında nefes, hacim, nüans ve vibrato kategorileri elde edilmiştir. Flüt çalmanın önemli unsurlarından olan ton, detaylı bir biçimde aşağıda açıklanmıştır.

1.1. Nefes: Öğretim elemanları ve öğrenciler nefesin ton üzerindeki büyük etkisini ifade etmişlerdir. Buna ilişkin örnekler aşağıdaki gibidir;

“Hava aracımız yok ve direkt olarak nefesimiz tona dönüşüyor” (Ö.E.2).

Hacim: İyi odaklanmamış ses zayıf ve pürüzlüdür. Hava akımı odaklandığında ve doğru açıda olduğu zaman hem hacimli ses elde edilir hem de etkili bir ton. Öğretim elemanları ve öğrenciler hacimli sesin ton üzerindeki önemini şu şekilde belirtmişlerdir;

“Öncelikle kaliteli ses üretimi, büyük, hacimli, güzel sesleri elde ettikten sonra müzikal değerleri bunun içinde çalıştırıyoruz. Ton çalıştırırken zaten en önemli şey bu müzikaliteyle beraber bunu yapmaktır” (Ö.E.1).

Nüans: Öğretim elemanı ve öğrenciler flütte etkili bir ton elde ettikten sonra nüansların bu tonun üzerine eklenebileceğini, flüt çalan bireyin ton elde edemedikten sonra üzerine nüanslarla ilgili bir çalışma yapılamayacağını belirtmişlerdir. Buna ilişkin örnekler şu şekildedir;

“Müzikal açıdan zaten olmazsa olmazların başında geliyor. Çünkü bir öğrenci kalkıp tonu o kadar iyi değil ama hızlı, acilitesi çok iyi, nota okuması çok güzel, deşifre sürecinde zaman kazandırıyor, dil ve parmak birlikteliği iyi ama sonuçta iş gelip müzik yapmaya dayanıyor. Ama iyi bir tonu olmayan kişide biz bunun artık bir tık üstünü, nüansları eklememiz çok mümkün olmuyor” (Ö.E.1).

“Tekniğin yanında ton aslında en önemli şey. Dinlerken kişiyi etkileyen şey bence teknikten çok flütten çıkan sestir. Farklı şekillerde renkler kullanmak flütün en önemli

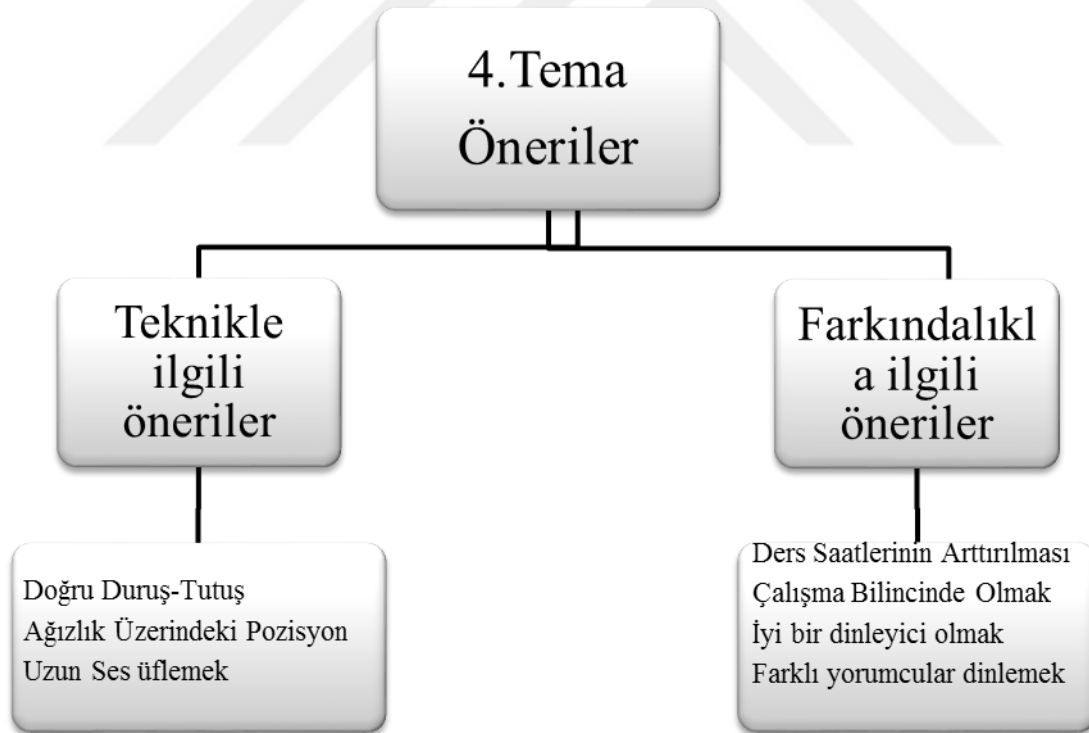
özelliklerindendir. Aslına bakarsanız eser çalarken bir hikâye anlatıyoruz ve bunun içerisinde hikâyenin su yüzeyinde ilerler gibi ya da yükseldiği gibi nüansları yapabilmek aslında hep vücut hâkimiyeti ve özellikle de tonla alakalı ve bunların hepsini hava akışıyla yapıyoruz bu çok değişik bir şey” (Ö.E.2)

“Flütte iyi bir ton olduğu zaman çaldığımız etüt veya eserde nüansları daha iyi ön plana çıkartabiliriz” (Ö.21).

Vibrato: Öğretim elemanları ve öğrenciler ton kavramının vibrato kullanımının üzerinde etkisi olduğunu belirtmiş buna ilişkin de şu şekilde ifadelerde bulunmuşlardır;

“Çaldığı eserlerin doğru olması, dönemlerine göre çalabilmeleri, vibratolara etkisi var bence çok büyük önemli” (Ö.E.3).

“Ton hakimiyeti, seslerin netliği, vibrato, legato bunların kullanımında hepsinde iyi bir tonun ön planda olması gerekiyor” (Ö.21).

Öneriler: Bu kategori öğretim elemanları ve öğrencilerin verdiği cevaplar doğrultusunda teknikle ilgili öneriler ve farkındalıklı ilgili öneriler olmak üzere iki alt kategoriye ayrılmıştır. Bu alt kategoriler şu şekilde açıklanmıştır:

Teknikle ilgili öneriler alt kategorisinde doğru duruş-tutuş, ağızlık üzerindeki pozisyon ve uzun ses üfleme başlıkları bulunmaktadır. Bu doğrultuda;

Doğru duruş-tutuş: Öğretim elemanları ve öğrenciler doğru duruş ve tutuşun etkili ton üretimi için şart olduğunu belirtmişlerdir. Bununla ilgili örnekler şu şekildedir;

“Bütün bunların hepsinin bir bütün olduğunu, baştan itibaren iyi bir ton elde etmek için iyi bir duruş, iyi bir tutuş, iyi bir konumlandırmanın şart olduğunu ve iyi bir dinlemenin bunun için kesin gerekli olduğunu söylüyorum.” (Ö.E.1).

Ağızlık Üzerindeki Pozisyon: Ton üretiminde öncelik olarak ağızlığı iyi konumlandırmak önemlidir. Öğretim elemanları ağızlık üzerindeki pozisyonun ton üretimine etkisini ifade etmişlerdir. Bu konuda örnekler şu şekildedir;

“Ağızlığı çok iyi konumlandırma ve bunun üzerinde yapılacak egzersizlerden sonra tona dikkat ederek, buradaki mesele kendi ürettiği, çıkardığı sesi dinleyerek çalışması, eğitimcisinin öğrenciyi bu konuda yönlendirmesi” (Ö.E.1).

Uzun ses üfleme: Ton üretimi için en önemli çalışmaların başında uzun ses üfleme gelmektedir. Öğretim elemanı ve öğrenciler de bu konuda görüşlerini şu şekilde belirtmişlerdir;

“Bol bol uzun ses üflesinler” (Ö.E.3).

“Tonu yakalamak güzel şekilde ortaya çıkarmak için tamamen ton çalışması, uzun ses bunların hepsinin gerekli olduğunu düşünüyorum. Çünkü bunlar olmadan olmuyor. Flüt zor bir alet özellikle üflemeli olduğu için çok fazla efor sarf edilen bir çalgı. Her gün çalışmak gerekli. Bütün çalgılar böyle ama flütün ayrı bir olayı var teknik olarak vs. Ben ton çalışılması, uzun ses üflenmesi gerektiğini düşünüyorum. Diyaframın geliştirilmesi gerektiğini, diyafram çalışmalarının yapılması gerektiğini düşünüyorum. Balon üflemek olsun, duvara kâğıt koyup üflemek olsun bunların hepsini yapmaya çalışıyorum” (Ö.18).

Farkındalıkla İlgili Öneriler alt kategorisinde ders saatlerinin arttırılması, çalışma bilincinde olmak, iyi bir dinleyici olmak, farklı yorumcular dinlemek başlıkları bulunmaktadır. Bu doğrultuda;

Ders saatlerinin arttırılması başlığı altında bir saatlik flüt dersi süresince öğrencinin yeterli anlamda kazanımlar elde etmesi güçtür. Bu nedenle bireysel çalgı ders saatlerinin daha fazla olması öğrencilerin elde edeceği kazanımlar açısından önemlidir. Bu konuyla ilgili öğretim elemanlarının görüşleri şu şekildedir;

“Yani aslında biraz da kendime eleştirel yaklaşayım. Kırk dakikada etüt ve eser dinliyoruz öğrencilerden evet ama keşke ders saatimiz biraz daha fazla olsa. Sadece nefes ve tona yönelik çalışmalar yapabilsek. Ama vize ve final denilen, her üç ayda bir gelen bir süreç var. Ve bunda farklı şekilde çalışmak zorundayız. Yeterli şekilde çalıştırmak zorundayız. Ben kendi adıma söyleyeyim elimden geldiğince ekstra çalıştırmaya çalışıyorum. Ama biraz da öğrencinin kendinde bitiyor. Eğitim Fakültelerinde hele ki böyle. Ders sorumluluğu çok fazla, elli dakikaya bu kadarı sığabiliyor. Biz onlara yol göstermeye çalışıyoruz” (Ö.E.2).

Çalışma bilincinde olmak başlığı altında flüt öğrencileri bireysel çalgı derslerinin dışında çalgılarını çalışmaya özen göstermelidir. Ancak bu şekilde etkili ton elde edebilirler. Öğretim elemanları ve öğrencilerin görüşleri şu şekildedir;

“Artık lisede değiliz, akademik bir ortamdayız. Onlar dört beş yıldır flüt çalarak geldikleri için buraya bazı şeylerde zaman ayırmamak gerektiğini düşünüyorum kendilerinin bilinçli olmaları gerektiğini düşünüyorum” (Ö.E.3).

“Biz onlara yol göstermeye çalışıyoruz. Biraz da bireysel bu konunun üstesinden kendileri gelmeye çalışacaklar” (Ö.E.2).

“Her şeyin başı uzun ses ve etütleri çalışmak olduğunu düşünüyorum. Bunların tonu geliştirebileceğini düşünüyorum. Böyle ilerlediğimiz sürece de daha iyi olacaktır” (Ö.12).

İyi bir dinleyici olmak her zaman çalgı çalmada, ton elde etmede ve hataları en aza indirmede faydalı olmuştur. İyi bir dinleyici olmakla ilgili öğretim elemanı ve öğrencilerin görüşleriyle ilgili örnekler şu şekildedir;

“Artık Youtube var. Çaldıkları eserleri iyi flütçülere eşlik ederek çalmaya çalışsınlar o tonda kalmaya çalışsınlar” (Ö.E.3).

“Flütte ton her şey demektir. Ton için uğraşılmalı. Çok fazla dinlenmeli. Ve tonu iyi olan flütçünün iyi flütçü olduğunu düşünüyorum” (Ö.1).

Farklı yorumcular dinlemek müzikal beğeniyi arttırmak, örnek alarak kendini geliştirmek ve doğruyu duymak açısından önemlidir. Ton gelişimi için farklı yorumcular dinlemek bireyi daha çok geliştirecek, duyduğunu çalmaya yöneltecek, müzikal anlamda farkındalık kazandıracaktır. Öğretim elemanlarının ve öğrencilerin görüşleri hakkındaki örnekler şu şekildedir;

“Çaldıkları eserleri iyi flütçülere eşlik ederek çalmaya çalışsınlar o tonda kalmaya çalışsınlar” (Ö.E.3).

“Flüt bambaşka bir enstürman. Hissederek çaldıktan sonra iyi ton, her şey geliyor aslında. Ayrıca iyi yorumcuları dinlemek gerekiyor gerçekten. Bu şekilde geliyoruz” (Ö.29).

2.3. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu; Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Pamukkale Üniversitesi Eğitim fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ve Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında görev yapan 3 (üç) flüt dersi öğretim elemanı ve 30 (otuz) flüt öğrencisi oluşturmuştur.

Tablo 1

Öğretim Elemanlarının Mesleki Tecrübelerine Göre Dağılımları

Seçenekler	f	%
1-5 yıl	1	33,34
6-10 yıl	-	-
11-15 yıl	2	66,66
Toplam	3	100

Tablo 1 incelendiğinde, flüt eğitimcilerinden %33,34’ünün “1–5 yıl”, %66,66’sının “11–15 yıl” mesleki tecrübeye sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 2

Flüt Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Dağılımları

Seçenekler	f	%
Kız	23	76,6
Erkek	7	23,3
Toplam	30	100

Tablo 10’a göre, araştırmaya katılan 30 öğrenciden 23’ü (%76,6) kız, 7’si (%23,3) erkektir. Bu yüzdelik dağılımlar sonucunda kız öğrencilerin çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Tablo 3

Öğrencilerin Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı

Seçenekler	f	%
1.sınıf	11	36,67
2.sınıf	6	20,00
3.sınıf	5	16,66
4.sınıf	8	26,67
Toplam	30	100

Tablo 11 incelendiğinde flüt öğrencilerinin %36.67' si birinci sınıfta, %20,0' sinin ikinci sınıfta, %16.66' sinin üçüncü sınıfta ve %26,67' sinin dördüncü sınıfta eğitim aldıkları görülmektedir.

2.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nitel veri toplama aracı, açık uçlu, yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilmiştir. Görüşme soruları, ilgili literatür taranarak taslak olarak oluşturulmuş ve uzman görüşü ile pilot görüşme yapılarak son şekli verilmiştir. Görüşmeler Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Pamukkale Üniversitesi Eğitim fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ve Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencileriyle bireysel olarak yapılmış ve ses kaydı ile kaydedilmiştir. Kayıtlardan elde edilen veriler bilgisayar ortamında betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Öğretim elemanı ve öğrencilere yöneltilen görüşme soruları aşağıda verilmiştir:

2.5. Öğretim Elemanı Görüşme Formu

1. Öğrencileriniz flüt çalarken ton problemi yaşıyor mu? Öğrencilerinizin yaşadığı ton problemine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - a. Öğrencileriniz üç oktavdan en çok hangisinde ton problemi yaşamaktadır? Sizce bunun nedeni nedir? Bu problemi gidermek için nasıl bir çalışma yöntemi uyguluyorsunuz?
 - b. Öğrencileriniz entonasyon problemi yaşıyorlar mı?
2. Öğrencilerinizin flüt tonunu geliştirmesi için ne tür çalışmalar uyguluyorsunuz?

- a. Öğrencilerinize düzenli olarak nefes çalıştırması yaptırıyor musunuz? Bu çalışmanın öğrencilerinizin flüt tonuna ne şekilde fayda sağladığını düşünüyorsunuz? ”
 - b. Öğrencilerinize uzun ses çalıştırması yaptırıyor musunuz? Bu çalışmanın öğrencilerinizin flüt tonuna ne şekilde fayda sağladığını düşünüyorsunuz? ”
 - c. Öğrencilerinizle çalışma yaparken etkili bir ton elde etmek için hangi teknikleri kullanıyorsunuz? Bu çalışmanın öğrencilerinizin flüt tonuna ne şekilde fayda sağladığını düşünüyorsunuz?
 - d. Öğrencilerinizle çalışırken vibrato kullanımını hangi aşamada uyguluyorsunuz? Vibrato kullanımının öğrencilerinizin flüt tonu açısından önemi nedir?
 - e Öğrencilerinizin flüt tonunun geliştirmesinde hangi metotlardan faydalanıyorsunuz? Bu metotlar nelerdir?
3. Flüt tonunun müzikal açıdan önemi ve değeri nedir?
 4. Eğitim tecrübelerinizden yola çıkarak flütte ton problemleri konusunda eğitimcilere ve öğrencilere tavsiyeleriniz nelerdir?

3.6. Öğrenci Görüşme Formu

1. Flüt çalarken ton problemi yaşıyor musunuz? Yaşıyorsanız hangi etkenlerden kaynaklandığını düşünüyorsunuz?
 - a. Üç oktavdan en çok hangisinde ton problemi yaşıyorsunuz? Sizce bunun nedeni nedir?
 - b. Entonasyon problemi yaşıyor musunuz?
2. Flüt tonunuzu geliştirmek için ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?
 - a. Düzenli olarak nefes çalışması yapıyor musunuz? Bu çalışmanın size ne şekilde fayda sağladığını düşünüyorsunuz?
 - b. Uzun ses çalışması yapıyor musunuz? Bu çalışmanın size ne şekilde fayda sağladığını düşünüyorsunuz?
 - c. Çalışma yaparken etkili bir ton elde etmek için hangi teknikleri kullanıyorsunuz? Bu tekniklerin size ne şekilde fayda sağladığını düşünüyorsunuz?
 - d. Vibrato kullanımı ton kavramı açısından önemli midir? Sizce vibratonun ton kavramına etkisi nedir?

- e. Kendinizi sürekli dinleyerek kontrol ediyor musunuz? Bu çalışmanın size ne şekilde fayda sağladığını düşünüyorsunuz?
 - f. Hangi yorumcuları dinliyorsunuz? Bu yorumcular kimlerdir? Dinlediğiniz yorumcuların çalgı çalmanıza etkileri nelerdir?
 - g. Flüt tonunuzu geliştirmek için hangi metotlardan faydalanıyorsunuz? Bu metotlar nelerdir?”
3. Flüt tonunun müzikal açıdan önemi ve değeri nedir?
4. Flüt tonunu geliştirmeye yönelik önerileriniz nelerdir?

3.7. Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler, öncelikle literatür taraması yoluyla araştırmacı tarafından toplanmıştır. Flütte ton kavramı ile ilgili daha önce yapılmış olan araştırmalara ulaşılmıştır. Bu araştırmanın verileri öğretim elemanları ve öğrenciler ile yapılan görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Öğretim elemanı ve öğrencilerin flüt eğitiminde ton kavramına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla, konuyla ilgili uzman görüşünden faydalanılarak yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Hazırlanan bu görüşme formu bir öğretim elemanı ve sekiz öğrenciye pilot olarak uygulanmıştır. Uygulama sonucunda sorular tekrar düzenlenmiş ve görüşmeler tekrar yapılmıştır. Bu görüşmelerde öğretmen adayları ve öğretim elemanlarına flütte ton kavramına ilişkin açık uçlu yarı yapılandırılmış sorular sorulmuş ve katılımcıların izniyle kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler yapıldıktan sonra toplanan veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

3.8. Verilerin Analizi

Araştırmada, flüt eğitimi veren öğretim elemanlarına ve flüt öğrencilerine yöneltilen açık uçlu yarı yapılandırılmış görüşme soruları betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Betimsel analizde, “elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.256). Yarı yapılandırılmış görüşmelerin betimsel analizi dört aşamada gerçekleştirilmiştir: 1) Betimsel analiz için çerçeve oluşturma 2) Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, 3) Bulguların tanımlanması 4) Bulguların

yorumlanması Verilerin çözümlene işlemleri elle yapılarak bilgisayar ortamında denetlenmiştir. Betimsel analiz sonucunda elde edilen verilerin yorumlanmasında yüzde ve frekans kullanılmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR

3.1. Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Görev Yapan Flüt Dersi Öğretim Elemanlarının Görüşlerine İlişkin Bulgular

3.1.1. Öğretim Elemanlarının Flütte Ton Problemine Yönelik Görüşleri

Araştırmanın bu bölümünde flüt çalarken yaşanan ton problemine ilişkin cevaplar aranmıştır. Katılımcıların arasında Öğretim Elemanlarına Ö.E.1, Ö.E.2, Ö.E.3, öğrencilere ise Ö.1, Ö.2 gibi görüşme formlarının yapılış sırasına göre kodlar verilmiş ve bu kodlarla beyan ettikleri fikirleri açıklanmıştır. Görüşme formlarından elde edilen tema, temalara ilişkin kategoriler ve ilişkili alt kategoriler Şekil 9’da verilmiştir.

Bu araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin verilerden elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 4

Öğretim Elemanlarına Göre Öğrencilerin Ton Problemi Yaşama Durumları

Görüşler	İfade Eden Öğretim Elemanları	f	%
Ton problemi yaşıyorlar	Ö.E.1, Ö.E.2, Ö.E.3	3	100
Ton problemi bazen yaşıyorlar	-	-	-
Ton problemi yaşamıyorlar	-	-	-

Tablo 4’te yer alan bulgular doğrultusunda öğretim elemanlarına göre öğrencilerinin %100 ton problemi yaşadıkları gözlemlenmektedir.

Öğretim elemanlarına “ Öğrencileriniz flüt çalarken ton problemi yaşıyor mu? Yaşıyorsa hangi etkenlerden kaynaklandığını düşünüyorsunuz? ” sorusu sorulmuştur. Öğretim elemanlarının görüşleri hakkında elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıdaki gibidir:

Ö.E.1: “Mutlaka yaşıyorlar. Çünkü bunun bazı sebepleri oluyor. Her öğrencideki durumu genellersek daha çok bunun kaynaklandığı sebepler doğru düzgün bir duruşa sahip olamamak öncelikle. Daha sonra çalgılarını doğru düzgün tutamama, bunun gerektirdiği ağızlığı dudak üzerinde doğru yerleştirememekten, iyi nefes alamamaktan dolayı zincirleme bir şekilde tona etki eden durumlar oluyor.”

Ö.E.2: “Yaşıyorlar. Bunu etkileyen birçok şey var. Vücudu kullanabilmek, flütteki hakimiyet, ağızlık hakimiyeti, hava üretimi, havanın nereye çarptığı, dudağın pozisyonu, ağızlık içinin pozisyonu gibi birçok etken var ama en büyük etken özellikle başlangıç seviyesinde ton üretme problemi flüt hakimiyetiyle ilgili. Yani flütü sabitleyebilmek, tam olarak doğru pozisyonda tutabilmek ton üretimine büyük ölçüde etki yaratıyor ve tabii ki de nefes kullanımı. Bu biraz bilinçsiz ve özellikle çalışma isteyen bir konu. Yeterince çalışma yapılmayınca bireysel olarak en büyük problemimiz bu oluyor maalesef ton üretiminde.”

Ö.E.3: “Tabii ki yaşıyor. Çalışmadıklarını düşünüyorum. Ben onları eserleri ve etütleri üzerinden tonlara çalıştırıyorum çünkü ders saatimiz yetersiz. Evde çalışıp gelmeleri gerekiyor ve çalışmadıklarını düşünüyorum.”

Bu bulgulara göre öğretim elemanları, öğrencilerinin ton problemi yaşadığını, bunun nedeni olarak da öğrencilerin genel olarak flüt hakimiyetlerinin yeteri kadar olmamasından kaynaklandığını belirtmektedir.

Tablo 5

Öğretim Elemanlarına Göre Öğrencilerin Oktav Problemi Yaşama Durumları

Görüşler	İfade Eden Öğretim Elemanları	f
1. oktavda problem yaşıyorlar	Ö.E.1, Ö.E.2	2
2. oktavda problem yaşıyorlar	Ö.E.3	1
3. oktavda problem yaşıyorlar	Ö.E.1, Ö.E.2, Ö.E.3	3

Tablo 5 incelendiğinde; öğretim elemanlarının en çok “3. Oktavda problem yaşıyorlar” görüşünü belirttikleri görülmektedir.

Öğretim elemanlarına “Öğrencileriniz üç oktavdan en çok hangisinde ton problemi yaşamaktadır? Sizce bunun nedeni nedir? Bu problemi gidermek için nasıl bir çalışma yöntemi uyguluyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Öğretim elemanlarının görüşleri hakkında elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıdaki gibidir.

Ö.E.1: Üçüncü oktavın özellikle sol notasından sonraki sol, la, si, do seslerinde sıkıntı oluyor. Birinci oktavdaki özellikle re ve do seslerinde sıkıntı oluyor. En son üçüncü oktavı öğretiyoruz ama ilk öğretmeye başladığımızda birinci oktavdaki sol, la, si, do ve ikinci oktav en rahat çıkarttıkları, flütte güzel tonları edindiğimiz yer orası oluyor. Üçüncü oktavdaki sesleri parlatmak için mesela normalde flütün birinci oktavdaki mi ya da sol sesini çalışıyoruz. Aynı ses üzerinde doğuşkanlarını çıkartarak diğer sesleri bulmasını sağlıyorum. Bu üçüncü oktavdaki seslerin daha yumuşak daha homojen, güzel duyulmasını sağlıyor. Birinci oktavda da bunun tamamen nefesin açısıyla ilgisi olduğunu, etkili ve doğru bir nefes açısı göndermedikleri zaman re ve do seslerine ulaşamayacaklarını, nefesin flütün içerisine daha dik giderek o tona ulaşacaklarını sağlayarak, başlarının açılarını doğru yönlendirmelerini sağlayarak ve dil tekniğiyle bunu yapmaya çalışıyorum. Özellikle birinci oktavda dili daha çok dişlerinin önlerine ve arkasına değdirmeye çalışarak re v do seslerine ulaşamıyorlar. Ben biraz daha yukarıya dişlerin hemen çıkmaya başladığı damağa değdirerek ve ‘tü’ değil de ‘dü’ ifadesini kullanarak daha yumuşak ve etkili bir ton elde etmeye çalışıyorum.

Ö.E.2: Aslında üçte de var birde de var. Birinci oktavla başlarsak, oradaki en büyük sorunumuz dudakta çareler aramak oluyor. Dudağı daha fazla germek, daha kontrolsüz hava akımı en büyük problemimiz burada. Üçüncü oktavda da şöyle orada da vücut direnci yeterince olmadığı için sesleri düşürme ya da kaybetme problemi yaşadığım öğrencilerim var. Bunu gidermek için az önce bahsettiğim küçük müzikal riffler var tek nefeste çalınan. Hem parmak koordinasyonu hem de hava için. Bunları ben yaptırmaya çalışıyorum derste fakat çok uzun süre ayıramıyorum dolayısıyla. Bunları öneriyorum. Kendileri birazcık üstesinden gelmeye çalışıyorlar.

Ö.E.3: Benim öğrencilerim genellikle ikinci oktavın sol sesinden sonra do sesine olan kadar kısmı üçüncü oktavda da sol sesinden do sesine kadar olan kısmında problem yaşıyorlar. Uzun sesleri üflemleri gerektiğini söylüyorum. Bağlı geçişler çalıştırıyorum aynı ses üzerinde. Örneğin ikinci oktav sol sesinden üçüncü oktav sol sesine bağlı, bağısız çıkartıyorum.

Bu bulgulara göre ğretim elemanlarının, ğrencilerinin en çok üçüncü oktavda ton problemi yaşıadığını, bunun nedeni olarak da öğrencilerin teknik anlamdaki eksikliklerinden kaynaklandığını söyledikleri düşünülmektedir.

Tablo 6

Öğretim Elemanlarının ğrencilerinin Entonasyon Problemi Yaşıama Durumları

Görüşler	İfade Eden ğretim Elemanları	f	%
Entonasyon Problemi Yaşıyorlar	.E.1, .E.2, .E.3	3	100
Entonasyon Problemi Yaşamıyorlar	-	-	-

Tablo 6 incelendiğinde; ğretim elemanlarına göre ğrencilerinin %100'ünün "entonasyon problemi yaşıyorlar" görüşünü belirttikleri görülmektedir. Bu bulgular doğrultusunda flüt ğrencilerinin genel olarak entonasyon problemi yaşıadığı söylenebilir.

Öğretim elemanlarına "ğrencileriniz entonasyon problemi yaşıyor mu?" sorusu sorulmuştur. Öğretim elemanlarının görüşleri hakkında elde edilen bulgular ve yorumlar aşığıdaki gibidir.

..1: Öğrencilerim bu problemleri tabii yaşıyor. Ses üretimiyle ilgili yaşıadıkları sıkıntılar tabii var ama bu zincirleme gelişen bir durum. İyi bir tonun oluşabilmesi için önce iyi bir bedensel duruşun, iyi bir tutuşun arkasından ağızlığı çok iyi konumlandırmanın önemli olduğunu düşünüyorum. Güzel Sanatlar Lisesinden daha önceden öğrenip gelen ğrencilerimde bazı sıkıntılar yaşıyorum ağızlık problemiyle ilgili. Mesela ağızları kapalıyken flütü yerleştirmeye çalışarak çok yukarıda konumlandırabiliyorlar. Bu sesi tizleştirebiliyor. Dolayısıyla sesin ilk üretiminde bu entonasyonla ilgili büyük bir problem yaratıyor. Dolayısıyla tutuş sorunu gibi görünse de nihayetinde tona yansıyışı bu şekilde oluyor. Yani doğru konumlandırmayı yaptıktan sonra eğer ürettiği sesi de iyi dinliyorsan ve bu konuda tabii doğru tutuşu sağlarken, ağızlığı yerleştirirken, larenksi aşığı alarak, boğazı biraz daha yukarı çekerek, esner gibi bir pozisyonla ve gergin olmayan bir şekilde üflemelerini sağlarsak sonuçta doğru ses üretimiyle beraber entonasyon sorununun da önüne geçmiş oluyoruz tabii ki. Dolayısıyla güzel, parlak, istenilen yuvarlak, hacimli sese de erişmiş oluyoruz. Ama belirttiğim gibi bunların hepsi birbirinden çok ayrı değil. Hepsi zincirleme birbirleriyle bağlantılı giden şeyler.

..2: Öğrencilerim bu konuda problem yaşıyorlar. Tek başına çalışırken ğrenci kendini dinlese de aslında farkına varamıyor. Ben o yüzden elimden geldiğince flütle eşlik etmeye çalışıyorum ya da piyano eşliği benim çalacağım düzeyde ise muhakkak piyano eşliği

yaparak bunu çalışabiliyoruz. Ama onun dışında uzun ses çalarken tuner kullanımını kesinlikle öneriyorum belli bir yere kadar. Ondandır kişinin kendini dinlemesi çalarken entonasyon problemini kendi başına aşacağı noktası haline geliyor. Yaşayan öğrencilerim var. Bireysel çalışma saati ve performansı ile de doğru orantılı olarak yaşadığımız bir problem.

Ö.Ü.3: Evet, entonasyon problemi yaşıyorlar.

Bu bulgulara göre öğretim elemanlarının, öğrencilerinin entonasyon problemi yaşadığını, bunun nedeni olarak da öğrencilerin teknik anlamdaki eksikliklerinden kaynaklandığını söyledikleri düşünülmektedir.

3.1.2. Öğretim Elemanlarının Flütte Ton Geliştirmeye Yönelik Önerileri

Öğretim elemanlarına “Öğrencilerinizin flüt tonunu geliştirmesi için ne tür çalışmalar uyguluyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Bu doğrultuda öğretim elemanlarının verdiği cevaplardan elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 7

Öğretim Elemanlarının Nefes Çalışması Yaptırma Durumları

Görüşler	İfade Eden Öğretim Elemanları	f	%
Nefes çalışması yaptırıyorum	Ö.E.3	1	33,33
Nefes çalışması bazen yaptırıyorum	Ö.E.1, Ö.E.2	2	66,67
Nefes çalışması yaptırmıyorum	-	-	-

Tablo 7 incelendiğinde, flüt eğitimcilerinin öğrencilerine düzenli nefes çalışması yaptırmaları durumuna %66,67’sinin “Nefes çalışması bazen yaptırıyorum”, %33,33’ünün de “Nefes çalışması yaptırıyorum” cevabını vermiş oldukları görülmektedir.

Öğretim elemanlarına “Öğrencilerinize düzenli olarak nefes çalışması yaptırıyor musunuz? Bu çalışmanın öğrencilerinizin flüt tonuna ne şekilde fayda sağladığını düşünüyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Öğretim elemanlarının görüşleri hakkında elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir.

Ö.E.1: Her derste bununla ilgili çalışsak da ana mevzumuz zaten nefes üzerine. Etkili bir nefes kullanamamak zaten flütte başlı başına büyük bir problem. Derste bunu etütlerde ve eser esnasında kontrolünü sağlayarak yapıyoruz ama çalışmalarını en başta mutlaka uzun bir süre ayırarak nasıl nefes alacaklarını, doğru nefesi anlatıyorum. Yanlış

anlaşılmalar var. Çocuk diyaframa alıyoruz nefesi gibi bir ifade kullanıyor. Diyaframın ne görev gördüğünü, nasıl bir sistemle çalıştığını bilmiyor. Öncelikle bunu anlatıyorum. Dünyada hiç kimse akciğerinden başka yere nefes almıyor. Ama biz akciğerin şu kısmını kullanıyoruz, bu kasın görevi aldığımız nefesi etkiliyor, daha uzun süre kullanabilmemizi sağlıyor gibi açıklayarak öncelikle nefesi anlatıyorum. Bununla ilgili çeşitli egzersizler var, onları yaptırıyorum. Bunlara alıştıktan sonra zaten uzun sesler üzerinde kontrolünü yapıyoruz ama iyi nefes alamamak tabii ki büyük bir sıkıntı.

Ö.E.2: Nefes çalışması her öğrenciye yaptırmıyorum işin açıkçası. Yeni başlayan öğrencilerle bunu çok yapıyoruz. Başta tabii nefes pasajları çok kısa oluyor. Nefes alıp veriyoruz ve onun dışında müzikal çalıştırmalarım var. Skala iskola kitabının başında küçük müzikler var. Piyano eşlikli çalıştırıyorum onları, röprizli ve tek nefes şeklinde. Müzikal anlamda en güzeli bu oluyor. Bunun dışında saniye koyup nefes tutma çalışmaları da yapıyoruz. Tona tabii ki fayda sağlıyor. Şöyle ki nefes pasajını uzatmak ve alınan nefesi dirençli şekilde sürdürebilmek aslında tamamen nefes ve kaslarla alakalıdır. Doğal olarak zaten nefes çalışırken de üflüyormuş gibi hayal ederek çalıştığımız için ikisinin kombinasyonu birleşince gayet örtüşüyor ve faydalı hale geliyor.

Ö.E.3: Nefes çalışmaları için şan hocalarımızdan destek alıyorum. Flüt tonlarına çok etkisi oluyor. Bence nefes çalışmasının flüt tonunda ve entonasyonunda çok önemli olduğunu düşünüyorum. Keşke biz öğrenciyken daha ileri nefes teknikleri öğrenebilseydik.

Bu bulgulara göre öğretim elemanları flüt eğitimi sürecinde, bireysel şan eğitimi öğretim elemanlarından destek aldıklarını ifade etmiş ayrıca başlangıç aşamasında ve gerek duyuldukça nefes çalışması yaptırdıklarını ancak nefes çalışmasına önem verdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 8

Öğretim Elemanlarının Öğrencilerine Uzun Ses Çalışması Yaptırma Durumları

Görüşler	İfade Eden Öğretim Elemanları	f	%
Uzun ses çalışması yaptırıyorum	Ö.E.1, Ö.E.2	2	66,66
Uzun ses çalışması bazen yaptırıyorum	Ö.E.3	1	33,34
Uzun ses çalışması yaptırmıyorum	-	-	-

Tablo 8 incelendiğinde öğretim elemanlarının %66,6' sını öğrencilerine uzun ses çalışması yaptırırken %33,3'ü kısmen bu çalışmayı yaptırdığını belirtmiştir.

Öğretim elemanlarına “Öğrencilerinize uzun ses çalıştırması yaptırıyor musunuz? Bu çalışmanın öğrencilerinizin flüt tonuna ne şekilde fayda sağladığını düşünüyorsunuz? ” sorusu sorulmuştur. Öğretim elemanlarının görüşleri hakkında elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıdaki gibidir.

Ö.E.1: Mutlaka her derste özellikle bunu söylüyorum. “ Çalışmalarınıza ne kadar profesyonel olursanız olun uzun sesle başlamanız gerekiyor. Ton gelişimi için bu son derece önemli. Ürettiğiniz sesi mutlaka dinleyin, çalışmalarınızı yaparken önce şuradan başlayın daha sonra kromatik olarak bunlara devam edin” gibi uyarılar yapsam da ne yazık ki çocukların bunu tam anlamıyla yerine getirdiklerini düşünmüyorum. Uzun ses üflemek son derece önemlidir.

Ö.E.2: Şöyle ki kırk dakikalık dersin rahat bir on dakikası muhakkak her öğrenci için uzun ses ayırıyorum. Burada aslında vücudu kullanabilmek, nefes süresini uzatabilmek, amböşürün rahatlığı, tek ses üzerinde nüanslar, diminuendolar, crescendolar bunların hepsini deniyoruz. Zaten on dakikalık süre zarfı içerisinde birazcık ısınmış oluyorlar ve bunu alışkanlık haline getiriyorlar. Ben derste bunları yaptığım için onlar da muhakkak kendi bireysel çalışmalarında uzun sese vakit ayırıyorlar bundan çok eminim. Önüne konulan nota bir şekilde çalınıyor ama işte bütün bunlar alt yapı. Alt yapı oluşturmadan olmuyor.

Ö.E.3: Eğer öğrencinin eser veya etütü çalarken problemleri varsa anında yaptırıyorum ama her ders uzun ses üfleme yaptırmıyorum. Tabii ki tonlarını geliştiriyor. Uzun ses üflemenin çok önemli olduğunu onlara anlatıyorum.

Bulgular sonucunda öğretim elemanlarının flüt eğitimi sürecinde Ö.1 ve Ö.2’nin düzenli olarak, Ö.3’ün ise gerek duyulduğu zamanlarda uzun ses çalışması yaptırdığı görülmektedir. Üç Öğretim elemanının da uzun ses üflemenin flüt tonunda önemli bir yer tuttuğunu söyledikleri düşünülmektedir.

Tablo 9

Öğretim Elemanlarının Öğrencileriyle Çalışırken Kullandıkları Teknikler

Görüşler	İfade Eden Öğretim Elemanları	f	%
Boğaz-Dil-Dudak Kullanımı	Ö.E.1, Ö.E.2	2	66,67
Duruş ve Tutuş Pozisyonu	Ö.E.3	1	33,33

Tablo 9 incelendiğinde öğretim elemanlarının, öğrencilerinin etkili bir ton elde etmeleri için %66,6' sı boğaz-dil-dudak tekniğini kullanırken, %33,3' ü Duruş-tutuş pozisyonunu kullanmaktadır.

Öğretim elemanlarına “Öğrencilerinizle çalışma yaparken etkili bir ton elde etmek için hangi teknikleri kullanıyorsunuz? Bu çalışmanın öğrencilerinizin flüt tonuna ne şekilde fayda sağladığını düşünüyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Öğretim elemanlarının görüşleri hakkında elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıdaki gibidir.

Ö.Ü.1: Öncelikli olarak ağızlığı doğru, uygun yere yerleştirmek gerekiyor. Daha sonrasında bazen çok üste koyuyorlar, çeneyi öne alıyorlar, daha geride tutuyorlar. Bunların hepsi sesin tiz, pes, boğuk ya da açık olmasını sağlıyor. Yani öncelikli olarak doğru konumlandırma geliyor bana kalırsa. Arkasından üfleme tekniğine geçiyoruz doğal olarak. Bunun için eski bir teknik var; yanlış demeyeceğim. Çünkü başlarda eski öğretmenlerin böyle bir alışkanlıkla öğrettiklerini düşünüyorum. Güler gibi alışkanlığını kullanmıyorum ben. Daha çok tersine yüz ağlar gibi. Ondan sonra çeneyi geriye doğru iterek, kontrollü bir biçimde tabii sesin çok pesleşmemesini sağlayarak, damağı yukarıya kaldırarak yani boğazı biraz daha açarak, esner gibi üflemeyi anlatmaya çalışıyorum. Bu tekniğini daha çok kullanıyorum. Bunda tamamen öğrencinin fiziksel yapısı da önemlidir. Herkesin dudak yapısı aynı değil. Dolayısıyla bunlara da dikkat ediyorum doğru sesi nereden bulabildiğine. Bununla ilgili olarak da tabii ağızlık üzerinde çalışma yapıyoruz. Bunların hepsini kullanıyorum.

Ö.Ü.2: Öğrencilerimle çalışma yaparken, alt dudağı tampon olarak alıp sadece üst dudakla flüte hava yönlendirmeyi anlatmaya çalışıyorum. Ve böylece oluşan sıcak havayla birlikte daha soft ve ağızlıkta havasız bir ses üflemeye çalışıyoruz. Tabii önceden flüt çalarak gelmiş öğrencilerin dudakları gergin olmuş oluyor. Bunu düzeltmek biraz problem oluyor bizim için. Üst dudak olayımız biraz sıkıntılı. Dediğim gibi üst dudakla havayı yönlendirecek şekilde pozisyon aldirmaya çalışıyorum. Bu yöntemi kullanırken metalik sestten uzaklaşıyoruz. Daha soft ve doğal bir ses elde etmeye çalışıyoruz. Onunla ilgili gelişmeler oluyor. Yani bunun üzerine çalışan, buna kafa yoran öğrencilerde müthiş bir değişiklik görüyoruz. Kendileri de bunun farkındalar. Bu sayede daha güzel ton ve vibrasyonun oluştuğunu her ikimiz de görebiliyoruz.

Ö.Ü.3: Duruş tutuş pozisyonlarına dikkat ediyorum. Flütün pozisyonunun doğru olması hem tonlamada hem de entonasyonda önemli diye düşünüyorum.

Bu bulgulara göre ğretim elemanları flüt eğitimi sürecinde, etkili bir ton elde etmek için en çok boğaz-dil-dudak kullanımı ve duruş-tutuş pozisyonları üzerinde çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 10

Öğretim Elemanlarına Göre Öğrencilerin Çalışırken Vibrato Kullanım Durumu

Görüşler	İfade Eden Öğretim Elemanları	f	%
Vibrato kullanımını başlangıç seviyesinde uygulatıyorum	-	-	-
Vibrato kullanımını belirli seviyeye ulaştığında uygulatıyorum	Ö.E.1, Ö.E.2, Ö.E.3	3	100

Tablo 10 incelendiğinde ğretim elemanlarının “Öğrencilerinizle çalışırken vibrato kullanımını hangi aşamada uyguluyorsunuz?” sorusuna %100’ünün “Vibrato kullanımını belirli seviyeye ulaştığında uygulatıyorum” cevabı verdiği görülmektedir.

Öğretim elemanlarına “Öğrencilerinizle çalışırken vibrato kullanımını hangi aşamada uyguluyorsunuz? Vibrato kullanımının öğrencilerinizin flüt tonu açısından önemi nedir?” sorusu sorulmuştur. Öğretim elemanlarının görüşleri hakkında elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir:

Ö.Ü.1: Vibrato teknik olarak üst bir teknik bana kalırsa. Daha küçük birinci ve ikinci sınıflarda bununla ilgili uygulamalara geçmiyoruz. Ancak bunları daha sonraki zamanlara bırakıyorum. Öğrencinin gelişim düzeyini göz önünde bulundurarak daha çok üç ve dördüncü sınıflarda kullanıyorum. Vibrato nefesle ilişkilidir. Nefesini eğer düzgün almazsa istemsiz yapılan vibrato da çok rahatsız edici boyutlara ulaşıyor. Sürekli sallanan bir ses oluyor. Dolayısıyla denetimsiz kötü alınan nefesin belirtisi oluyor. Tona da olumsuz yansıyor. Bununla ilgili çalışmaları dediğim gibi üst sınıflarda yaparak daha güzel ton, daha güzel ses elde etme, dönem özellikleri neyse ona göre davranarak gidiyoruz.

Ö.Ü.2: Vibratoyu, öğrenci belli bir sonariteye gelince öğretiyorum aslında. Yani gerçekten güzel bir ses elde edebiliyor duruma geldiği zaman bununla ilgili çalışma yapıyorum. İşte dörtlükler, birlik, ikilik, üçleme şeklinde. Burada tona çok büyük faydası var. Vibrato ideal anlamda yapamasa bile kesinlikle vücudunu kullanmaya teşebbüs ediyor. Buradaki direnci yaratmaya teşebbüs ettiği için hemen renkte bile, sesin softluğunda bir farklılık oluyor. Onu fark ettiği zaman vücudunu tam anlamda kullanmaya çalışıyor. Vibrato da zamanla gelişim gösteriyor.

Ö.Ü.3: Vibratoyu ben öğrencilerin seviyelerine göre, eserin dönem özelliklerine göre uygulatıyorum. Bazen uzun seslerde yanlış vibratolar yapabiliyorlar. Örneğin boyundan vibrato yapabiliyorlar. Böyle bir durumda bir sene boyunca hiç yaptırmadığım öğrencilerim var. Düz üflemelerini söylüyorum. Çünkü yanlış vibrato tekniği çok zor değişiyor. Şan hocalarıyla yapılan nefes egzersizlerinden dolayı öğrencilerimin vibrato teknikleri çok kötü değildir. Tondan çıkmadıkları sürece çok önemlidir. Yaparken tonlamayı tutturmak çok önemlidir. Fazla ve eksik vurgular ton dışına çıkarabilir.

Bu bulgulara göre öğretim elemanları, öğrencileri belli bir seviyeye geldikten sonra, etkili bir ton elde ettikleri zaman vibrato kullanımını uyguladıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 11

Öğretim Elemanlarının Flütte Ton Gelişimi İçin Yararlandıkları Metotlara Göre Dağılımı

Görüşler	İfade Eden Öğreti Elemanları	f
Marcel Moyse	Ö.E.1, Ö.E.2, Ö.E.3	3
Gariboldi	Ö.E.1	1
Flute Aerobics	Ö.E.1	1
Reichert	Ö.E.2	1
Bernold	Ö.E.2	1
Taffanel	Ö.E.3	1

Tablo 11 incelendiğinde öğretim elemanlarının, flütte ton gelişimi için kullandıkları metotlara ilişkin verdikleri cevap oranlarının, 37,5'i Marcel Moyse, 12,5'i Gariboldi, 12,5'i Flute Aerobics, 12,5'i Reichert, 12,5'i Bernold, 12,5'i de Taffanel olduğu görülmektedir.

Öğretim elemanlarına “Öğrencilerinizin flüt tonunun geliştirmesinde kaç çeşit metottan faydalaniyorsunuz? Bu metotlar nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Öğretim elemanlarının görüşleri hakkında elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir:

Ö.Ü.1: Ana bir metodum var. Gariboldi'nin iki volumeden oluşan Methode Complete adındaki metodunu kullanıyorum. Onun içerisinde tonla ilgili küçük egzersizler var. Ama bunun dışında bazı metotlar da var. Bunlardan bir tanesi Flute Aerobics: Clare Southworth. Bu güzel bir çalışma ama birinci sınıflar için henüz vermedim. Bunun dışında çeşitli çeviri kaynaklar da var. Örneğin; Marcel Moyse' un çevirisinin bulunduğu kaynaklar. Etkili bir tona nasıl ulaşılması gerektiğiyle ilgili. Ama bunları metodoloji olarak değil kendim uyguluyorum. Bunlardan faydalaniyorum tabii. Daha üst sınıflar için yine Marcel Moyse'un ton geliştirmeye ilgili bir çalışması var Tone Development Through

Interpretation For Flute ve diğer nefesli sazlar için kullanılabilen. Ama direk metot olarak çocukların eline vermediğim için isim olarak bilemeyebilirler ama ben derste bunlardan ara ara faydalaniyorum. Birinci sınıflarda öğrenci notayı öğrenmeye başlıyor, tutuş problemi var, ağızlığı yerleştiriyor vs. derken nota derdine düşüyor ve kendi ürettiği sesi dinlemiyor. Bunun önüne geçmek için de bu metotların aslında ana kısmını oluşturan, kendi çıkarttığı sesi dinlemesini sağlayacak olan küçük çocuk şarkıları, bildiği küçük ölçekli şarkıları çaldırıyorum kulaktan. Dolayısıyla kendi tonunu dinlemeyi öğreniyor ve biraz daha müzikalitesini burada geliştiriyor. Doğru sesi çıkartmaya bildiği bir parçayla, nota telaşı olmadan yaptığı zaman daha iyi sonuçlar elde ediyorum.

Ö.Ü.2: Aslında Reichert çok kullanıyorum. Orada legato çalışmalar çok var. Bu hava akımı kontrolü için çok faydalı ve özellikle parmak koordinasyonu için. Ondan sonra Bernold kullanıyoruz. Oradaki vokalizler harika. Şancıların ses açması gibi ben piyano ile de eşlik ediyorum kimi öğrencilerime. Onun dışında Marcel Moyse her zaman kullanıyoruz uzun seslerde. Notayı önümüze bile koymuyoruz.

Ö.Ü.3: İleri düzeyde öğrencilerime Taffanel veriyorum. Marcel Moyse kullanıyorum.

Bu bulgulara göre üç öğretim elemanı da ortak olarak Marcel Moyse kitabını öğrencilerinin ton gelişimi için kullanmaktadır. Marcel Moyse kitabının yanı sıra Ö.Ü.1 Gariboldi' nin iki volumeden oluşan kitabı, Flute aerobics ve küçük çocuk şarkılarından, Ö.Ü.2 Reichert ve Bernold kitabından, son olarak Ö.Ü.3 ise Taffanel' in kitabından faydalandıklarını belirtmişlerdir. Üç öğretim elemanının da öğrencilerin ton gelişimi için farklı metotlardan faydalandığı görülmektedir.

3.1.3. Öğretim Elemanlarının Flütte Tonun Müzikal Açıdan Önemine İlişkin Görüşleri

Öğretim elemanlarına “Flüt tonunun müzikal açıdan önemi ve değeri nedir?” sorusu sorulmuştur. Öğretim elemanlarının görüşleri hakkında elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıdaki gibidir.

Ö.Ü.1: Müzikal açıdan zaten olmazsa olmazların başında geliyor. Çünkü bir öğrenci kalkıp tonu o kadar iyi değil ama hızlı, aceliyesi çok iyi, nota okuması çok güzel, deşifre sürecinde zaman kazandırıyor, dil ve parmak birlikteliği iyi ama sonuçta iş gelip müzik yapmaya dayanıyor. Ama iyi bir tonu olmayan kişide biz bunun artık bir tık üstünü, nüansları eklememiz çok mümkün olmuyor. Öncelikle kaliteli ses üretimi, büyük, hacimli, güzel

sesleri elde ettikten sonra müzikal değerleri bunun içinde çalıştırıyoruz. Ton çalıştırırken zaten en önemli şey bu müzikaliteyle beraber bunu yapmaktır. Özellikle uzun seslerde yapılacak crescendo ve decrescendo çalışmaları aynı ses üzerinde, tonun oturmasında son derece faydalı. Yıllardır edindiğim tecrübe, kullandığım metotlardaki ana yaklaşım bunun üzerine.

Ö.Ü.2 Tekniğin yanında ton aslında en önemli şey. Dinlerken kişiyi etkileyen şey bence teknikten çok flütten çıkan sestir. Farklı şekillerde renkler kullanmak flütün en önemli özelliklerindendir. Aslına bakarsanız eser çalarken bir hikâye anlatıyoruz ve bunun içerisinde hikâyenin su yüzeyinde ilerler gibi ya da yükseldiği gibi nüansları yapabilmek aslında hep vücut hâkimiyeti ve özellikle de tonla alakalı ve bunların hepsini hava akışıyla yapıyoruz bu çok değişik bir şey. Hava aracımız yok ve direkt olarak nefesimiz tona dönüşüyor. Güzel bir tonla bunların hepsini yerine getirebiliyoruz.

Ö.Ü.3: Çaldığı eserlerin doğru olması, dönemlerine göre çalabilmeleri, vibratolara etkisi var bence çok büyük önemli.

Bu bulgulara göre öğretim elemanları iyi bir flüt tonunun önemli olduğunu ve bunun müzik yapmanın en önemli parçası olduğunu, yapılacak olan nüansların iyi bir ton üzerine daha kolay inşa edilebileceğini belirtmişlerdir.

3.1.4. Öğretim Elemanlarının Flütte Ton Geliştirmeye Yönelik Görüş ve Önerileri

Öğretim elemanlarına “Eğitim tecrübelerinizden yola çıkarak flütte ton problemleri konusunda eğitimcilere ve öğrencilere tavsiyeleriniz nelerdir? ” sorusu yöneltilmiştir. Öğretim elemanlarının görüşleri hakkında elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıdaki gibidir.

Ö.E.1: En başında söylediğim meseleye yine geri döneceğim. Çünkü bunların hepsi birbirleriyle çok bağlantılı. Öncelikli olarak iyi bir duruş, daha sonra iyi bir tutuş, sonra ağızlığı çok iyi konumlandırma ve bunun üzerinde yapılacak egzersizlerden sonra tona dikkat ederek, buradaki mesele kendi ürettiği, çıkardığı sesi dinleyerek çalışması, eğitimcisinin öğrenciyi bu konuda yönlendirmesi. Çünkü çocuklar dediğim gibi nota telaşına düşüyor, tamamen niceliğe odaklanıyorlar. Yani yaptım bitti, çaldım oldu gibi. Cümleleme, bunlara dikkat etmek pek maalesef öğrencilerde karşılaşılan bir durum olmuyor. Bütün bunların hepsinin bir bütün olduğunu, baştan itibaren iyi bir ton elde etmek

için iyi bir duruş, iyi bir tutuş, iyi bir konumlandırmanın şart olduğunu ve iyi bir dinlemenin bunun için kesin gerekli olduğunu söylüyorum. Bu konuda tavsiyeler verebilirim.

Ö.E.2: Yani aslında biraz da kendime eleştirel yaklaşayım. Kırk dakikada etüt ve eser dinliyoruz öğrencilerden evet ama keşke ders saatimiz biraz daha fazla olsa. Sadece nefes ve tona yönelik çalışmalar yapabilirsek. Ama vize ve final denilen, her üç ayda bir gelen bir süreç var. Ve bunda farklı şekilde çalışmak zorundayız. Yeterli şekilde çalıştırmak zorundayız. Ben kendi adıma söyleyeyim elimden geldiğince ekstra çalıştırmaya çalışıyorum. Ama biraz da öğrencinin kendinde bitiyor. Eğitim Fakültelerinde hele ki böyle. Ders sorumluluğu çok fazla, elli dakikaya bu kadarı sığabiliyor. Biz onlara yol göstermeye çalışıyoruz. Biraz da bireysel bu konunun üstesinden kendileri gelmeye çalışacaklar.

Ö.E.3: Bol bol uzun ses üflesinler. Artık Youtube var. Çaldıkları eserleri iyi flütçülere eşlik ederek çalmaya çalışsınlar o tonda kalmaya çalışsınlar. Artık lisede değiliz, akademik bir ortamdayız. Onlar dört beş yıldır flüt çalarak geldikleri için buraya bazı şeylerde zaman ayırmamak gerektiğini düşünüyorum kendilerinin bilinçli olmaları gerektiğini düşünüyorum.

Bu bulgulara göre, öğretim elemanları duruş, tutuş, ağızlığı doğru yerleştirme, bol bol uzun ses üfleme, çok iyi dinleme gibi önerilerde bulunmaktadır. Bunun dışında ders saatinin yeterli olmamasından kaynaklanan nedenlerden dolayı ton üzerinde çok çalışamadıklarını, daha ziyade sınava yetiştirme amacıyla eser ve etüt çalışmaları yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretim elemanlarının, öğrencilere bireysel olarak ton çalışması için sorumluluğun düştüğünü söyledikleri düşünülmektedir.

3.2. Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Öğrenim Gören Flüt Öğrencilerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular

3.2.1. Öğrencilerin Flütte Ton Problemine Yönelik Farkındalık Durumları

Araştırmanın bu bölümünde flüt çalarken yaşanan ton problemine ilişkin cevaplar aranmıştır. Katılımcıların arasında öğrencilere Ö.1, Ö.2, Ö.3 gibi görüşme formlarının yapılaş sırasına göre kodlar verilmiş ve bu kodlarla beyan ettikleri fikirleri açıklanmıştır.

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin verilerden elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 12

Öğrencilerin Flüt Çalarken Ton Problemi Yaşama Durumları

Görüşler	İfade Eden Öğrenciler	F	%
Ton problemi yaşıyorum	Ö (6, 9, 10, 11, 17, 19, 22, 26, 28)	10	33,33
Ton problemi bazen yaşıyorum	Ö (2, 3, 4, 5, 7, 8, 13, 15, 18, 20, 21, 23, 24, 25, 27, 30)	15	50,00
Ton problemi yaşamıyorum	Ö (1, 12, 14, 16, 29)	5	16,67

Tablo 12 incelendiğinde, flüt öğrencilerinin ton problemi yaşama durumlarına ilişkin verdikleri cevap oranlarının, 33,33'ünün "Ton problemi yaşıyorum", 50,00'sinin "Ton problemi bazen yaşıyorum", 16,67'sinin ise "Ton problemi yaşamıyorum" olduğu görülmektedir.

Flüt öğrencilerine "Flüt çalarken ton problemi yaşıyor musunuz? Yaşıyorsanız hangi etkenlerden kaynaklandığını düşünüyorsunuz?" sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin görüşleri hakkında elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir.

Ö.1: Flüt çalarken ton problemi yaşamıyorum. Bu problemi bazen yaşıyordum eski flütümde flütten kaynaklı olduğunu düşünüyorum.

Ö.2: Flüt çalarken ton problemi ara sıra yaşıyorum. Bu problemin yeterli ve düzenli çalışmamaktan kaynaklandığını düşünüyorum.

Ö.3: Flüt çalarken ton problemi bazen yaşıyorum. Bu problemin çok çalışmamaktan kaynaklandığını düşünüyorum.

Ö.4: Flüt çalarken ton problemi bazen yaşıyorum. Bu problemin flüt ağızlığını ağız kısmına yerleştirirken doğru yerleştirmedimden kaynaklandığını düşünüyorum.

Ö.5: Flüt çalarken ton problemi bazen yaşıyorum. Bu problemin flüt tutuşumdan kaynaklandığını düşünüyorum.

Ö.6: Flüt çalarken ton problemi yaşıyorum. Bu problemin diyafram nefesi, flüt ağızlığını ağızlık kısmına doğru yerleştiremem, bazen de duruş ve tutuştan kaynaklandığını düşünüyorum.

Ö.7: Flüt çalarken ton problemi çoğunlukla yaşamıyorum. Bu problemi yaşadığım zamanlarda duruş ve tutuştan kaynaklandığını düşünüyorum.

Ö.8: Flüt çalarken ton problemi bu aralar yaşamıyorum. Bu problemi muhtemelen dizi çalışmadığım zamanlarda yaşıyorum.

Ö.9: Flüt çalarken ton problemi yaşıyorum. Bu problemin flüt ağızlığını ağız kısmına yerleştirirken doğru yerleştirmediğimden kaynaklandığını düşünüyorum. Ek olarak çalarken çenemi öne çıkardığım için bu problemi yaşıyorum.

Ö.10: Flütte ton problemi yaşıyorum. Bu problemin yeterli çalışmamaktan kaynaklandığını düşünüyorum.

Ö.11: Flütte ton problemi yaşıyorum. Bu problemin flüt ağızlığını ağız kısmına yerleştirirken doğru yerleştirmediğimden ve flütün kollarımı aşağı çekmesinden kaynaklandığını düşünüyorum.

Ö.12: Hayır yaşamıyorum.

Ö.13: Flütü ısıtmadan başladığım zamanlarda yaşıyorum ama çalıştıktan sonra yaşamıyorum. Ayrıca üst dudakımı yememden kaynaklı bazen ton problemi yaşayabiliyorum.

Ö.14: Hayır yaşamıyorum.

Ö.15: Ara ara yaşıyorum. Flüt sesini açmadıysam o zaman ton problemi yaşıyorum.

Ö.16: Hayır yaşamıyorum.

Ö.17: Flüt çalmaya egzersiz yapmadan başlarsam ton problemi yaşıyorum.

Ö.18: Zaman zaman ton problemi yaşıyorum. Bu problemi atlatmaya çalışıyorum yavaş yavaş bununla ilgili çalışmalar da yapıyorum. Uzun ses üflemeyle alakalı olduğunu düşünüyorum. Önceden sürekli uzun ses üflerdim şimdi eser çalışıyorum sürekli farklı tekniklerle uğraşıyorum.

Ö.19: Evet yaşıyorum. Hava sıcaklığı ve soğukluğuna göre değişiyor. Bazen sıcaktan soğuğa geçince ton çok değişiyor flütte.

Ö.20: Çok fazla yaşamıyorum. Flütü ısıtmamış olduğumda ve flütü çok elime almadığım zamanlarda yaşayabiliyorum.

Ö.21: Genelde yaşamıyorum. Sadece üçüncü oktav ile başladığımda sesi bulmada zorlanıyorum. İkinci ve üçüncü denemede sesi daha rahat bulabiliyorum. Üçüncü oktavı çok çalışmadığımdan kaynaklanıyor.

Ö.22: Yaşıyorum. Çünkü flüte yeni başladım sayılır. O yüzden problem yaşıyorum sanırım.

- Ö.23: Bazen yaşıyorum. Uzun ses üflemediğimden kaynaklandığını düşünüyorum.
- Ö.24: Genel olarak yaşamıyorum. Yaşadığım zamanlarda üfleme tekniğinde sorun oluyor.
- Ö.25: Genellikle yaşamıyorum. Yaşadığım zamanlarda donanımdaki arızalardan kaynaklandığını düşünüyorum.
- Ö.26: Yaşıyorum. Flütümün düzenli bakımı olmadığından ve düzenli çalışmadığımdan kaynaklandığını düşünüyorum.
- Ö.27: İlk zamanlarda yaşıyordum ama şu anda zaman zaman yaşıyorum. Flüt henüz ısınmadığında ya da dudaklarım ısınmadığı zaman problem yaşıyorum.
- Ö.28: Çoğunlukla yaşıyorum. Çalışmıyorum. Yeteri kadar vakit ayırmıyorum.
- Ö.29: Hayır yaşamıyorum.
- Ö.30: Çok yaşamasam da yaşıyorum. Nefes yetersizliğinden kaynaklandığını düşünüyorum
- Bu bulgulara göre, flüt eğitimi alan öğrencilerin çoğunluğu kısmen ton problemi yaşadığını belirtirken genel anlamda ton problemi yaşandığı görülmektedir. Flüt öğrencileri duruş-tutuş, ağızlığı düzgün olarak yerleştirememe, düzenli olarak çalgısını çalışmama ve yanlış teknikle çalışmaktan dolayı ton problemi yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 13

Öğrencilerin Oktavlara İlişkin Problem Yaşama Durumları

Görüşler	İfade Eden Öğrenciler	F
1.Oktav	Ö (5, 7, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 21, 24, 26)	12
2.Oktav	Ö.27	1
3.Oktav	Ö (1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 22, 23, 25, 28, 29, 30)	20
Herhangi Bir Oktavda Problem Yaşamıyorum	Ö.16	1

Tablo 13 incelendiğinde, flüt eğitimi alan öğrencilerin en çok üçüncü oktavda ton problemi yaşadığı görülmektedir.

Flüt öğrencilerine “Üç oktavdan en çok hangisinde ton problemi yaşıyorsunuz? Sizce bunun nedeni nedir?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin görüşleri hakkında elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir:

- Ö.1. Üçüncü oktavda la ve si seslerinde yaşıyorum. Bunun nedenini bu sesleri çok az kullanmamız.
- Ö.2. Üçüncü oktavda ton problemi yaşıyorum. Yeteri kadar gam çalışmamaktan kaynaklandığını düşünüyorum.
- Ö.3. Üçüncü oktavda ton problemi yaşıyorum. Az çalışmamdan kaynaklanıyor.
- Ö.4. Üçüncü oktavda ton problemi yaşıyorum. Nota olarak fa diyezde sorun yaşıyorum. Nefesten kaynaklandığını düşünüyorum.
- Ö.5. Birinci oktavda ton problemi yaşıyorum. Do ve re seslerinde ağızlık pozisyonumu bozduğumu düşünüyorum.
- Ö.6. Üçüncü oktavda ton problemi yaşıyorum. Parmak konumlarından, dudak ve üfleme pozisyonundan dolayı kaynaklandığını düşünüyorum ve ikinci oktavdan üçüncü oktava geçişte problem yaşıyorum.
- Ö.7. Üçüncü oktavda fa diyez ve sonrasındaki notalarda bağlı çalarken problem yaşıyorum ve birinci oktavda re ve do seslerinde problem yaşıyorum. Uzun ses çalışmamamdan kaynaklandığını düşünüyorum.
- Ö.8. Üçüncü oktavda ton problemi yaşıyorum. Muhtemelen daha fazla üflemem gerekiyor fakat nefesim yetmediğinden problem yaşadığımı düşünüyorum.
- Ö.9. Üçüncü oktavda ton problemi yaşıyorum. Çenemi öne çıkarmamdan ve kendimi çok kasmamdan kaynaklandığını düşünüyorum.
- Ö.10. Birinci oktavda ton problemi yaşıyorum. Nefes alışverişinde sıkıntı yaşıyorum ve bundan kaynaklandığını düşünüyorum.
- Ö.11. Birinci oktavda zorlanıyorum. Pes seslerin daha zor çıkmasından kaynaklandığını düşünüyorum. Doğru duruş, tutuşun etkili olduğunu düşünüyorum.
- Ö.12. Flüte yeni başlayanlardan da gördüğüm için ilk başlarda birinci oktavdaki pes sesleri çıkartmak zordur. Ama diğer oktavlarda sorun yaşamıyorum. Bir tek birinci oktavlarda entonasyonu tutturmanın zor olduğunu düşünüyorum.
- Ö.13. Aynı oktavda çalışırsam bir sıkıntı yaşamıyorum fakat oktavlarda geçiş yapıyorsam bir ve üçüncü oktavlarda sıkıntı yaşıyorum. Dudak pozisyonumu doğru ayarlayamamam ya da yeterince çalışmamamdan kaynaklandığını düşünüyorum.
- Ö.14. Üçüncü oktava sorun yaşıyorum. Diyaframımı iyi kullanmamadan kaynaklandığını düşünüyorum.
- Ö.15. Üçüncü oktavda problem yaşıyorum. Nefes probleminden kaynaklı olduğunu düşünüyorum.
- Ö.16. Çok fazla oktav ilerleyemedim bu yüzden şu anda bir sıkıntı yaşamıyorum.

- Ö.17. Hazırlık yapmadan başladıysam bir ve üçüncü oktavda sorun yaşayabiliyorum.
- Ö.18. Üçüncü oktavda bazen problem yaşıyorum. En azından üçüncü oktav sol diyez sesleri biraz problemlili yerler olduğu için tam olarak örneğin birinci oktavdan üçüncü oktava çıkarken çok zor oluyor, ses çatlamaları yaşıyorum. Genel olarak bir problem yok. Birinci oktavda da bazı sesleri daha kuvvetli üflemem gerekiyor orada birazcık problem oluyor. Daha fazla çalışmak gerekli, tek nedeni bu bence.
- Ö.19. Genelde birinci oktavda yaşıyorum. Çünkü onun üfleyiş tarzı daha farklı. Birinci oktava daha az nefes gerekiyor ve ben tiz seslerde daha iyi olduğum için oraya daha çok nefes gerekiyor ve birinci oktavı da daha çok nefesle üflediğim için olmuyor.
- Ö.20. Üçüncü oktavda problem yaşıyorum. Üçüncü oktavı çok fazla çalışmadığım için.
- Ö.21. Birinci oktavda do sesinde problem yaşıyorum. Dudak pozisyonumdan kaynaklandığını düşünüyorum.
- Ö.22. Üçüncü oktavda problem yaşıyorum. Bu problemin nefesten kaynaklandığını düşünüyorum.
- Ö.23. Üçüncü oktavda problem yaşıyorum. Üfleyiş şeklinden kaynaklandığını düşünüyorum.
- Ö.24. Genelde birinci oktavda sorun yaşıyorum. Diyaframımı geliştirmedimden kaynaklandığını düşünüyorum.
- Ö.25. Üçüncü oktavda mesela fa diyez la geçişlerinde dik olduğu için sorun yaşıyorum. Çünkü üçüncü oktav fazla çalışmadığımızdan, üzerine çok düşmediğimizden kaynaklandığını düşünüyorum.
- Ö.26. Birinci oktavda problem yaşıyorum. Pes seslerde daha çok zorlanıyorum. Günlük uzun ses çalışmamamdan kaynaklanıyor. Üstüne çok düşmediğim için de kaynaklandığını düşünüyorum.
- Ö.27. İkinci oktavda problem yaşıyorum. Birinci oktavda daha açık bir pozisyonda çalışıyoruz daha rahat oluyor. Üçüncü oktavda dudağımızı gerdirerek minik bir delik yaparak ince bir ses yakalıyoruz. Ama ikinci oktav ikisinin arası olduğu için bana daha zor geliyor açıkçası.
- Ö.28. Üçüncü oktavda daha çok problem yaşıyorum. Yeteri kadar çalışmamamdan kaynaklanıyor.
- Ö.29. Üçüncü oktavlarda problem yaşıyorum. Çünkü bir süre sonra üfleme tekniği çok gerekiyor.
- Ö.30. Üçüncü oktavda problem yaşıyorum. Üflemeden kaynaklanıyor olabilir.

Bu bulgulara göre öğrencilerin en çok üçüncü oktavda daha sonra da birinci oktavda ton problemi yaşadığı görülmektedir. Öğrencilerin doğru üfleme teknikleriyle birlikte uzun ses üfleme önem vermeleri gerektiği düşünülmektedir.

Tablo 14

Öğrencilerin Entonasyon Problemi Yaşama Durumları

Görüşler	İfade Eden Öğrenciler	f	%
Entonasyon problemi yaşıyorum	Ö (9, 10, 13, 14, 16, 22, 24, 26, 28)	9	30.00
Entonasyon problemi bazen yaşıyorum	Ö (2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 15, 17, 18, 19, 20, 25, 30)	16	53.33
Entonasyon problemi yaşamıyorum	Ö (1, 21, 23, 27, 29)	5	16.67

Tablo 14 incelendiğinde, flüt öğrencilerinin flüt çalarken entonasyon problemleri yaşayıp yaşamama durumuna %30,00' unun "Entonasyon problemi yaşıyorum", %53,33' ünün "Entonasyon problemi bazen yaşıyorum", %16,67' sinin de "Entonasyon problemi yaşamıyorum" cevabını vermiş oldukları görülmektedir.

Flüt öğrencilerine "Flüt çalarken entonasyon problemi yaşıyor musunuz?" sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin görüşleri hakkında elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir.

Ö.1. . Bu konuda problem yaşamıyorum.

Ö.2. Bu konuda çok fazla problem yaşamıyorum. Entonasyonla ilgili çalışmalar yapıp bu konunun üstünde durduğum zaman daha başarılı olabiliyorum.

Ö.3. Bazen problem yaşıyorum.

Ö.4.Ara sıra problem yaşıyorum.

Ö.5. Bu konuda bazen problem yaşıyorum.

Ö.6. Bazen problem yaşıyorum.

Ö.7. Çok fazla problem yaşamıyorum.

Ö.8. Bazen problem yaşıyorum.

Ö.9. Problem yaşıyorum.

Ö.10.Problem yaşıyorum.

Ö.11. Bu konuda problem bazı zamanlar yaşıyorum.

Ö.12: Evet, zaman zaman problem yaşıyorum.

Ö.13:Üst dudağımı yememden kaynaklanan sorundan dolayı entonasyon problemi yaşıyorum.

Ö.14: Sesleri temiz üflersek ve nefesimizi iyi kullanırsak entonasyonun iyi olacağını düşünüyorum. Nefes konusunda sıkıntı yaşadığım için entonasyon problemi de yaşıyorum.

Ö.15: Entonasyon kişinin kendisiyle, dudak yapısıyla ilgili olduğunu düşünüyorum. Ara ara entonasyon problemi yaşıyorum.

Ö.16: Evet, problem yaşıyorum.

Ö.17: Eserden daha sağlıklı bir duyum alabilmek için daha temiz sesler alabilmek için önemli bir faktördür. Zaman zaman problem yaşıyorum

Ö.18: Arada sırada problem yaşıyorum çünkü oluyor, olmayacak bir şey değil. Bununla ilgili çalışma yapıyorum.

Ö.19: Mesela son sınavımda entonasyon problemi yaşadım çünkü içerisi çok sıcaktı. Ama normalde çalışıyorum entonasyon üzerine.

Ö.20: Bazen entonasyon problemi yaşıyorum.

Ö.21: Entonasyon, müziğin olmazsa olmazı olduğu için tabii ki de etkisi çok büyük. Üflemede, tekniklerde ve her şeyde etkisi büyük tabii. Flüte ilk başladığım zamanlarda yaşadım ama daha sonralarda düzelttim.

Ö.22: Entonasyon problemi yaşıyorum.

Ö.23: Çalışmaktan kaynaklanan bir şey. Çalışmadığımızdan dolayı olan sorunlar oluyor. Entonasyon problemi çok yaşamıyorum.

Ö.24: Entonasyon problemi yaşıyorum.

Ö.25: Bulunduğum ortamın ısisına göre entonasyon problemi yaşayabiliyorum. Onun dışında yaşamıyorum.

Ö.26: Entonasyon problemi yaşıyorum.

Ö.27: Entonasyon problemi yaşamıyorum gittikçe de azalıyor.

Ö.28: Evet yaşıyorum.

29: Entonasyon problemi yaşamıyorum.

30: Çok yaşamıyorum.

Bu bulgulara göre, yalnızca beş öğrenci entonasyon problemi yaşamadığını, diğer bütün katılımcılar zaman zaman da olsa entonasyon problemi yaşadıklarını belirtmiştir.

3.2.2. Öğrencilerin Flüt Tonunu Geliştirmek İçin Uyguladıkları Çalışma ve Yöntemler

Öğrencilere “Flüt tonunuzu geliştirmek için ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Bu doğrultuda öğrencilerin verdiği cevaplardan elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 15

Öğrencilerin Düzenli Olarak Nefes Çalışması Yapma Durumları

Görüşler	İfade Eden Öğrenciler	F	%
Nefes çalışması yapıyorum	Ö (5, 6, 10, 13, 14, 15, 18, 24, 29)	9	30
Nefes çalışması bazen yapıyorum	Ö (3, 4, 11, 12, 16, 17, 19, 21, 23, 25)	10	33,33
Nefes çalışması yapmıyorum	Ö (1, 2, 7, 8, 9, 20, 22, 26, 27, 28, 30)	11	36,67

Tablo 15 incelendiğinde, flüt öğrencilerinin “Düzenli olarak nefes çalıştırması yapıyor musunuz? ” sorusuna %30,00 unun “Nefes çalışması yapıyorum”, %33,33’ ünün “Nefes çalışması bazen yapıyorum”, %36,67’ sinin de “Nefes çalışması yapmıyorum” cevabını vermiş oldukları görülmektedir.

Flüt öğrencilerine “Düzenli olarak nefes çalışması yapıyor musunuz? Bu çalışmanın flüt tonunuza ne şekilde fayda sağladığını düşünüyorsunuz? ” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin görüşleri hakkında elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir.

1. Hayır yapmıyorum.
2. Hayır yapmıyorum.
3. Çok fazla yapmıyorum. Flüt çalarken nefesimin daha yeterli olmasını sağlıyor.
4. Bazen aksıyor. Uzun sesleri çalarken nefesimin yetmesini sağlıyor. Diyaframı iyi kullanabildiğim için nefesim kesintiye uğramıyor.
5. Evet çalışıyorum. Nefes yerlerinde ve daha uzun süre çalışıp daha az yorulmama fayda sağlamaktadır.

6. Evet çalışıyorum. Flüt sesini ısıtmaya yaramaktadır.
7. Hayır yapmıyorum.
8. Hayır yapmıyorum.
9. Hayır çalışmıyorum.
10. Yapıyorum. Diyafram nefesini daha sağlıklı alabilmek için flüt çalarken nefes alışverişlerimi daha doğru yapabilmek için yapıyorum.
11. Düzenli olarak çalışmıyorum ama nefes olmazsa flüt çalmanın da bir anlamı olmaz. Uzun nefesle doğru seste kalmaya fayda sağladığını düşünüyorum.
12. Çok düzenli çalışmıyorum ama yapıyorum. Bunlar da flütün bir parçası olduğu için çok fayda sağladığını biliyorum. İhmalsizlikten kaynaklanıyor. Nasıl ki entonasyon çalışıyorsak nefes çalışmanın da bir faydası var.
13. Evet yapıyorum. Birbiriyle bağlantılı olarak nefes, uzun ses ve gam çalışmaları tona fayda sağlamaktadır.
14. Evet yapıyorum. Eserimdeki uzun sesleri daha iyi üflemem için diyaframımı daha iyi kullanmam gerekiyor. Bu yüzden çalışmasını yapıyorum.
15. Evet yapıyorum. Flüt çalışmaya başlamadan önce çalışıyorum. Tonumun gelişip güzelleştiğini düşünüyorum.
16. Düzenli olarak yapamıyorum ama zamanım olduğu sürece yapmaya çalışıyorum. Çalışmadığım zaman sesler kötü duyuluyor ama çalıştığım zaman tertemiz geliyor.
17. Pek fazla çalışmıyorum. Uzun sesleri çalışırken nefes kontrollü çalıştığım için ayrıca nefes çalışması yapmıyorum. Ama daha önceden yapıyordum. Örneğin, duvara kâğıt koyup üfleyip tutmaya çalışıyordum, nefes tutup bir süre bekletip veriyordum son zamanlarda yapmıyorum.
18. Olabildiğince yapıyorum. Çünkü Bazen zorluk çekiyorum bu konuda. Flütte kuvvetli üflemek bence çok önemli bu yüzden diyaframımı geliştirmek için çabalıyorum. Bence flüt çalmada nefesin çok büyük bir etkisi var.
19. Sıklıkla değil ama yapıyorum. Nefesle flüt birebir alakalı. Mesela üflerken diyaframını kasarsan ona göre güçlü ses çıkıyor. Ama normal üfleyince o ses çıkmıyor. Diyafram onun için çok önemli.
20. Hayır yapmıyorum. Nefes çalışması diyaframı geliştirdiği için daha yüksek sesler çıkarmamızı sağlıyor.(!)
21. Düzenli olarak yapmıyorum. Yaptığım zamanlarda uzun seslerde, bağlarda,vibrato, legato veya stacatto yaparken daha net oluyor ve akıcı bir şekilde çıkıyor.
22. Hayır, yapmıyorum. İyi bir nefes, entonasyon ve tonu güzelleştirir.

23. Düzenli şekilde yapmıyorum. Nefes, flüt sesinin daha temiz ve daha kuvvetli çıkmasını sağlar.
24. Evet, yapıyorum. Sesin çok temiz çıkmasını sağlıyor.
25. Pek düzenli olmasa da yapmaya çalışıyorum. Doğru şekilde üflenen nefes çok fazla artı katarken yanlış üflenen bir nefes de çok fazla eksi katabiliyor.
26. Hayır, yapmıyorum. Nefes dolu dolu üflendiği zaman ses daha iyi çıkar.
27. Yapmıyorum. İyi bir nefes, vibrato yapmada kendini belli ediyor. Oraya uygulanan baskıyla sesler daha duygulu geliyor.
28. Hayır yapmıyorum. Nefes, parçanın içindeki bütün sallantıları gideriyor. Parçanın içinde bağlardan tutun, vurgular, nüanslar, her şeyi çok etkiliyor. Çünkü diyaframını kullanamazsan flütten bile ses çıkmayabilir. Sesin çıkmasını sağlayan diyafram oluyor. Çok etkisi olduğunu düşünüyorum.
29. Yapıyorum. Eserlerde daha uzun süre notalarda kalabiliyorum. Pes sesleri daha baskın bir şekilde tiz sesleri de daha naif, hoş şekilde çalmamı sağlıyor.
30. Hayır yapmıyorum.
- Bu bulgulara göre, flüt eğitimi alan öğrencilerin çok az kısmı düzenli olarak bu çalışmayı yaptığını belirtmiştir. İyi bir nefes tekniğine sahip olan flütistin her zaman daha iyi bir tona ve entonasyona sahip olacağı düşünülmektedir.

Tablo 16

Öğrencilerin Uzun Ses Çalışması Yapma Durumları

Görüşler	İfade Eden Öğrenciler	f	%
Uzun ses çalışması yapıyorum	Ö (3, 4, 5, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 24, 25, 28, 29)	18	60,00
Uzun ses çalışması bazen yapıyorum	Ö (2, 6, 7, 9, 14, 23, 30)	7	23,33
Uzun ses çalışması yapmıyorum	Ö (1, 21, 22, 26, 27)	5	16,67

Tablo 16 incelendiğinde flüt öğrencilerinin %60,00' ının "Uzun ses çalışması yapıyorum", %23,33'ü "Uzun ses çalışması bazen yapıyorum", %16,67' sinin de "Uzun ses çalışması yapmıyorum" cevabını verdiği görülmektedir.

Flüt öğrencilerine "Uzun ses çalıştırması yapıyor musunuz? Bu çalışmanın flüt tonunuza ne şekilde fayda sağladığını düşünüyorsunuz? " sorusu sorulmuştur. Flüt öğrencilerinin görüşleri hakkında elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir.

1. Hayır yapmıyorum.

2. Çok fazla değil. Ara sıra. Parmaklarım hızlanıyor. Nefesimi yeterli şekilde kullanabiliyorum.
3. Yapıyorum. Sesleri daha rahat ve daha uyumlu çıkarabiliyorum.
4. Yapıyorum. Parçaları çalarken nefesimi daha iyi kullanabiliyorum ve flütten daha iyi ses çıkartabiliyorum.
5. Evet yapıyorum. Diyafram açısından ve daha uzun süre nefesi yettirmek açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.
6. Her zaman değil. Çalıştığım zamanlarda daha güzel bir entonasyon yakaladığımı düşünüyorum. Bir de flüt sesinin açılması için yararlı olduğunu düşünüyorum.
7. Çok fazla yapmıyorum. Yaptığım zaman ölçüleri, nefes yerlerini, bağları ve dilleri daha iyi oturtabiliyorum. Nefesimi daha çok yettirebiliyorum.
8. Evet yapıyorum. Tonum daha iyi duyuluyor ve flütten daha gür bir ses elde edebiliyorum.
9. İstisnai durumlarda evet çalışıyorum. Flütün sesi ısınmış oluyor. Ton açısından daha rahat oluyor.
10. Flüt tonunun gelişmesinde önemli faktör uzun ses çalışmaktır. Tabiki de çalışıyorum. Uzun ses çalışmazsam flüt tonu zaten oturmuyor.
11. Evet yapıyorum. Uzun nefes ve temiz ses üretmede fayda sağladığını düşünüyorum.
12. Evet yapıyorum. Uzun ses üflemek bir inşaatın temeli gibi. Uzun sesler üzerinde uğraşmak gerekiyor çünkü bir eser çaldığımızda uzun sesleri ton, entonasyon ve vibrato açısından daha rahat ve güzel çalabiliyoruz. Uzun ses üflemek kesinlikle flüt tonunu geliştiriyor.
13. Evet derslerden önce yapıyorum. Uzun ses ton çalışmasının başıdır. Ne kadar çok çalışırsak o kadar faydası oluyor. Flüt tonu daha iyi şekilde oturuyor.
14. Çok sık olmasa da yapıyorum. Eserimde uzun seslerde diyaframımı daha iyi kullanırsam uzun seslerde sıkıntı çekmiyorum ya da birinci oktavda seslerin daha iyi çıkmasını sağlıyor.
15. Evet yapıyorum. Seslerimin daha güzel çıktığını düşünüyorum.
16. Kesinlikle çalışıyorum. Çok etkili olduğunu düşünüyorum. Sesler kulağa daha temiz daha güzel duyuluyor. Pürüzsüz sesler elde edebiliyoruz.
17. Evet yapıyorum. Uzun ses çalışması bana dudak terbiye etmek gibi geliyor. Eseri çalarken her sese daha hâkim olmamı ve daha temiz ses üflememi sağlıyor.
18. Olabildiğince yapmaya çalışıyorum. Bir süre bırakmıştım. Tekrar başladım üflemeye. Önceden uzun ses çalışırken daha iyi performans gösterdiğimi düşünüyorum. Hem

nefesin yeterliliği açısından parçalar açısından hem de ses çatlamlarının önüne geçtiğini düşünüyorum.

19. Evet yapıyorum. Uzun ses çalıştığımız zaman flütü tam oturtup çalabiliyorsunuz. Bundan sonraki eserlerimizi de o ses nasıl güzel çıkıyorsa flütü o şekilde oturturup çalıyoruz.
20. Evet yapıyorum. Bence en faydalı çalışma bu. Çünkü uzun ses üflediğim zaman beş dakika içerisinde bile flüt tonum değişebiliyor.
21. Hayır yapmıyorum. Çok önceden yapıyordum. Yaptığım zamanlarda flüt tonumu çok geliştiriyordu.
22. Hayır yapmıyorum. Eskiden yapıyordum bu okula gelince yapmamaya başladım. Yaptığım zamanlarda tonumu daha çok geliştirdi.
23. Çok fazla yapmıyorum. Yaptığım zamanlarda flüt sesimin açıldığını ve daha temiz seslerin çıktığını fark ediyorum.
24. Yapmaya çalışıyorum. Sesleri daha rahat oturtuyorum. Mesela üflediğim zaman sesler daha sağlıklı geliyor.
25. Evet, yapıyorum. Uzun ses çalışınca parça çalarken daha iyi entonasyon oluyor.
26. Artık yapmıyorum. Yaptığım zamanlarda flütten çıkan nefes sesini azalttığını düşünüyorum. Temiz ses çıkmasını sağlıyor.
27. Şu anda yapmıyorum. Eskiden önem veriyordum bu çalışmaya. Bu zaman kadar çok uğraş verdim. Hala onun faydalarını görüyorum. Uzun seslerde faydasını görüyorum.
28. Evet, yapıyorum. Uzun bir eserde uzun ses tutarken entonasyon açısından çok önemli. Örneğin bir ses tutarken aynı frekansta tutmak çok önemli sesler sallantıda olmamalı.
29. Yapıyorum. Flütün sesini açıyor. Uzun ses üflediğim zaman nefesim için de çok iyi oluyor. Nefesim daha da açılıyor.
30. Çok sık yapmıyorum. Yaptığım zaman diyaframla üflemeyi kolaylaştırıyor.

Bu bulgulara göre flüt eğitimi alan öğrencilerin, etkili bir tona ulaşmak için uzun ses üfleme bilincinde oldukları görülmektedir.

Tablo 17

Öğrencilerin Flüt Çalışırken Kullandıkları Teknikler

Görüşler	İfade Eden Öğrenciler	F	%
Boğaz-dil-dudak kullanımı	Ö (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 20, 30)	17	56,66
Nefes-Diyafram	Ö (14, 16, 29)	3	10,00
Dil teknikleri	Ö (19,21, 25, 26, 27)	5	16,67
Hiçbiri	Ö (10, 22, 23, 24, 28)	5	16,67

Tablo 17 incelendiğinde flüt öğrencilerinin etkili bir ton elde etmeleri için %56,66' sı “boğaz-dil-dudak” tekniği, %10,00' u “Nefes-Diyafram” tekniği, %16,67' si “Dil Teknikleri” ni kullanırken %16,67' si de “Hiçbiri” ni kullanmamaktadır.

Flüt öğrencilerine “Çalışma yaparken etkili bir ton elde etmek için hangi teknikleri kullanıyorsunuz? Bu çalışmanın flüt tonunuza ne şekilde fayda sağladığını düşünüyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Flüt öğrencilerinin görüşleri hakkında elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir.

Ö.1. Ağızlık üzerindeki pozisyon. Daha rahat üflememi ve daha iyi bir ton elde etmemi sağlıyor.

Ö.2. Genelde ağızlık üzerindeki pozisyonlarda çalışıyoruz. Ağızlığı düzgün oturtmadığımızda net bir ses çıkmaz, hışırtılı bir ses çıkar.

Ö.3. Çoğu zaman ses çıkartmada zorlanıyordum. Ağızlıkla çok çalıştım. Sesler daha iyi daha net çıkıyor. Özellikle 3. Oktavı daha iyi çalışıyorum.

Ö.4. Ağızlık üzerindeki pozisyon. Flütü ağızlık kısmına doğru yerleştirdiğimde, pozisyon ve duruş iyi olduğunda temiz bir ses elde edebiliyorum.

Ö.5. Damak kaldırma, ağızlık üzerindeki pozisyon. Daha temiz ses elde ediliyor, uzun seslerde daha uzun nefes elde etmemi sağlamaktadır.

Ö.6. Ağızlık üzerindeki pozisyon. Güzel bir ton yakalamak için etkili olduğunu düşünüyorum.

Ö.7. Damak kaldırma ve ağızlık üzerindeki pozisyon. Daha çok oktav sesleri çıkarmada fayda sağladığını düşünüyorum.

Ö.8. Ağızlık üzerindeki pozisyon . Flütü doğru yerleştirdiğim zaman tonum daha tok, daha güzel duyuluyor.

Ö.9. Ağızlık üzerindeki pozisyon. Benim için daha rahat oluyor.

Ö.10. Kullanmıyorum.

Ö.11. Ağızlık üzerindeki pozisyona dikkat ediyorum. Flütü yanlış yerleştirdiğimde ses çıkarmada zorlanıyorum ve tonun temiz olmadığını anlıyorum.

Ö.12. Damak kaldırma, dişlere üfleme, ağızlık üzerindeki pozisyon tekniklerini kullanıyorum. Flüt çalarken çoğu insan üfleme sesini de belli ediyor. Bunu önlemek için bu teknikler çok yararlı oluyor. Parçadan parçaya değişen teknikler de var tabii ki. Nasıl dönemleri ayrı ayrı seslendiriyorsak bu da onun gibi. Ayrıca üfleme açısından çok yardımcı oluyor.

Ö.13. Sıcak hava tekniğini bu yıl öğrendim öğretmenimden. Esner gibi boğazınızı açarak direk oradan gelen havayla üflüyorum. Havayı ağızınızda biriktirip oradan üflemek gibi değil. Bu tekniği uyguladığımızda önce hava sonra ses çıkma gibi bir sorun olmuyor. Direkt flütten ses elde edebiliyoruz.

Ö.14. Daha çok birinci oktavda sıcak hava üfleme tekniği kullanırsam sesler daha tok çıkıyor. İkinci oktavda diyaframımızı daha iyi kullanmamız gerekiyor. Bu teknikleri kullanırsam parçayı çok rahat çalabiliyorum. Flüt seslerim daha iyi çıkıyor.

Ö.15. Ağızlık üzerindeki pozisyonu kullanıyorum. Seslerin daha iyi çıkmasını sağlıyor.

Ö.16. Diyaframla sağlanan basınçlı üfleme tekniklerini kullanıyorum. Oktavlar arasındaki geçişi diyaframla desteklediğim zaman daha rahat çalabiliyorum.

Ö.17. Pes seslerde üst dudağımı öne alıyorum. Sesler daha tok geliyor. Tiz seslerde de flütü öne doğru açıyorum. Tiz seslerde tonu daha parlak alıyorum pes seslerde ise sesleri daha dolu dolu elde etmeme yardımcı oluyor.

Ö.18. Damağı kaldırmayı kullanıyorum. Ağız pozisyonlarını değiştirirken entonasyon da değişiyor. Flütte seslerin çatlamasının önüne geçiyor bence.

Ö.19. Genelde ‘tuku tuku’ olarak üflüyoruz ama kurbağa dili de kullanıyoruz. Bazen üflerken dilimiz çok zorlanıyor. Farklı farklı çalışmalar yapıyoruz. Çünkü dili yaparken bastığımız ses çıkmıyor. Onun için ayrı ayrı çalışıyoruz. Zor oluyor biraz.

Ö.20. Dudak şekli olarak iç dudakla üflemeye önem veriyorum. Flüt tonumun daha parlak çıkmasını sağlıyor.

Ö.21. Dil vurarak üflüyorum genelde. Dil vurduğum zaman parmak ve dili koordine etmekte zorlanıyorum.

Ö.22. Üfleme tekniği kullanmıyorum.

Ö.23. Kullanmıyorum.

Ö.24. Kullanmıyorum.

Ö.25. Bağlı ve dil tekniklerini kullanıyorum.

Ö.26. Tek, çift ve üçlü dil tekniklerini kullanıyorum.

Ö.27. Tu tekniğini kullanıyorum. Diğer tekniklere gerek duymadım. Dil tekniğimin hızlı olduğunu düşündüğüm için çift dil kullanmıyorum.

Ö.28. Temel olan ne varsa onu kullanıyorum.

Ö.29. Kendi üfleme tekniklerimi kullanıyorum. Diyaframımı çok kontrol ediyorum. Bazı insanlar dudak pozisyonlarında gülerek ya da üzülür gibi çalışıyorlar ben dudaklarımı serbest bırakıyorum. Tonum çok yükseliyor. Yani flütümün sesi açılmış gibi oluyor.

Ö.30. Dil vurma, Kurbağa dili, boğaz açma. Birinci oktavda pes sesleri üflerken boğazımı açıyorum. Sesler daha güçlü geliyor.

Bu bulgulara göre flüt öğrencileri etkili bir ton elde etmek için çoğunluk olarak “Boğaz-Dil-Dudak” tekniğini tercih etmektedir ve bu teknikle daha temiz ses elde ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 18

Flüt Öğrencilerinin Ton Açısından Vibrato Kullanımına Yönelik Görüşleri

Görüşler	İfade Eden Öğrenciler	f	%
Vibrato kullanımı ton kavramı açısından önemlidir	Ö (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30)	27	90,00
Vibrato kullanımı ton kavramı açısından kısmen önemlidir	Ö.24	1	3,33
Vibrato kullanımı ton kavramı açısından önemli değildir	Ö (10, 11)	2	6,67

Tablo 18 incelendiğinde flüt öğrencilerinin %90' ı vibrato kullanımın ton kavramı açısından önemli olduğunu, %3,33' ü kısmen önemli olduğunu, %6,67' si de önemli olmadığını belirtmiştir. belirtmiştir.

Flüt öğrencilerine “Vibrato kullanımı ton kavramı açısından önemli midir?” sorusu sorulmuştur. Flüt öğrencilerinin görüşleri hakkında elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıdaki gibidir.

Ö.1. Vibrato kullanmayı seviyorum. Ton açısından daha etkili olduğunu düşünüyorum.

Ö.2. Vibrato, gereksiz yapılmadığı sürece, güzel etkili bir müzik ortaya çıkar. Ama gereksiz vibrato kullanımı olduğu zaman ortaya tamamen gürültü, kötü bir dinleti çıkar.

Ö.3. Vibrato kullanımı ton açısından flüte yardımcı olup daha güzel bir ses çıkmasını sağlıyor.

- Ö.4. Vibrato eserlerde çalındığı zaman kulağa hoş geliyor. Fakat eserlerde kötü vibrato yapıldığı zaman keşke kullanılmasaydı diye düşünüyorum.
- Ö.5. Vibrato yapıldığı zaman ses kulağa daha hoş geliyor.
- Ö.6. Vibrato, özellikle yavaş eserlerde ya da uzun seslerin tutulduğu eserlerde daha güzel bir duyum sağlıyor. Bunun yanında diyaframı da çalıştırıyor.
- Ö.7. Vibrato yapıldığı zaman müziğin kulağa daha hoş geldiğini düşünüyorum.
- Ö.8. Vibratonun parçaya daha çok duygu kattığını, kulağa daha hoş duyulduğunu düşünüyorum.
- Ö.9. Vibrato, eserlerde seslerin daha güzel duyulmasını sağlar.
- Ö.10. Vibratonun, toplu çalınan eserlerde iyi duyulmadığını düşünüyorum. Entonasyon açısından sıkıntı yarattığını düşünüyorum.
- Ö.11. Vibrato kullanmıyorum.
- Ö.12. Vibrato diyaframla direk bağlantılıdır. Eşit ve dengeli şekilde vibrato için iyi bir nefes gerekiyor. Bunun için de nefes egzersizleri yapmak gerekiyor. Ayrıca vibrato tekniğini kullanabilmek için diyaframımızın sürekli çalışır olması gerekiyor.
- Ö.13. Vibrato çalmak, vücudumuzu daha fazla kontrol etmemizi sağlıyor. Ayrıca da vibratolu çalınan parçalar daha güzel bir duyum sağlıyor.
- Ö.14. Vibrato, parçaların daha güzel ve estetik duyulmasını sağlıyor.
- Ö.15. Vibratoyu doğru bir şekilde yaparsak flüt tonu güzel duyuluyor fakat kötü yapılan vibrato kötü bir duyuma sebep oluyor ve tonu çok etkiliyor.
- Ö.16. Vibratonun çok güzel bir süsleme olduğunu düşünüyorum. Vibrato kullanımı karşı tarafa daha keyifli ve daha estetik biçimde duyuluyor.
- Ö.17. Düz ses çalmak yerine daha fazla renk kattığını düşünüyorum. Vibrato önemlidir. Vücudu rahatlattığını düşünüyorum. Çalarken tek bir sesi düz tutmak daha zordur ama vibrato yapınca daha rahat üfleyebiliyorum.
- Ö.18. Sesi vibratosuz çaldığınız zaman ağız hareketiyle sesin tizleşmesi ya da pesleşmesi problemi yaşıyorsunuz. Bence vibratolu çalmak daha etkili oluyor.
- Ö.19. Duyum olarak kulağa daha iyi geliyor. Normal düz ses üflemekle vibrato üflemek farklı. Vibratolu üflemek daha güzel duyuluyor.
- Ö.20. Vibrato yapıldığı zaman daha parlak bir ses çıktığını ve daha hoş duyulduğunu düşünüyorum.
- Ö.21. Vibrato çalmanın nüans etkisine sahip olduğunu düşünüyorum.
- Ö.22. Vibratoyla çalınan bir eser kulağa daha hoş duyuluyor.

- Ö.23. Eseri düz çalmak o esere duygu katmaz ama vibratolu çaldığımız zaman eser daha duygulu ve kulağa daha hoş gelir.
- Ö.24. Vibrato kullanımının eserden esere değiştiğini düşünüyorum.
- Ö.25. Vibrato yapılan eserler, etütler daha güzel daha estetik duyuluyor.
- Ö.26. Vibratonun tınıya katkı sağladığını düşünüyorum.
- Ö.27. Vibratolu çalınan eserler daha içten, dokunaklı geliyor ve dinleyiciye daha dinletiyor kendini.
- Ö.28. Vibrato, yapılabildiği zaman çok güzel duyuluyor, çok fazla önemi var. Başkalarından dinlediğim zaman çok beğeniyorum ama kendim yapmıyorum.
- Ö.29. Ben vibratonun çok sıklıkla yapılmasına karşıyım aslında. Önemi de eserlerde tat vermek için olduğunu düşünüyorum.
- Ö.30. Düz üflemek entonasyon açısından daha zordur. Ama vibratolu üflemek daha çok entonasyonu korumayı sağlayabilir.

Bu bulgulara göre flüt öğrencileri vibrato kullanımının ton kavramı açısından önemini belirtmiş, ayrıca vibratonun müzikaliteye etkisinin olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca Ö.2, Ö.4, Ö.15, Ö.18 ve Ö.20 ise gereksiz yapılan vibratonun kötü duyulacağını belirtmiştir.

Tablo 19

Öğrencilerinin Flüt Çalarken Kendilerini Dinleme Durumları

Görüşler	İfade Eden Öğrenciler	f	%
Kendimi dinleyerek kontrol ediyorum	Ö (1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 24, 25, 27, 28, 29, 30)	25	83,33
Kendimi bazen dinliyorum	Ö (2, 8, 21)	3	10,00
Kendimi dinlemiyorum	Ö(23, 26)	2	6,67

Tablo 19 incelendiğinde, “Flüt çalarken kendinizi sürekli dinleyerek kontrol ediyor musunuz?” sorusuna flüt öğrencilerinin %83,33’ü “Kendimi dinleyerek kontrol ediyorum”, %10,00’ u “Kendimi bazen dinliyorum”, %6,67’ si “Kendimi dinlemiyorum” cevabını verdiği görülmektedir.

Flüt öğrencilerine “Flüt çalarken kendinizi sürekli dinleyerek kontrol ediyor musunuz? Bu çalışmanın size ne şekilde fayda sağladığını düşünüyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin verdiği cevaplara yönelik bulgular aşağıdaki gibidir:

- Ö.1. Evet ediyorum. Ton geliştirmede, flütten zevk almada ve tonu oturtmakta daha faydalı olduğunu düşünüyorum.
- Ö.2. Çok fazla değil. Ara sıra flüt çalışırken kayıt yapıyorum. Kayıtları dinlediğimde yanlış yerleri tespit ettikten sonra bu yanlışlarım üstünde duruyorum ve düzeltiyorum.
- Ö.3. Kendimi dinleyerek kontrol ediyorum. Ders saatlerinde öğretmenimin daha az kızmasını sağlıyor. Bu çalışma daha rahat çalmamı sağlıyor.
- Ö.4. Evet, kontrol ediyorum. Çalışırken kendimi dinlemezsem eğer derste kendimi dinleyemiyorum, dikkatsiz oluyorum. Ama çalışırken kendimi sürekli dinlersem, flüt çalarken nerede hata yaptığıma dikkat ediyorum.
- Ö.5. Evet kontrol ediyorum. Bu çalışma sayesinde hatalarımı görüyorum.
- Ö.6. Evet kontrol ediyorum ve genellikle tuner ile çalışmaya çalışıyorum. Doğru ton ve sesi yakalamaya çalışıyorum.
- Ö.7. Flüt çalarken kendimi kaptırdığım zamanlarda seslerde kayma yaşayabiliyorum ve durup düzeltiyorum. Bu çalışma daha iyi ton elde etmemi ve doğru seste kalmamı sağlıyor.
- Ö.8. Bazen kontrol ediyorum. Doğru çalıp çalmadığımı daha iyi fark ediyorum fakat notalarla cebelleştiğimden kendimi çok fazla dinleyemiyorum.
- Ö.9. Eğer çalışmamı yetiştirmem gereken süre kısa değilse dikkat etmeye çalışıyorum. Nerelerde hata yaptığımı görerek düzeltmeye çalışmama fayda sağlamaktadır.
- Ö.10. Evet, kendimi dinleyerek kontrol ediyorum. Bunun için çalışırken ses kayıtları yapıyorum. Notalara odaklandığım için kendimi duymayabiliyorum ama kayıttan dinlediğim zaman hatalarımı daha iyi anlıyorum.
- Ö.11. Evet dinleyerek kontrol ediyorum. Bazen fark etmeden pozisyonum bozulabiliyor ayna karşısında çalışırken bunu fark edip hemen düzeltiyorum.
- Ö.12. Tabii ki. Hata yaptığım zaman başa dönüp doğrusunu yapmak için uğraşıyorum.
- Ö.13. Evet, ediyorum, beğenmiyorum. Sonra biraz daha çalışmayı deneyince olmazsa bırakıyorum tekrar başlıyorum. Daha çok çalışmamı sağlıyor.
- Ö.14. Evet, ediyorum. Parça çalarken bazen es geçtiğim yerler oluyor ama dikkat edersem daha düzgün çalışıyorum ve çaldığım eser daha kusursuz oluyor.
- Ö.15. Evet ediyorum. Hatalarımı görüyorum ve üstünde durmaya çalışıyorum.
- Ö.16. Evet kesinlikle. Öncelikle kendim çalışıyorum hazır olduğumu hissettiğimde ses kaydı alıyorum ama ses kaydını dinlediğimde aslında hazır olmadığımı farkına varıyorum ve bu benim aslında hazır olmadığımı gösteriyor.

Ö.17.Evet, çalışmalarında ses kaydı alıyorum. Yaptığım kayıttan dinlediğimde hatalarımı fark ediyorum. Hangi seste daha parlak ya da baskın üflemem gerektiğini hissediyorum. Tekrardan o hatalara göre çalışma yapıyorum.

Ö.18.Evet, çoğu zaman kayıt ederim kendimi, dinlerim. Hatalarım olduğu zaman düzeltebiliyorum genelde de bu çalışmayı yaparım.

Ö.19. Evet, ses kaydı alıyorum genelde. Hatalarımı görüyorum, nasıl üflemem gerektiğini düşünüyorum. “Nerede hata yapıyorum, nerede nasıl üflemeliyim” gibi sorular soruyorum.

Ö.20.Evet, ediyorum. Sürekli ses kaydı yapıyorum ve birkaç ay önceki ses kayıtlarımı dinlediğim zaman kendimin ne kadar geliştiğini görüyorum.

Ö.21.Sürekli değil ama çalarken bazen bir dinliyorum nasıl çalmışım diye. Ufak tefek hataları fark edip geri dönüyorum ve onlar üzerinde çalışıyorum.

Ö.22.Evet ediyorum. Flüt çalarken ses kaydına alıyorum. Hatalarımı görüyorum. Nerede ton problemi olmuş bakıyorum ve orayı düzeltiyorum.

Ö.23. Hayır kontrol etmiyorum.

Ö.24.Etmeye çalışıyorum. Flüt çalarken kayıt aldıysam eğer oradan yapmam gerekene hareket etmeye çalışıyorum.

Ö.25.Kaydedip dinlemiyorum ama çalarken hatam oldu mu diye bakıyorum. Bir hata yapıyorsam tekrar yapmamak için üzerinde çalışıyorum.

Ö.26. Hayır, kendimi dinleyerek kontrol etmiyorum.

Ö.27.Evet, ediyorum. Yanlışlarımı görüp bir daha onu yapmamaya çalışıyorum. Tekrar başa alıp hatalarımı düzeltmeye çalışıyorum.

Ö.28.Evet, yapıyorum. Kulağı geliştirdiğini düşünüyorum. Sadece flüt açısından değil her açıdan kulağı geliştiriyor. Flüt açısından da nota yerlerini karıştırmamam için çok etkili oluyor.

Ö.29.Evet yapıyorum. Kendim dinliyorum çünkü keşfediyorum. Nerede iyi nerede kötü olduğuma bakıyorum.

Ö.30.Evet, kendimi kaydedip dinlemeyi çok severim. Tuşemi, üflememi ve entonasyonumu dinlerim. Nerde yanlış yaptığımı görürüm.

Bu bulgulara göre, flüt öğrencilerinin yalnızca 2 (iki) tanesi çalışırken kendini dinlemediğini belirtmiştir. Diğer katılımcılar kendilerini dinlediğini, bu çalışmanın hatalarını düzeltmelerine ve etkili ton elde etmelerine yardımcı olduğunu belirtmişlerdir.

Ö.10, Ö.16, Ö.17, Ö.18, Ö.19, Ö.20, Ö.22, Ö.24 ve Ö.30 ise ayrıca flüt çalışırken ses kaydı aldıklarını, hatalarını bu şekilde görmenin daha faydalı olacağını ifade etmişlerdir.

Tablo 20

Öğrencilerin Beğeni Eğitimine Yönelik Dinledikleri Yorumcular

Görüşler	İfade Eden Öğrenciler	f
Bülent Evcil	Ö (6, 12, 17, 20, 21, 25, 29, 30)	8
James Galway	Ö (2, 6, 9, 10, 12, 13, 17, 19, 29)	9
Emmanuel Pahud	Ö (12, 20)	2
Jethro Tull	Ö (1, 30)	2
Şefika Kutluer	Ö (2, 9, 25)	3
Serdar Barçın	Ö.30	1
Jasmine Choi	Ö.17	1
Levent Altındağ	Ö.30	1
Diğer	Ö (10, 11, 14, 18)	4
Dinlemiyorum	Ö (3, 4, 5, 7, 8, 15, 16, 22, 23, 24, 26, 27, 28)	13

Tablo 20 incelendiğinde flüt öğrencilerinin “Hangi yorumcuları dinliyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevapların oranında, en fazla cevabın “Dinlemiyorum” olduğu, daha sonrasında öğrencilerin cevaplarından en çok dinlenen yorumcunun Sir James Galway olduğu görülmektedir.

Flüt Öğrencilerine “Hangi yorumcuları dinliyorsunuz? Bu yorumcular kimlerdir? Dinlediğiniz yorumcuların çalgı çalmanıza etkileri nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin görüşleri hakkında elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıdaki gibidir.

Ö.1. Jethro Tull

Ö.2. Şefika kutluer, Sir. James Galway ve orkestralar. Çalgı çalmama tabiki de etkileri var. Yanlışlarımı doğrularımı kontrol ediyorum ve hatalarımı düzeltmeye çalışıyorum.

Ö.3. Dinlemiyorum.

Ö.4. Dinlemiyorum.

Ö.5. Dinlemiyorum.

Ö.6. Bülent Evcil, Sir James Galway. Onlar gibi olmak için dinliyorum. Dinlediğim zaman çalışma açısından daha teşvik edici oluyor.

Ö.7. Dinlemiyorum

Ö.8. Dinlemiyorum

Ö.9. Sir James Galway, Şefika Kutluer. Hala iyi flüt çalamadığımı fark ediyorum. Yorumcu pürüzsüz çalarken kendim daha pürüzlü, havalı bir sesle çaldığımı fark ediyorum.

Ö.10. Sir James Galway, ayrıca internetten eserin adını yazıp farklı yorumcuları da dinliyorum hangisini daha çok beğenirsem onu sürekli dinliyorum. Nerede hata yaptığımı gözlemliyorum.

Ö.11. Dinliyorum ama isimleri aklımda değil. Özellikle ton olarak kendimi geliştirme amaçlı fayda sağlıyor.

Ö.12. James Galway, Emmanuel Pahud, Bülent Evcil. Bu çalışma yorumcunun çalış stilini benimsemiş gibi hissediyorum, bu da bana çalışma hissi veriyor ve kendimi geliştirmeye bir bahane daha oluyor.

Ö.13. James Galway dinliyorum. Dinlediğim yorumculara bakınca yolun daha çok başında olduğumu düşünüyorum. Kendi flüt tonumu daha da oturtmama yardımcı oluyor.

Ö.14. Dinleyeceğim eseri internet ortamında bulup herhangi kişilerden dinliyorum. Seslerimin daha iyi oturması için bana daha çok katkı sağlıyor. Ayrıca dinlediğim zaman daha çok çalışma isteğim geliyor.

Ö.15. Dinlemiyorum.

Ö.16. Dinlemiyorum.

Ö.17. James Galway, Bülent Evcil, Jasmine Choi dinliyorum. Dinlediğim zaman aynı tınıyı, Tonu yakalamaya çalışıyorum. Buna bazen ortam da etkili oluyor. Nasıl bir akustik ortamda çaldıklarına dikkat ediyorum. O akustikte olan ortamlarda çalışıp onların elde ettiği tınıyı yakalamaya çalışıyorum.

Ö.18. Belli bir yorumcu dinlemiyorum. Genelde videolarda vs. herkesi dinlemeye çalışıyorum. Bana sağladığı fayda, özellikle öğretmenim olsa gerek onu taklit etmeye onun yaptığını yapmaya çalışıyorum. Aynı şekilde benden daha iyi çalan insanlar olabilir. Birinin tonu iyidir diğerinin başka bir tekniği iyidir. Ben bunları örnek almaya çalışarak düzeltebilirim bence.

Ö.19. James Galway dinliyorum. Onlar bizim gibi çalışmıyorlar. Egzersizleri daha hızlı şekilde çalışıyorlar. Biz onlar gibi çalamıyoruz. Onların seviyeleri çok üst seviyede. Bu yüzden onların tarzındaki egzersizleri çok çalışmıyorum

Ö.20. Bülent Evcil, Emmanuel Pahud. . Öğretici oluyor. Onların ağız tekniklerini örnek alıyorum.

Ö.21. Bülent Evcil

Ö.22. Dinlemiyorum.

Ö.23. Dinlemiyorum.

Ö.24. Dinlemiyorum.

Ö.25. Bülent Evcil, Şefika Kutluer dinliyorum. İyi bir flütçüden dinlediğim mükemmel tonu kendim de denemeye çalışıyorum. Bunu denemem bile iyi bir sonuç almamı sağlıyor. Faydasını görüyorum.

Ö.26. Dinlemiyorum.

Ö.27. Dinlemiyorum.

Ö.28. Dinlemiyorum.

Ö.29. James Galway, Bülent Evcil. Taklit etmeye çalışıyorum gelişebilmek için, tonumu yükseltebilmek için. Faydası da çok oluyor.

Ö.30. Jethro Tull, Serdar Barçın, Bülent Evcil, Levent Altındağ dinliyorum. Tuşe kullanma ve üfleme konusunda faydası oluyor.

Bu bulgulara göre, 13 flüt öğrencisi herhangi bir yorumcu dinlemediğini belirtmiştir. Geriye kalan 17 flüt öğrencisi ise dinledikleri yorumcuları ifade etmiş ve dinlemenin flüt çalmalarına ve flüt tonlarına etkilerini belirtmiştir.

Tablo 21

Öğrencilerin Flütte Ton Geliştirmeye Yönelik Yararlandıkları Metotlar

Görüşler	İfade Eden Öğrenciler	f
Marcel Moyse	Ö (12, 13, 15, 16)	4
Gariboldi	Ö (2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 18, 21, 23, 24, 29, 30)	14
Skalaïskola	Ö (2, 4, 6, 7, 8, 10, 11, 14, 15, 16, 18, 20, 22)	13
Reichert	Ö (13, 17)	2
Bernold	Ö (12, 15, 17, 20)	4
Taffanel	Ö.12	1
Andersen	Ö.18	1
Drouet	Ö (2, 7, 8, 9, 10)	5
A Tune Day	Ö (4, 11)	2
Burgmüller	Ö.16	1
Altes	Ö.6	1
Köhler	Ö(9, 10, 13, 21, 23, 26, 30)	7
Diğer	Ö (1, 12, 18, 30)	4
Kullanmıyorum	Ö (1, 3, 19, 25, 27, 28)	6

Tablo 21 incelendiğinde flüt öğrencilerinin, “Flüt tonunuzu geliştirmek için kaç çeşit metottan faydalanıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplardan en büyük oranın Gariboldi metoduna ait olduğu görülmektedir.

Flüt öğrencilerine “Flüt tonunuzu geliştirmek için kaç çeşit metottan faydalanıyorsunuz? Bu metotlar nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin verdiği cevaplara yönelik bulgular aşağıdaki gibidir:

- Ö.1. Kullanmıyorum. Daha çok Jethro Tull gibi piyasadaki flütçüleri dinleyip onlardan yararlanıyorum.
- Ö.2. Gariboldi, Drouet, Skalaiskola
- Ö.3. Kullanmıyorum.
- Ö.4. Gariboldi, Skalaiskola, A Tune Day
- Ö.5. Gariboldi
- Ö.6. Gariboldi, Altes, Skalaiskola
- Ö.7. Gariboldi, Skalaiskola, Drouet
- Ö.8. Gariboldi, Drouet, Skalaiskola
- Ö.9. Gariboldi, Köhler, Drouet
- Ö.10. Köhler, Drouet, Skalaiskola
- Ö.11. Gariboldi, A Tune Day, Skalaiskola
- Ö.12. Taffanel, Marcel Moyse, Bernold, ayrıca internet ortamından kendi bulduğum etütleri de çalışıyorum.
- Ö.13. Reichert, Marcel Moyse, Köhler
- Ö.14. Skalaiskola
- Ö.15. Marcel moyse, Skalaiskola, Bernold
- Ö.16. Skolaskola, Marcel Moyse, Burgmüller
- Ö.17. Bernold, Reichert
- Ö.18. Gariboldi, Skalaiskola, Andersen, hocamın gösterdiği ton çalışmalarını da yapıyorum.
- Ö.19. Eskiden Gariboldi çalışıyordum ama bu okula geldiğimden beri çalışmıyorum.
- Ö.20. Skalaiskola, Bernold
- Ö.21. Gariboldi, Köhler
- Ö.22. Skalaiskola
- Ö.23. Köhler, Gariboldi
- Ö.24. Gariboldi

Ö.25. Hayır kullanmıyorum.

Ö.26. Köhler

Ö.27. Hayır kullanmıyorum.

Ö.28. Hayır kullanmıyorum.

Ö.29. Gariboldi.

Ö.30. Köhler, Gariboldi. Ayrıca caz metotları da kullanıyorum.

Bu bulgulara göre 6 (altı) öğrenci hiçbir ton geliştirici metot kullanmadığını belirtmiştir. En çok kullanılan metot Gariboldi iken kullanılan diğer metotlar ise Köhler, Skalaikola, Bernold, Andersen, Reichert, Marcel Moyse, Burgmüller, Taffanel, A Tune Day, Drouet ve Altes olduğu görülmektedir.

3.2.3. Öğrencilerin Ton Kavramına İlişkin Müzikal Anlamdaki Birikimleri

Flüt öğrencilerine “Flüt tonunun müzikal açıdan önemi ve değeri nedir?” sorusu sorulmuştur. Flüt öğrencilerinin görüşleri hakkında elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir.

Ö.1. Flüt çalmada etkili bir ton üretmenin müzikal açıdan önem ve değeri büyüktür. Ton her şey demektir.

Ö.2. Flüt çalmada etkili bir ton üretme müzikal açıdan önemlidir. Örneğin bir konsere gittiğimde flüt sanatçısını dinlerken ton iyi değilse bu kulağa hoş gelmez ve müzik yaptığını düşünmem. Etkili bir flüt tonu olmazsa müzik kalitesi kötü olur.

Ö.3. Flüt çalmada etkili bir ton üretmenin müzikal açıdan önem ve değeri; çıkan ses açısından önemlidir. Orkestra uyumunda önemlidir.

Ö.4. Flüt çalmada etkili bir ton üretmenin müzikal açıdan önem ve değeri; flütten çıkan pürüzlü, havalı ses bizi rahatsız eder. Etkili bir ton, kişinin flüt çalmasını müzikal açıdan daha zevkli hale getirir.

Ö.5. Flüt çalmada etkili bir ton üretmenin müzikal açıdan önem ve değeri; hem çalan hem de dinleyici için etkili bir müzik zevki açısından çok önemlidir.

Ö.6. Flüt çalmada etkili bir ton üretmenin müzikal açıdan önem ve değeri; dinlerken duyulan ses ve flütten çıkan sesin verdiği müzik zevki açısından önemlidir.

Ö.7. Flüt çalmada etkili bir ton üretmenin müzikal açıdan önem ve değeri; en başta kendimiz dinlediğimiz için ve sürekli biz dinlediğimiz için çok önemlidir. Güzel bir ton

olursa insanlar daha dikkatli ve daha zevkli bir biçimde dinler. Yaptığımız işten daha çok zevk alırız ve kendimize daha çok güveniriz.

Ö.8. Flüt çalmada etkili bir ton üretmenin müzikal açıdan önem ve değeri; kulağa daha hoş ve daha akıcı bir müzik meydana gelir.

Ö.9. Flüt çalmada etkili bir ton üretmenin müzikal açıdan önem ve değeri; etkili bir tonla yapılan müziği dinleyen bireyler daha fazla zevk alır.

Ö.10. Flüt çalmada etkili bir ton üretmenin müzikal açıdan önem ve değeri çok büyüktür. Dinlenen müziği hissetme açısından önemlidir.

Ö.11. Flüt çalmada etkili bir ton üretmenin müzikal açıdan önem ve değeri; flüt etkili bir tonda çalınırsa daha müzikal olur. Ton pürüzlü olduğu zaman dinleyici açısından müzikal düşüncenin olumsuz olacağını düşünüyorum.

Ö.12: Tonumuz ne kadar iyi olursa müzikalitenin de o kadar iyi olacağını düşünüyorum ve bu yüzden ton çalışmasının yapılmasını gerekli görüyorum.

Ö.13: Ton iyi olduğu zaman müzik de daha iyi duyulacaktır.

Ö.14: Flütü ne kadar doğru teknikte çalarsak, doğru yerlerde nefes alırsak ve sesleri sıcak tonla çıkartırsak çalarken bir o kadar etkili oluyor ve karşı tarafa daha iyi bir duyum sağlıyoruz.

Ö.15: Fazla katkısı vardır. Ton iyi olduğunda ses daha güzel çıkar ama ton kötüyse kulağa kötü duyuluyor. Konserlerde problemler yaşıyoruz.

Ö.16: Tabii ki önemlidir. İyi bir flüt tonu dinlenen müziği daha keyifli bir hale getirebilir.

Ö.17: Eserin daha iyi duyulması açısından ve bir toplulukta çalarken diğer enstürmanlarla daha sağlıklı bir tını oluşması açısından önemlidir.

Ö.18: Daha etkili müzik yapmanın, daha güzel flüt çalma ile ilgisi olduğunu düşünüyorum. Çünkü ne kadar etkili ve duygulu flüt çalınırsa o kadar müzikaliteye etkisi olduğunu düşünüyorum.

Ö.19: Kötü çalarsak kimse beğenmez. Ton çok önemlidir flütte. Tonu açılmamış bir flüt flüt olmadığı için çalınca da çok çirkin duyulur.

Ö.20: Önemlidir. Karşı taraf dinlediği zaman beğenebilmesi için önemlidir.

Ö.21: Flütte iyi bir ton olduğu zaman çaldığımız etüt veya eserde nüansları daha iyi ön plana çıkartabiliriz. Ton hakimiyeti, seslerin netliği, vibrato, legato bunların kullanımında hepsinde iyi bir tonun ön planda olması gerekiyor.

Ö.22: Daha dolgun duyulur ve kulağa daha hoş gelir.

Ö.23: Kulağa daha iyi bir tını haline geliyor. Zaten iyi olmayan bir ton da hemen fark ediliyor.

Ö.24: Olması gereken ton olmadığı zaman çalınan eserin bir anlamı kalmıyor ve kulağa hoş gelmiyor.

Ö.25: Kesinlikle etkisi vardır. Sonuçta o parçanın tonunu en iyi yansıtabilmek adına önemli. İyi bir ton müziğe renk katar, dinlemesi daha keyifli hale gelir.

Ö.26: Önemlidir müzikal açıdan. O eserin hakkını vermek istiyorsan, bestecinin yapmak istediğini duyurmaya çalışıyorsan önemlidir.

Ö.27: Bir orkestrada çalındığı zamanlarda üflemenin uyum sağlaması açısından önemlidir. İyi bir ton olduğu zaman parça daha güzel yorumlanır, eserin dönemine ait özellikler daha iyi yansıtılabilir.

28: İnsanlara geçmesi gereken belli duygular olacaktır. Ayrıca insanın kendisinin de çalgı çalışırken tatmin olması çok önemlidir. Bu yüzden yeteri kadar zaman ayırmak ve dinleyen kişi için iyi olması açısından çok fazla değer verilmesi gerektiğini düşünüyorum.

29: Tabii ki de çok önemlidir kulağımızın gelişmesi için, daha iyi bir müzik yapabilmek için, inanlara daha basit bir sesle değil de daha doğru bir sesle anlatabilmek için önemlidir.

30: Flütün tonal duygusunu üfleyerek veriyorsunuz. Bu yüzden en önemli şey gerçekten üflemek.

Bu bulgulara göre, flüt öğrencileri iyi bir flüt tonunun müzikal açıdan önemli olduğunu, duyum açısından kulağa daha çok hitap ettiğini, hem dinleyen hem de çalan bireyler için etkili tonla yapılan müziğin daha anlamlı olduğunu belirtmişlerdir. Flüt öğrencilerinin etkili bir tona sahip olma bilincinde oldukları düşünülmektedir.

3.2.4. Öğrencilerin Flütte Ton Geliştirmeye Yönelik Görüş ve Önerileri

Flüt öğrencilerine “Flüt tonunu geliştirmeye yönelik önerileriniz nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Flüt öğrencilerinin görüşleri hakkında elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir:

Ö.1. Flütte ton her şey demektir. Ton için uğraşılmalı. Çok fazla dinlenmeli. Ve tonu iyi olan flütçünün iyi flütçü olduğunu düşünüyorum.

Ö.2. Ton çok önemli bir faktördür. Bir flütçünün ne kadar iyi olduğunu gösteren şey onun tonu ve entonasyonudur.

Ö.12. Her şeyin başı uzun ses ve etütleri çalışmak olduğunu düşünüyorum. Bunların tonu geliştirebileceğini düşünüyorum. Böyle ilerlediğimiz sürece de daha iyi olacaktır.

Ö.16. Güzel sesi, tonu yakalamak istiyorsak mutlaka uzun ses çalışmak ve bunu düzenli olarak her gün yapmak gerekiyor.

Ö.17. Flütte ton kavramı için bana göre çalınan ortam ve çalarken keyif almamız çok önemli. Örneğin küçük odalarda haz alarak çalışmıyorum. İstediğim duyumu alamadığım zaman çalışmıyorum fakat iyi duyum aldığım yerlerde çok uzun süre çalışabiliyorum.

Ö.18. Tonu yakalamak güzel şekilde ortaya çıkarmak için tamamen ton çalışması, uzun ses bunların hepsinin gerekli olduğunu düşünüyorum. Çünkü bunlar olmadan olmuyor. Flüt zor bir alet özellikle üflemeli olduğu için çok fazla efor sarf edilen bir çalgı. Her gün çalışmak gerekli. Bütün çalgılar böyle ama flütün ayrı bir olayı var teknik olarak vs. Ben ton çalışılması, uzun ses üflenmesi gerektiğini düşünüyorum. Diyaframın geliştirilmesi gerektiğini, diyafram çalışmalarının yapılması gerektiğini düşünüyorum. Balon üflemek olsun, duvara kâğıt koyup üflemek olsun bunların hepsini yapmaya çalışıyorum.

Ö.25. Flüt tonuna en büyük etken bence dış etkenler. Isı, soğukluk, rüzgar. Normal uzun ses çalışmalarıyla tonu etkili hale getirebiliriz diye düşünüyorum.

Ö.27. Flüt tonu hem kişinin çalışmasıyla ilgili hem de flütün kalitesiyle ilgili olduğunu düşünüyorum.

Ö.29. Flüt bambaşka bir enstürman. Hissederek çaldıktan sonra iyi ton, her şey geliyor aslında. Ayrıca iyi yorumcuları dinlemek gerekiyor gerçekten. Bu şekilde geliyoruz.

Ö.30. Bence flütte en önemli şey uzun ses üflemektir. Şu anda çoğu iyi çalan insanlar da devam ediyorlar.

Bu bulgulara göre flüt öğrencileri, genel olarak uzun ses üflemenin gerekliliğini belirtmişlerdir. Etkili bir tonun çok önemli olduğunu ve bu tonu elde etmenin en iyi yolunun çalışmak olduğunu ifade etmişlerdir.

3.3. Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Öğrenim Gören Flüt Öğrencilerinin ve Flüt Eğitimi Veren Öğretim Elemanlarının Görüşlerine ilişkin Bulgular

3.3.1. Ton Kavramına İlişkin Görüşler Karşılaştırıldığında Elde Edilen Farklılıklar

Tablo 22

Ton Problemi Yaşama Durumlarına İlişkin Görüş Farklılıkları

İfade Eden Öğretim Elemanı ve Öğrenciler	Görüşler	f
Öğretim elemanlarına ait görüşler	Ton problemi yaşıyorlar	100
Öğrencilere ait görüşler	Ton problemi bazen yaşıyorum	50,00

Tablo 22 incelendiğinde öğretim elemanı ve öğrencilerin verdiği cevaplarda farklılık görüldüğü gözlemlenmektedir. Öğrencilerin ton problemi yaşama durumlarına ilişkin yöneltilen soruya verilen cevaplarda öğretim elemanları, öğrencilerinin ton problemi yaşadıklarını belirtirken öğrenciler, bazen ton problemi yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

3.3.2. Entonasyon Problemi Yaşama Durumlarına İlişkin Görüşler Karşılaştırıldığında Elde Edilen Farklılıklar

Tablo 23

Entonasyon Problemi Yaşama Durumlarına İlişkin Görüş Farklılıkları

İfade eden Öğretim Elemanı ve Öğrenciler	Görüşler	f
Öğretim elemanlarına ait görüşler	Entonasyon problemi yaşıyorlar	100
Öğrencilere ait görüşler	Entonasyon problemi bazen yaşıyorum	53,33

Tablo 23 incelendiğinde öğretim elemanı ve öğrencilerin verdiği cevaplarda farklılık görüldüğü gözlemlenmektedir. Öğrencilerin entonasyon problemi yaşama durumlarına ilişkin yöneltilen soruya verilen cevaplarda, öğretim elemanları öğrencilerinin entonasyon problemi yaşadıklarını belirtirken, öğrenciler bazen entonasyon problemi yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

3.3.3. Yararlanılan Metotlara İlişkin Verilen Cevaplar Karşılaştırıldığında Elde Edilen Farklılıklar

Tablo 24

Yararlanılan Metotlara İlişkin Elde Edilen Farklılıklar

İfade Eden Öğretim Elemanı ve Öğrenciler	Görüşler
Öğretim elemanlarına ait görüşler	Marcel Moyse
Öğrencilere ait görüşler	Gariboldi

Tablo 24 incelendiğinde öğretim elemanları ve öğrenciler yararlandıkları metotlar konusunda farklı görüşler bildirmiştir. Öğretim elemanları ton gelişimi için ortak cevap olarak “Marcel Moyse” metodunu kullandıklarını belirtirken, öğrenciler “Gariboldi” metodunu kullandıklarını ifade etmişlerdir.

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara ve sonuçlara dayalı olarak önerilere yer verilmiştir.

4.1. Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Görev Yapan Flüt Dersi Öğretim Elemanlarının;

4.1.1. Flütte Ton Problemine Yönelik Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Öğretim Elemanlarının Öğrencilerinin Ton Problemi Yaşama Durumlarına İlişkin Sonuçlar:

Bulgular sonucunda üç öğretim elemanının da flüt öğrencilerinin ton problemi yaşadığı, bu durumun öğrencilerin doğru bir duruş-tutuşa sahip olmaması, ağızlık hakimiyetinin yeterli olmaması, diyaframı etkili kullanamamaları, ağız içi pozisyonundan ve yeterli çalışmamalarından kaynaklandığı saptanmıştır.

Öğretim Elemanlarına Göre Öğrencilerin Oktav Problemi Yaşama Durumlarına İlişkin Sonuçlar:

Bulgular sonucunda öğretim elemanları, flüt öğrencilerinin en çok 3. oktavda problem yaşadıklarını, bu durumun nefes açısı ve vücut direnciyle alakalı olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca 3.oktavdan sonra en çok sırasıyla 1. oktav ve 2.oktavda problem yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yaşanılan bu durumun ise öğrencilerin yeterli derecede uzun ses çalışmamaları, hava akımı ve nefes açısından kaynaklandığı sonucuna varılmıştır.

Öğretim Elemanlarının Öğrencilerinin Entonasyon Problemi Yaşama Durumlarına İlişkin Sonuçlar:

Bulgulara göre üç öğretim elemanının da flüt öğrencilerinin entonasyon problemi yaşadığı saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğretim elemanları, ağızlığı iyi konumlandırmanın ve

üfleme tekniklerini doğru bir şekilde uygulamanın entonasyona etki edeceğini, bunun yanında tuner kullanımını önerdiklerini ve iyi bir dinleyici olmak gerektiğini belirtmiştir.

4.1.2. Flütte Ton Geliştirmeye Yönelik Önerilerine İlişkin Sonuçlar

Öğretim Elemanlarının Nefes Çalışması Yaptırma Durumlarına İlişkin Sonuçlar

Bulgulara göre öğretim elemanlarının flüt öğrencilerine kısmen nefes çalışması yaptırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra katılımcılar flüt çalmanın temelinin nefes olduğunu, etkili bir nefesi kullanamamanın büyük bir problem oluşturduğunu belirtmiş, diyafram nefeslerinin gelişmesi için, etüt kitaplarından küçük pasajlar ve saniye tutup nefes egzersizleri yaptırdıklarını ayrıca şan öğretmenlerinden destek aldıklarını belirtmiştir.

Öğretim Elemanlarının Öğrencilerine Uzun Ses Çalışması Yaptırma Durumlarına İlişkin Sonuçlar

Bulgulara göre araştırmaya katılan iki öğretim elemanının öğrencilerine, flüt çalışmaya başlarken mutlaka uzun ses çalışması yaptırdığı, bu çalışmanın flüt tonuna çok faydası olduğunu belirttikleri sonucuna varılmıştır.

Araştırmaya katılan bir öğretim elemanı ise uzun ses çalışmasının flüt tonuna katkı sağladığını düşünmekle birlikte bu çalışmayı sadece gerekli gördüğü durumlarda yaptırdığını belirtmiştir.

Öğretim Elemanlarının Öğrencileriyle Çalışırken Kullandıkları Tekniklere İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının en çok boğaz-dil-dudak tekniğini (dudak hakimiyeti, damağı kaldırma, boğazı açma) kullandıkları ayrıca duruş-tutuş pozisyonuna da dikkat ettikleri sonucuna varılmıştır. Bu tekniklerin metalik sestten uzaklaşmaya, daha doğal bir ton ve vibrasyon oluşumuna katkı sağladığını belirtmişlerdir.

Öğretim Elemanlarının Öğrencileriyle Çalışırken Vibrato Kullanım Durumuna İlişkin Sonuçlar

Bulgular sonucunda araştırmaya katılan öğretim elemanlarının, öğrencileri belli bir seviyeye geldikten sonra onlara vibrato kullanımını uygulattıkları, bu uygulamanın vücudun tam anlamıyla kullanılmasına ayrıca daha etkili bir ton üretilmesine katkı sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretim elemanlarının öğrencilerinin flüt tonunu geliştirmesi için yararlandıkları metotlara ilişkin sonuçlar

Bulgular sonucunda araştırmaya katılan öğretim elemanları, öğrencilerinin ton ve sonorite gelişimleri için birçok metottan faydalandıklarını ifade etmiş, üç öğretim elemanının da ortak olarak Marcel Moyse “De La Sonarite” kitabını kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanları bu metotlarla birlikte öğrencilerin hava akımı kontrolü, kendilerini dinleme, müzikaliteyi geliştirme gibi kazanımlar elde ettiklerini belirtmişlerdir.

Öğretim elemanlarının flütte tonun müzikal açıdan önemine ilişkin sonuçlar

Bulgular sonucunda öğretim elemanlarının verdiği cevapları doğrultusunda teknik kullanımın tek başına bir şey ifade etmediği, bu kullanımların yanı sıra etkili ton üretiminin olması gerektiği, elde edilen iyi bir tonun üzerine nüansların daha kolay yapılacağı ve etkili ton üretmenin müzikal açıdan en önemli unsur olduğu sonucuna varılmıştır.

Öğretim elemanlarının flütte ton geliştirmeye yönelik görüş ve önerilerine ilişkin sonuçlar

Bulgular sonucunda öğretim elemanlarının verdiği cevaplar doğrultusunda iyi bir duruşun, ağızlığı iyi konumlandırmanın, ton için yapılacak olan egzersizlerin, uzun ses üflemenin, iyi dinlemenin, öğretmenin öğrenciyi yönlendirmesinin öneminin ve tüm bunların etkili ton üretimi için bir bütün olduğu sonucuna varılmıştır. Ancak ders saatlerinin yetersiz olmasından nefes ve ton çalışmalarına gerektiği kadar vakit ayıramadıklarını, sorumluluğun bir kısmının da öğrenciye ait olduğunu, öğrencinin çalışma bilincinde olması gerektiğini belirtmişlerdir.

4.2. Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim

Dallarında Öğrenim Gören Flüt Öğrencilerinin

4.2.1. Flütte Ton Problemine Yönelik Farkındalık Durumlarına İlişkin

Sonuçlar

Öğrencilerin flüt çalarken ton problemi yaşama durumlarına ilişkin sonuçlar:

Bulgulara göre flüt öğrencilerinin zaman zaman ton problemi yaşadığı, bunun nedeninin duruş-tutuş, ağızlığı düzgün olarak yerleştirememesi, düzenli olarak çalgısını çalışmaması ve doğru olmayan bir teknikle çalışmaktan kaynaklandığını belirtmişlerdir. Öğretim elemanları ve öğrencilerin cevapları karşılaştırıldığında, öğrencilerin kendi flüt tonlarını algılamakta sorun yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin oktavlara ilişkin problem yaşama durumlarına ilişkin sonuçlar:

Flüt öğrencilerinin üç oktavdan en çok üçüncü oktavda problem yaşadığı, bu durumun da üfleme tekniklerini etkili bir şekilde kullanamamak, yeterli düzeyde uzun ses üflememek, diyaframı etkin kullanamamak ve yeteri kadar çalışmamaktan kaynaklandığı sonucuna varılmıştır.

Öğrencilerin entonasyon problemi yaşama durumlarına ilişkin sonuçlar:

Flüt öğrencileri, zaman zaman entonasyon problemi yaşadıklarını belirtmiş ancak verdikleri cevaplarla öğretim elemanlarının verdiği cevaplar karşılaştırıldığında, flüt öğrencilerinin çalışmalarında otokontrol açısından sıkıntı yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.2.2. Flüt Tonunu Geliştirmek İçin Uyguladıkları Çalışma ve Yöntemlere İlişkin Sonuçlar

Öğrencilerin düzenli olarak nefes çalışması yapma durumlarına ilişkin sonuçlar:

Bulgular sonucunda araştırmaya katılan flüt öğrencilerinin orta düzeyde nefes çalışması yaptıkları, nefes çalışmasına daha az önem verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Nefes çalışması yapan öğrenciler etkili bir diyaframa, entonasyona ve daha iyi bir tona sahip olduklarını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin uzun ses çalışması yapma durumlarına ilişkin sonuçlar:

Bulgular sonucunda araştırmaya katılan flüt öğrencilerinin büyük bir kısmının uzun ses çalışması yaptığı, bu çalışmanın bilincinde oldukları ve bu çalışmayı yapan öğrencilerin etkin bir diyafram kullanımına, etkili bir tona ve entonasyona sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin flüt çalışırken kullandıkları tekniklere ilişkin sonuçlar:

Bulgular ışığında, araştırmaya katılan flüt öğrencileri etkili bir ton elde etmek için boğaz-dil-dudak kullanımını(ağızlık üzerindeki pozisyon, damağı kaldırma, boğaz açma, nefes açısı) uyguladıklarını, bu kullanımın ses üretimine kolaylık sağladığını ve daha etkili bir ton elde ettiklerini belirtirken; bu konuda hiçbir teknik kullanmadığını belirtenler öğrenci sayısı ise aynı çoğunlukta görünmektedir. Ayrıca öğrencilerden bazılarının verdikleri cevapların, flüt tonuyla ilgili değil; flüt sesini şekillendirmeye ilgili teknikleri ifade ettiği

anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, öğrencilerin bu ilgili fikirlerinin net olmadığı sonucuna varılmıştır.

Öğrencilerin ton açısından vibrato kullanımına yönelik görüşlerine ilişkin sonuçlar:

Bulgular sonucunda araştırmaya katılan flüt öğrencilerinin verdikleri cevapları doğrultusunda vibrato kullanımının ton açısından önemli olduğu, doğru yapılan vibratonun güzel bir ton oluşturacağı ancak gereksiz yapılan vibratonun müzikal açıdan duyumunu olumsuz yönde etkileyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin flüt çalarken kendilerini dinleme durumlarına ilişkin sonuçlar:

Bulgular sonucunda araştırmaya katılan flüt öğrencilerinin çalışma yaparken kendilerini dinlemeye özen gösterdikleri, bazılarının ise ayrıca ses kaydı aldığı ve bu durumun hataları düzeltmeye ve etkili bir ton üretimine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin beğeni eğitimine yönelik dinledikleri yorumculara ilişkin sonuçlar:

Bulgular sonucunda araştırmaya katılan flüt öğrencileri çoğunlukla herhangi bir yorumcu dinlemediklerini belirtirken diğer öğrenciler farklı yorumcular dinlediklerini ifade etmişlerdir. En fazla dinlenen yorumcunun Sir James Galway olduğu, kendilerinde daha çok çalışma isteği oluşturduğu ve dinledikleri yorumcuları taklit etmeye, onlar gibi iyi bir ses tınısı elde etmeye çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin flütte ton geliştirmeye yönelik yararlandıkları metotlara ilişkin sonuçlar:

Bulgular sonucunda araştırmaya katılan flüt öğrencileri, en çok “Gariboldi” metodunu kullandıklarını ifade etmiş, öğretmenlerinin belirttiği ton geliştirme metotlarının yanı sıra Köhler, Skolaiskola, Andersen, Burgmüller, A TuneDay, Drouet ve Altes metotlarından da faydalandıkları ayrıca öğrencilerin ton gelişimleri için gam ve etüt kitaplarından yararlandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

4.2.3. Öğrencilerin Ton Kavramına İlişkin Müzikal Anlamdaki Birikimleriyle İlgili Sonuçlar

Bulgular sonucunda araştırmaya katılan flüt öğrencileri ton kavramının müzikal açıdan önemli olduğunu, hem dinleyen hem de çalan bireyler için etkili bir ses tınısının daha anlamlı olduğunu, bu sayede duyguların karşı tarafa daha rahat geçebileceğini belirtmişlerdir.

4.2.4. Öğrencilerin Flütte Ton Geliştirmeye Yönelik Görüş ve Önerilerine İlişkin Sonuçlar

Bulgular sonucunda araştırmaya katılan flüt öğrencileri nefes, uzun ses, geliştirici etüt ve eserleri çalışmanın, kendilerini ve yorumcuları dinlemenin önemli olduğunu bunların yanı sıra flüt malzemesinin ve hava koşullarının da flütün tonunu etkileyeceğini belirtmiştir. Ayrıca flüt çalmanın en önemli unsurunun iyi bir ton olduğu, buna ulaşmak için ise çok fazla çalışmak gerektiği sonucuna varılmıştır.

4.3. Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Öğrenim Gören Flüt Öğrencilerinin ve Flüt Eğitimi Veren Öğretim Elemanlarının Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

4.3.1. Ton Kavramına İlişkin Görüşler Karşılaştırıldığında Elde Edilen Farklılıklara İlişkin Sonuçlar

Bulgular sonucunda araştırmaya katılan öğretim elemanı ve öğrencilerden elde edilen cevaplar karşılaştırıldığında iki tarafın cevaplarının birbirlerinden farklı olduğu görülmüştür. Öğretim elemanları öğrencilerinin ton problemi yaşadıklarını belirtirken öğrenciler bazen yaşadıklarını ifade etmiş buradan da öğrencilerin ton üretimine yönelik otokontrol problemi yaşadıkları sonucuna varılmıştır.

4.3.2. Entonasyon Problemi Yaşama Durumlarına İlişkin Görüşler Karşılaştırıldığında Elde Edilen Farklılıklara İlişkin Sonuçlar

Bulgular sonucunda araştırmaya katılan öğretim elemanı ve öğrencilerden elde edilen cevaplar karşılaştırıldığında birbirlerinden farklı olduğu görülmüştür. Öğretim elemanları öğrencilerinin entonasyon problemi yaşadıklarını belirtirken öğrenciler entonasyon problemini bazen yaşadıklarını ifade etmiş buradan da öğrencilerin entonasyon açısından otokontrol problemi yaşadıkları sonucuna varılmıştır.

4.3.3. Yararlanılan Metotlara İlişkin Verilen Cevaplar Karşılaştırıldığında Elde Edilen Farklılıklara İlişkin Sonuçlar

Bulgular sonucunda araştırmaya katılan öğretim elemanı ve öğrencilerin metot kullanımlarına ilişkin verdikleri cevaplar karşılaştırılmış ve verilen cevaplardan farklı metot isimleri elde edilmiştir. Bu durumda öğrencilerin metot kullanım tekniklerine çok hakim olmadığı sonucuna varılmıştır.

4.4. Öneriler

- 1) Elde edilecek ton kalitesi, sabırlı bir şekilde yapılan çalışmalarla mümkündür. Duruş, tutuş, diyafram, boğaz kullanımı, damağı kaldırma, dil tekniği, nefesi dışı çarptırmama, hava akımı, nefesin açısı gibi birçok teknik çalışma kaliteli ses üretimine ulaşmaya giden adımlardır ve bu nedenle bu çalışmaların düzenli bir şekilde yapılması önerilir.
- 2) Flüt çalan bireylerin en sık yaşadığı sorun haline gelen entonasyon, üzerine düşülmesi gereken bir çalışmadır. Nefes tekniğini oturtma, üfleme hızını ve açısını iyi ayarlayabilme, ağızlığı doğru bir şekilde konumlandırma, iyi bir dinleyici olma ve tuner ile çalışma entonasyon problemlerinin önüne geçmeye yardımcı olacaktır.
- 3) Hacimli, temiz, parlak ve entonasyonu doğru bir ses tınısı için flüt çalan bireyin, nefes çalışmalarını düzenli bir şekilde yapması önerilmektedir.
- 4) Flüt tonunda tizlik-peslik, temizlik, güçlük-yumuşaklık, hacim, parlaklık-matlık gibi tonu oluşturan unsurlar tonun rengini belli ederler. Bu tını renklerini elde edebilmek için, üflenen havanın açısı, hızı ve sıcaklığını iyi kavramak gerekir ve bunun için de düzenli olarak uzun ses çalışmalarının yapılması önerilmektedir.
- 5) Üfleme teknikleri doğru şekilde öğrenilmeli ve oturtulmalıdır. Doğru üfleme tekniği her zaman iyi bir ton kazanımına yardımcı olacaktır.
- 6) Flüte yeni başlayan bireylerin, vibrato kullanımı için acele etmemesi, teknik anlamda ilerledikleri ve etkili bir ton üretimi elde ettikleri zaman vibrato kullanımını uygulaması önerilir.
- 7) Kaliteli bir ton üretimi, entonasyon ve yorumlama için ilk kural dinlemektir. Kişi dinledikçe kulağını geliştirir, dinlediklerini çalgısına ve müziğine aktarabilir. Ayrıca ses kaydı almak her zaman yapılan hataları karşıdan dinleme fırsatı doğurur ve

böylece bu hatalar daha kolay bir şekilde düzeltilebilir. Enstrüman çalan her bireyin aynı zamanda iyi bir dinleyici olması önerilir.

KAYNAKLAR

- Akıncı, Ç., (1994). *Yan flüt tekniği ve flüt dağarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Akıncı, Ç., (1996). *Peter Lucas Graf “check-up” adlı flüt metodunun incelenmesi*. Sanatta Yeterlilik Metni, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Aksoy, R. N., (2009). *Flütte ton kavramı ve ton eğitiminde kullanılan Marcel Moyse’un ‘De La Sonarite’ adlı kitabının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Altes, H. (t.y.). *Method for the boehm flute*. part 1.
- Coşkun, E., (2010). *Flütün entonasyon problemi üzerine teknik çalışmalar*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Cüceoğlu Önder G., (2013). Flüt eğitiminde nefes tekniği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (29), 153-163.
- Cüceoğlu, G., (2008). *Flüt çalışmasından kaynaklanan bedensel sorunlar çerçevesinde geliştirilmiş bir “flüt ısınma programı”*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çilden, Ş., (2006). Müzik öğretmeni yetiştirme sürecinde çalgı eğitiminin nitelik sorunlarının irdelenmesi. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi*, Denizli.
- Debost, M., (2002). *The simple flute: From A to Z*. New York: Oxford https://books.google.com.tr/books?id=WHAVL4aZgo8C&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false sayfasından erişilmiştir.
- Dik, C. (2016). Flüt çalgısının gelişim sürecinin incelenmesi. *Inesjournal Uluslar Arası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(6), 323-338.

- Diyafram Kası Nedir? (t.y.). *Diyafram kasının yapısı ve görevleri*, <https://www.msxlabs.org/forum/tip-bilimleri/369547-diyafram-kasi-nedir-diyafram-kasinin-yapisi-ve-gorevleri.html> sayfasından erişilmiştir.
- Dural, T., (2007). *Yan flüt eğitiminde diyafram nefesinin önemi ve diyafram nefesinin Türkiye’de müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki yan flüt dersi öğretim programlarındaki yeri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eke, Y., (2012). *Güzel sanatlar ve spor liseleri flüt eğitiminde kullanılan Köhler Op:33I-II-III No’lu etüt kitaplarının flüt konçertolarına uygunluğu*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ekebalan, S., (2007). *Flüt eğitiminde çalışma yöntemlerinin teknik ve pedagojik açıdan incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Erdal, G., (2005). *Koordinatif kondisyonel motorik özelliklerin geliştirilmesine yönelik antrenmanların piyano çalma performansına olan etkilerinin incelenmesi ve piyano tekniğinin hareket analizi*. Doktora Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.
- Flute History (t.y.). *Medieval flutes*, www.flutehistory.com/Instrument/Medieval.php3 sayfasından erişilmiştir.
- Gençel, Ö., (2005). *Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda flüt eğitimi sürecinde karşılaşılan bedensel rahatsızlıklar ve öğrenci başarısına etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Graff, P. L., (1992). *Check-up, b.schot söhne*, Mainz.
- History of the flute (t.y.). http://www.flutekids.eu/en/historyflute_en.htm sayfasından erişilmiştir.
- How is the sound produced? (t.y.) <instruments/musical_instruments_compendium/flute/how_is_the_sound_produced/> sayfasından erişilmiştir.
- Karşal, E., (2008). *Flütte vibrato*. <http://www.muziklopedi.org/?/Makale/372> sayfasından erişilmiştir.

- Kürklü, E., (2010). *Flüt öğretiminde kullanılan öğretim yöntemlerinin konulara göre etkinliğinin değerlendirilmesi*, Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Moyse, M., (1934). *De la sonorite- art et technique*. Paris: Alphonse leduc
- Oray, C., (2006). *Flüt tekniği ve flüt çalarken karşılaşılan problemler*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Önertürk, C., (2015). 20. yüzyıl müziğinde öne çıkan flüt tekniklerinin incelenmesi ve oluşabilecek sorunlarla ilgili icracı ve bestecilere tavsiyeler. *Akü Amader Dergisi*, 1 (1), 124-141, DOI No: 10.5578/AMRJ.8920
- Özer, A., (2010). *Flüt tekniğinin çağdaş anlayışla incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Say, A., (2005). *Müzik sözlüğü*. Cilt: 2, Ankara: Müzik Ansiklopedisi
- Soubeyran, C., (t.y.). *Jacques Hotteterre*. www.soubeyranflutes.com/en/catalog/hotteterre sayfasından erişilmiştir.
- Soytok, S., (2012). *Güzel sanatlar ve spor liseleri'ndeki flüt eğitiminin öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Şenol, A. ve Demirbatır, E., (2011). Flütün tarihsel gelişimi ve romantik dönem özelliklerinin flüt eserlerine yansımaları. *Uludağ üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 24(2), 581-605.
- Toff, N. (1996). *The flute book*. New York: Oxford, https://books.google.com.tr/books?id=pCSanDD4CtsC&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false sayfasından erişilmiştir.
- Toff, N., (1996). *The flute book*. New York: Oxford.
- Tools-egitim.intel.com (t.y.) <<https://tools-egitim.intel.com/skool/examcentree830.html?id=803>> (sayfasından erişilmiştir).
- Topcan, T., (2011). *Flüt eğitiminde marcel moyse'a ait "de la sonarite" adlı metodun içeriği ve çalışma yöntemleri*. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

- Turgay, H., (1993). *Ton geliştirmede ileri teknikler (flüt)*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Turgay, H., (2002). *Flüt eğitimi açısından nüans probleminin çözümünde teknik boyutun kavranmasının önemi*. Sanatta Yeterlilik Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Uçan, A., (2005). *Müzik eğitimi*. 3. Baskı, Ankara: Evrensel Müziķevi.
- Uçan, A., (2005). *Müzik eğitiminde temel kavramlar -ilkeler- yaklaşımlar*. Ankara: Evrensel Müziķevi.
- Üstün, E., (2010). *Eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitim anabilim dallarında uygulanmakta olan bireysel çalgı flüt eğitiminde karşılaşılan teknik problemlerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Vikipedi, (t.y.). *Oktav*, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Oktav> sayfasından erişilmiştir.
- Wikipedia, (t.y.). *A bone flute* https://en.wikipedia.org/wiki/prehistoric_music#Origins sayfasından erişilmiştir.
- Worlds of David Darling. *Children's encyclopedia of science* <http://www.daviddarling.info/childrens_encyclopedia/sound_Chapter4.html> sayfasından erişilmiştir.
- Wye, T., (1981). *Practice book for the flute. 1- Tone*, Novello
- Yayla, A., (2000). *Güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi anabilim dalı flüt eğitiminde öğrencilerin psikomotor alan hedef ve davranışlara ulaşma düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

EKLER

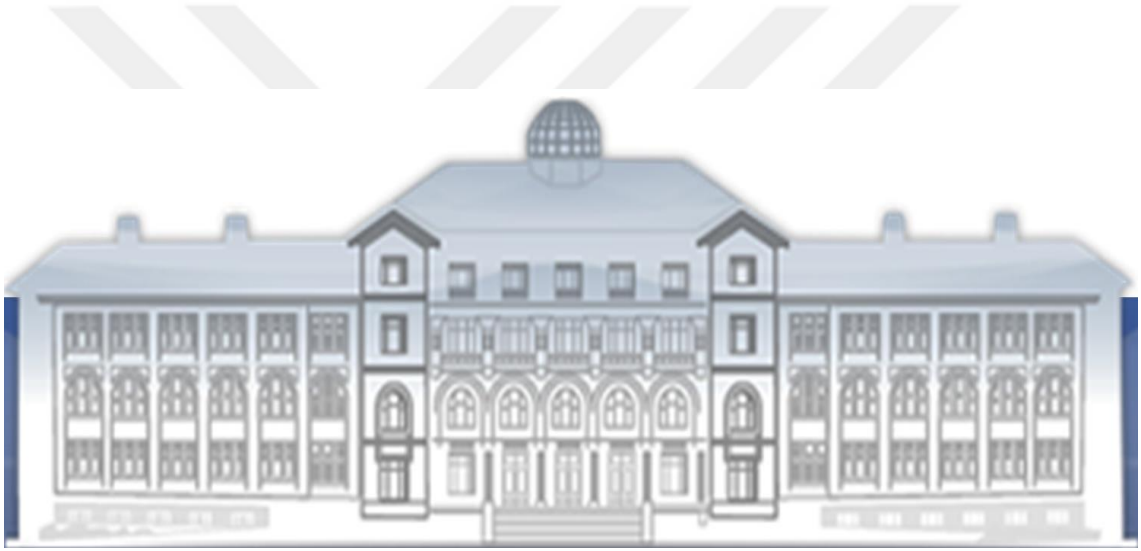

Ek 1. Öğretim Elemanı Görüşme Formu

1. Öğrencileriniz flüt çalarken ton problemi yaşıyor mu? Öğrencilerinizin yaşadığı ton problemine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - a) Öğrencileriniz üç oktavdan en çok hangisinde ton problemi yaşamaktadır? Sizce bunun nedeni nedir? Bu problemi gidermek için nasıl bir çalışma yöntemi uyguluyorsunuz?
 - b) Öğrencileriniz entonasyon problemi yaşıyorlar mı?
2. Öğrencilerinizin flüt tonunu geliştirmesi için ne tür çalışmalar uyguluyorsunuz?
 - a) Öğrencilerinize düzenli olarak nefes çalıştırması yaptırıyor musunuz? Bu çalışmanın öğrencilerinizin flüt tonuna ne şekilde fayda sağladığını düşünüyorsunuz? ”
 - b) Öğrencilerinize uzun ses çalıştırması yaptırıyor musunuz? Bu çalışmanın öğrencilerinizin flüt tonuna ne şekilde fayda sağladığını düşünüyorsunuz? ”
 - c) Öğrencilerinizle çalışma yaparken etkili bir ton elde etmek için hangi teknikleri kullanıyorsunuz? Bu çalışmanın öğrencilerinizin flüt tonuna ne şekilde fayda sağladığını düşünüyorsunuz?
 - d) Öğrencilerinizle çalışırken vibrato kullanımını hangi aşamada uyguluyorsunuz? Vibrato kullanımının öğrencilerinizin flüt tonu açısından önemi nedir?
 - e) Öğrencilerinizin flüt tonunun geliştirmesinde hangi metotlardan faydalaniyorsunuz? Bu metotlar nelerdir?
3. Flüt tonunun müzikal açıdan önemi ve değeri nedir?
4. Eğitim tecrübelerinizden yola çıkarak flütte ton problemleri konusunda eğitimcilere ve öğrencilere tavsiyeleriniz nelerdir?

Ek 2. Öğrenci Görüşme Formu

1. Flüt çalarken ton problemi yaşıyor musunuz? Yaşıyorsanız hangi etkenlerden kaynaklandığını düşünüyorsunuz?
 - a. Üç oktavdan en çok hangisinde ton problemi yaşıyorsunuz? Sizce bunun nedeni nedir?
 - b. Entonasyon problemi yaşıyor musunuz?
2. Flüt tonunuzu geliştirmek için ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?
 - a. Düzenli olarak nefes çalışması yapıyor musunuz? Bu çalışmanın size ne şekilde fayda sağladığını düşünüyorsunuz?
 - b. Uzun ses çalışması yapıyor musunuz? Bu çalışmanın size ne şekilde fayda sağladığını düşünüyorsunuz?
 - c. Çalışma yaparken etkili bir ton elde etmek için hangi teknikleri kullanıyorsunuz? Bu tekniklerin size ne şekilde fayda sağladığını düşünüyorsunuz?
 - d. Vibrato kullanımı ton kavramı açısından önemli midir? Sizce vibratonun ton kavramına etkisi nedir?
 - e. Kendinizi sürekli dinleyerek kontrol ediyor musunuz? Bu çalışmanın size ne şekilde fayda sağladığını düşünüyorsunuz?
 - f. Hangi yorumcuları dinliyorsunuz? Bu yorumcular kimlerdir? Dinlediğiniz yorumcuların çalgı çalmanıza etkileri nelerdir?
 - g. Flüt tonunuzu geliştirmek için hangi metotlardan faydalanıyorsunuz? Bu metotlar nelerdir?”
3. Flüt tonunun müzikal açıdan önemi ve değeri nedir?
4. Flüt tonunu geliştirmeye yönelik önerileriniz nelerdir?

GAZİ GELECEKTİR..